

Montreālas Latviešu
Biedrības

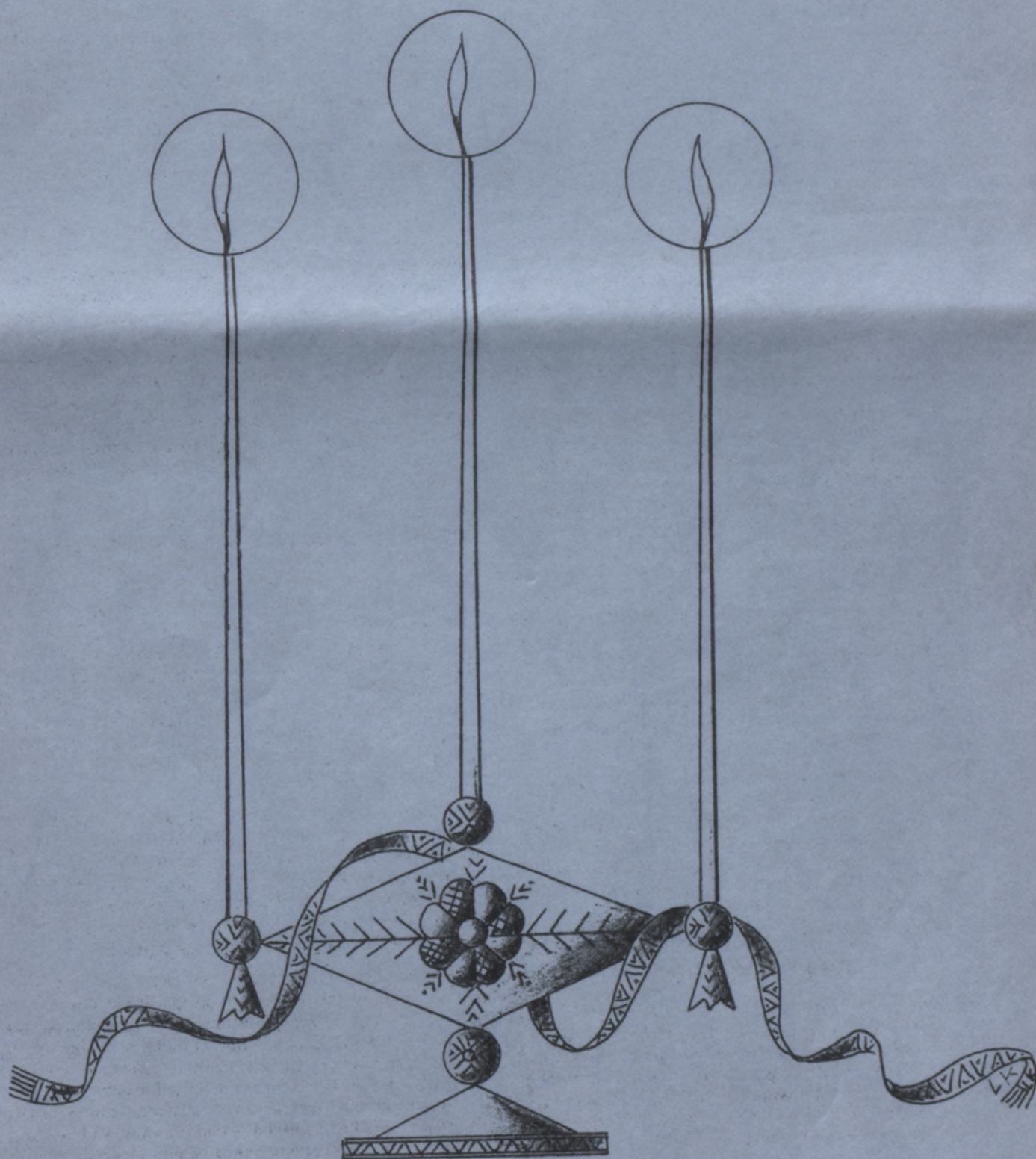
ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1993. GADA NOVEMBRIS/OKTOBRS
December

MONTREALA, KVEBEKA

Nr. 11./12. (536./537.)

DAŽĀDI ASPEKTI BĪBELES INTERPRETĀCIJĀ

"Iesākumā bija Vārds un Vārds bija pie Dieva, un Vārds bija Dievs... Caur Viņu viss ir radies un bez Viņa nekas nav radies, kas ir. (Jāņa ev. 1:1 un 3).

Tātad Dievs sevi vispirms aplāja kā Radītājs, kuŗa radi-ba bija Viņam pakļauta, bet ar kuŗu Viņš tomēr vēlējās veidot attiecības. Vienkāršojot, simbolizēsīm šo attiecību ar bultu, kas mūsu skatu ceļ uz augšu. Sākotnēji šis Radītājs savu "Vārdu" atklāja dažādiem saviem radījumiem tieši - Pats Viņš tos uzru-nāja, vārdā sauca un mācību sniedza.

Šis Radītājs atklāja, ka vēlējās būt saviem radījumiem ceļa Rādītājs. Mācību un atklāsmi par sevi Viņš dažiem iz-redzētiem sniedz mutiski, un šie izredzētie tad centās to pašu tālāk sniegt. Kaut paša Radītāja balsis bija atskanējusi, Vecās Derības vēsture liecina, ka klausītāji interpretēja dažādi dzirdēto Vārdu un ne reti izvēlējās "Vārda" vēstnešus, praviešus, ignorēt vai pat atraidīt un vajāt. Sods krājās; "Vārds" bija brīdinājais par sekām, cilvēce bija to ignorējusi. Žēlastībā Dieva Radītāja darbības kulminācijā, "Vārds tapa miesa" un mājoja mūsu vidū. Tā raksta evaņģelists Jānis. Mūsu prof. Kundziņš šo tekstu tulkojis mazliet citādāki un viņa tulkojums atklāj, ka vārdu, kas oriģināli rakstīts citā valodā, katrs interpretē tulkojot. Kundziņš raksta:

"Dieva no pasaules radīšanas uz cilvēku vērsta doma, Viņa "labais prāts", laika piepildījumam nākot, no debesu augstumiem dodas lejup pie cilvēkiem" (K. Kundziņš, Mūsu Ticība).

Šis ceļa Rādītājs devās gan pie cilvēkiem, bet nevienu rakstītu vārdu tiem neatstāja - mums par frustrāciju? Vismaz par izaicinājumu, jo katram lasot citu pierakstītos Kristus vārdus jācenšas saklausīt to oriģinālo nozīmi. Zinām, ka arī Kristus interpretēja un ka Viņa "Vārda" Vecās Derības interpretācija tā laikmeta reliģijas vadītājiem nebija pieņemama un, viņu uztverē, bija pat ķecerīga un bistama. Sekas viņa interpretācijai bija smagas: Kristus pie krusta mirst un jauns simbols rodas mūžīgās dzīvības ceļā Rādītājam: Mirst Pestītājs un tomēr Tas dzīvo un debesis atgriežas - bet ne bez apsolījuma, ka "Vārds" vēl atskanēs - šoreiz caur daudziem un dažādiem "Vārda" raidītājiem.

Vairojās Svētā Gara iedvesmoti "Vārda" raidītāji. Sākotnē-ji tie, liekas centās burtiski atkārtot Kristus vārdus un kērigmu, tas ir, mācību par krustā sisto Pestītāju, kas mūs no grēka un nāves varas glābj. Tomēr, šo raidītāju mutiskās sludināšanas rezultātā radās tik daudz "Vārda" interpretāciju, ka līdztekus radās vajadzība tos rakstiski noformulēt. Pamazām tapa Jau-nā Derība ar noteiktu, slēgtu saturu, lai katrs zinātu, kas tad ir tie normatīvie vārdi, kuŗos meklējams Dieva absolūtais, patie-sais un pārļaicīgais "Vārds". "so daudzo raidītāju simbolu mēs varētu veidot šādu: Vairs nav tikai vienienīgais Radītājs, nav vairs tikai krustā sistais un mūžīgi dzīvais ceļa Rādītājs, tagad ir "Vārda" raidītāji. Simbolā varam saredzēt vismaz vienu iemeslu, kādēļ ir radušās tik daudz un dažādu "Vārda" vai Bībeles interpretāciju pat vienotās kristīgās konfesijās, katras, kas, šķiet, apliecina, ka tā vien atradusi atslēgu seno Svēto Rakstu istai, vienīgai nozīmei.

Kristīgās baznīcas "Vārda" raidītāju skaitam pieaugot, radās arī zinātne: hermeneitika, kuŗas apzīmējums cēlies no grieķu vārda, kas nozīmē, interpretēt, t. i., intelektuālā, disciplinētā veidā atklāt kāda teksta oriģinālo nozīmi un kontekstu un teksta autora laikmeta ierobežojumus, lai tad tekstu varētu "pārceļt" citā laikmetā, lai "Vārds" - dzīvā Dieva balsis, vēl caur rakstīto tekstu klausītājus dzīvi uzrunātu.

PASKAIDROJUMS

MLB ZIŅOTĀJA novembra numurs nevarēja iznākt laikus, lēmesis tam šāds - izdevuma redaktoram Mārtiņam Štauveram pēc nopietnas sirds operācijas bija jāpavada slimnīcā 38 dienas, paredzēto 7 vietā. Rezultātā darbs redakcijā vienkārši apstājās. Tādēļ šoreiz izdodam dubultnumuru novembra/decembra mēnešiem. Laipni lūdzam lasītājus izprast radušos situāciju.

Redakcija

Katrs ticīgais grib, lai tikai 'tirais' "Vārds" atskanētu, tas, kas paša Dieva Dēla dots, bet mums to Bībelē rakstiski pa-snieguši vairāki un dažādi autori, katrs ietērpjot to savā inter-pre-tācijā. Kad klausāmies kā "Vārda" sludinātāji to mums diev-namos nolasa, dzirdētās atšķirības mums atklāj vēl vienu sva-rīgu aspektu Bībeles interpretācijā. To jāņem vērā, jo visbie-žāk mēs ar "Vārdu" sastopamies, kad kāds to mūsu priekšā dievkalpojums lasa. Tajā mirklī, Mārtiņš Lutērs ticēja, atskan "Viva vox", t. i., dzīvā Dieva balsis. Tomēr, kā mums tā izkļau-sās, būs atkarīga arī no raidītāja interpretācijas. To, ticu, paši atklāsit, noklausoties kā vairāki mūsu latviešu luterāņu baznī-cas "Vārda" raidītāji nolasa vienu un to pašu tekstu no Marka evaņģēlija 4. nodaļas: (atskan 9 mācītāju balsis, kas vienu un to pašu tekstu nolasa dažādās intonācijās - interpretācijās. Teksts ir sekojošais: "Un Viņš tiem saka tanī dienā, vakaram metoties: Pārcelsimies uz viņu malu". Un ļaudis atlaiduši, tie Viņu nēma līdz, tā ka Viņš laivā bija, un citas laivas pie Viņa. Un liela vētra cēlās, un viņi gāzās laivā, tā kā ūdens jau piepildīja laivu. Un Viņš gulēja stūres galā uz spilvena; un tie Viņu modina un saka uz Viņu: "Mācītāj, vai Tu nebēdā, ka ei-mam bojā?" Un uzmodies Viņš apsauca vēju un sacīja uz jūru: "Klusu, mierā!" Un vējš nostājās, un iestājās pilnīgs klu-sums. Un Viņš uz tiem sacīja: "Kam jūs esat ballīgi? Kā jums nav ticības?" Un tie izbijās un sacīja savā starpā: Kas tas tāds, ka pat vējš un jūra tam paklausa?" Marka 4:35-41)

Viens teksts, bet vai tas skan vienādi? Vai Jēzus bija vilies, vai dusmīgs? Vai mācekļi bija izbrīnā, vai bailēs tad, kad Viņš apsauca vētru? Vai Kristus bija pārsteigts par viņu maz-ticību, vai saprotošs? Ja jūtam, cik ļoti dažādi tas pašu teksts atskanēja un atklājas vairākās interpretācijās, nebūsim pār-steigti, jo dažādi bija arī lasītāji. Labāk tad prasisim nopietni, kas veicinātu tik objektīvu interpretāciju, cik iespējams, kad tulkoto "Vārdu" ne tikai nolasām, bet sākam par to domāt, par to sprediķot, tālāk to interpretēt.

Vispirms jācenšas, la centrā būtu pats "Vārds" un ne mū-su, vai citu, vai kādreiz pat evaņģelista un citu seno "Vārda" raidītāju vārdi. Laikmetīgs vēl joprojām liekas prof. Maldoņa novērojums: "Katram laikmetam ir savs uzdevums un savs dzīves veids un stils, tāpēc arī ticības saturs, realizēdamies dzīves gaitā, pieņem attiecīgās laikmeta formas un linijas" (Prof. V.Maldonis, Evaņģeliskā dogmatika, 9. lpp.). Pieminu, ka nesenākie pētījumi atklāj, ka arī atsevišķa raidītāja raksturs un viņa audience ļoti ietekmē interpretāciju. Nedrīkstam arī aizmirst, ka Bībele ir vairāku gadu simteņu produkts un no-formulēta tikai ceturtajā gadu simtenī kā slēgta (kanoniska) grāmata, tomēr šinī grāmatā vēl meklējam pārvēsturisko "Vārdu".

Tas prasa no mums darbu, atgriezeniski strādājot, lai novērtētu vēsturiskā teksta īpašo raksturu. To uzzinām, seko-jot noteiktai, disciplinētai kārtībai, lai noskaidrotu, kā "Vārds" iedarbojās toreiz senatnē: to darām cerībā, patiesi arī mūsu laikmeta garā sludināt to pašu "Vārdu" tā, lai arī tagad tas dzīvi iedarbotos. Ir jāpārbauda tulkojumi un jāapgaismo ekse-ģētiskās, tekstuālās grūtības; tā jācenšas noskaidrot teksta oriģinālo "kontekstu". Nedrīkstam "Vārdu" izmantot ārpus kon-teksta, citādi nebūsim patiesi Dieva Vārdam. Piemēram, tikai tālāk analizējot Marka evaņģēlija tekstu, mēs patiesi varētu mēģināt spriest par Viņa attiecībām ar saviem mācekļiem un prasīt, vai Viņa balsis mācekļiem skanēja pravietiskā, vai celsmīgā vai kādā citā tonī.

Tālāk - ir vairāki, kas iesaka, Bībeles tekstu lasot, ievērot, ar kuŗu grupu vai atsevišķo cilvēku lasītajā tekstā paši iden-tificējamies, ar kuŗu identificējam savus klausītājus. Pēdējā laikā arvien biežāk teologi raksta, ka, Bībeli interpretējot, gri-bot negribot, mēs identificējamies ar kādu Bībelē uzrunāto tautas daļu vai cilvēku. No tā, kā šī identifikācija notiek, būs vismaz daļēji atkarīga mūsu teksta interpretācija.

Lai šo apgaismotu, salīdzināsim divas atšķirīgas "Vārda" interpretācijas un tās rezultātus Apustuļa Pāvila teoloģijā. Vien-nā gadījumā viņš personīgi raksta verga Onēzima īpašniekam Filemonam. Onēzima bija vergs laikmetā, kad verdzība bija pieņemta, tā laika sabiedrības atzīta. Onēzima kļūvis Pāvilam kā bērns, kā indivīds, par ko Apustulis tad raksta:

"Kaut gan man iekš Kristus ir pilnas tiesības pavēlēt to, kas klājas, es labāk mīlestībā tevi lūdzu, tāds, kāds es esmu, sirmmais Pāvils, lūdzu tevi par savu bērnu - Onēzimu, ko esmu dzemdīnājis važās - Viņu, tas ir savu pašu sirdi, es tev sūtu atpakaļ..." (Fil. 8, 9, 12)

Pilnīgā dabiskā laime un pilnīgā pārdabiskā laime

Mūsu dabiskās ilgas pēc laimes, **uz bezgalību vērstā mīlestība ir gribā**, kas ir "akla", neredzīga, nespējīga apzināties, kas **konkrēti nepieciešams**, lai mūsu tieksme pēc mīlestības tiktu apmierināta. Tāpēc cilvēkam **nāk palīgā metafiziskais prāts**, kas atklāj, ka vienīgi **neierobežotais, bezgalīgais Labums atbilst dabiskajai, uz bezgalību neierobežoti vērstajai** tieksmei pēc laimes. Tāpēc ir jāsecina, ka **reāli pastāv bezgalīgais Labums**.

Kāda tad ir metafiziskā šī Labuma pazišana? Gan šajā dzīvē, gan arī pēc nāves tā ir silloģiska, netieša... Lūk, tāda ir mūsu Dieva pazišana, no kuŗas ir atkarīga mūsu **dabiskā laime**. Vai tā ir **pilnīga**? Nē! Kāpēc? Sv. Raksti runā par tiešo jeb intuitīvo Dieva pazišanu un līdz ar to par pārdabisko laimi, kas ir pārāka par dabisko laimi. To atceroties, rodas jautājums, vai mēs vispār varam runāt par dabisko laimi, kas izriet no metafiziskās Dieva kā vislielākā Labuma pazišanas?

Paturot prātā šo faktu, jāsaka, ka neizsakāmi lielā laime ir pārdabiska, ka "lielās" debesis ir tikai tās, ko mums atvēris Jēzus Kristus ar savu nāvi uz krusta un augšāmcelsanos. Vai šajā sakarībā nav jāapgalvo, ka metafizika velti pūlas celt "filozofiskās debesis"? Lūk, principi, kas palīdz atrisināt izvirzīto problēmu!

Pārdabiskās laimes principi

1. Vēsturiski pastāv tikai pārdabiskā dzīve, ko ir iestādījis Dievs savā Apredzībā: **visi cilvēki tiek aicināti uz pārdabisko atpestīšanu**, t. i., uz intuitīvo Dieva pazišanu - uz pārdabisko laimi. Tātad **istenībā nemaz nepastāv tīri dabisks cilvēka dzīves mērķis, laime**.

2. Pārdabiskā laime ir **noslēpms vistiešākajā šī vārda nozīmē**, abosolūta Dieva dāvana, kas stāv pāri visām mūsu dabiskajām prasībām un spējām.

3. Tātad, ņemot vērā minētās pārdabiskās intuīcijas un laimes **izteikti pārdabisko raksturu**, jāsecina, ka cilvēkā nevar būt **iedzimta dabiskā tieksne**, kas pieprasītu svētdarīgo intuīciju, proti, spēju skatīt Dievu "vaigu vaigā" (I.Kor. 13,12).

4. Cilvēkā tomēr var rasties **dabiskā tieksme** uz pārdabisko laimi, piemēram, kad nekristīts pagāns dzird kristīgā misionāra mācību par lielisko pārdabisko laimi debesis, viņš sāk ilgoties pēc šīs laimes...

5. Jāapgalvo, ka cilvēka **intelektuālajā dabā slēpjas potenciālā spēja** (potentia abedientialis), t. i., spēja uzņemt Dieva **pārdabisko dāvanu**, ar kuŗas palīdzību cilvēks var **pacelties Dieva būtības intuitīvās pazišanas augstumos**. Līdz ar to jāatzīst, ka pārdabiskais Dieva dāvinājums brīnišķā veidā papildina cilvēka dabu un **visaugstākā mērā piepilda visas cilvēka ilgas**. Dieva žēlastība neiznīcina cilvēka dabu, bet to **papildina un paceļ dievišķajos augstumos**.

Dabiskās laimes principi

1. Hipotētiski ir iespējama tīri dabiskā laime, proti, pieļaujot varbūtību, ka Dievs cilvēkam varētu arī brīvi nepiešķirt pārdabiskās dzīves velti. Tāpēc saskaņā ar **daudzu teologu** uzskatiem to nekristīgo cilvēku dvēseles, kuŗi mirst tikai **iedzimtā grēka stāvoklī**, nonākot, t. s., limbā, nemaz ne-skums, nesaņēmuši Dieva pazišanas dāvanu, bet gan, gluži otrādi, **priecāsies**, jo tur no Dieva saņems lielu dabisko labdarību.

2. Tīri dabiskā laime pēc nāves izpaužas **Dieva kontemplācijā, kas ir augstāka** par to, kāda mums piemīt šajā dzīvē. Tā balstās uz tiešas un garīgas dvēseļu intuīcijas pamatiem.

3. Vai šo dabisko laimi mēs varam dēvēt par pilnīgu? Salīdzinot ar pārdabisko laimi, to istenībā nemaz nedrīkstētu nosaukt par laimi, bet gan par milzīgu laimes nepilnību: **kā nespodrā sveces gaismā izbāl lielīšajā saules gaismā spožumā, tā arī šī dabiskā laime nobāl pārdabiskās laimes priekšā**. Tomēr dabisko laimi, skatītu pašu par sevi

kā ipašu realitāti (in suo genere), var dēvēt par pilnīgu, jo tā **apmierina dabisko tieksmi pēc laimes**.

Dabiskā laime **netiek apslāpēta**, kad pārdabiskā laime to papildina un paceļ neapraķstāmos augstumos.

Ceļš uz pilnīgo laimi

Pilnīgo laimi **šajā dzīvē nemaz nevar sasniegt**, jo šī dzīve ir pakļauta daudziem un dažādiem **neizbēgamiem ļaunumiem**, proti, prāta ierobežotībai, kaislību uzliesmojumiem, mūsu ķermeņa vājumiem, slimībām, nāvei... Šīs dzīves ļaumi ir **pārejoši, jo arī pati dzīve virs zemes pāriet**. Mūsu pārejošā dzīve virs zemes nav nekas cits kā **sagatavošanās nākošajai laimei citā dzīvē**. Šajā dzīvē mēs varam būt zināmā mērā relatīvi laimīgi. Pilnīgā laime mums ir jāsasniedz, **pildot morāles likumus**. Brīvi pildot morālās kārtības prasības, cilvēks **godina Dievu un nodrošina sev laimi nākošajā dzīvē**. Ja **marksisti**, grauļot patiesību, morāli un reliģiju, lielās, ka ceļot "**paradīzi**" virs zemes, tad beigās tā bija kļuvusi tik "**ellišķa**", ka viņi paši pirmie no tās bēga..

V Reliģiskā saistība ar Dievu kā visaugstāko Likumdevēju

Cilvēks ir vienīgā būtne universā, kuŗu radot Dievs savā mīlestībā ir **izvēlējis tieši pašu par sevi, to nepakārtojot nevienai citai radībai, bet vienīgi savam bezgalīgajam Labumam** kā visaugstākajam dzīves un darbības Mērķim. **Materiālās vērtības ir pakārtotas cilvēkam kā tuvākajam mērķim**. Tāpēc cilvēkam ir pienākums ar pateicību tās izmantot kā līdzekļus sava transcendentālā Mērķa sasniegšanai. Tieši šādā perspektīvā jāvirza ļoti svarīgs jautājums: **kā cilvēkam rīkoties, izmantojot materiālās vērtības? Chaotiski? Vai otrādi - ievērojot zināmu kārtību? Vai cilvēkam piemīt iekšējā mērķtiecīgā saistība, kas regulē viņa darbību laimes sasniegšanas centienos "kosmiskajā mājā"? Ja cilvēkā ir tāda saistība, vai tā tiešām viņu reāli vieno ar visaugstāko Likumdevēju, kas pilnīgi izskaidro viņa sirdsapziņas balsi un reliģiju kā vitālo dialogu ar šo Likumdevēju - Dievu?**

Uz šiem jautājumiem ir jāatbild pakāpeniski. Sava **visaugstākā mērķa sasniegšanai cilvēkam ir jāizmanto materiālie līdzekļi** un nevis chaotiski, bet **ejot dabiski noteikto ceļu**. šis stingri noteiktais ceļš ir iekšējā dabiskā morāles balss - **dabiski morālās vajadzības apzināšanās jeb morālā sirdsapziņa**. Tā atklāj cilvēkam ceļu, kuŗš viņu praktiski vieno ar Dievu kā **visaugstāko Labumu**. Metafiziski izskaidrojot dabisko morālo saistību - sirdsapziņu, **cilvēks atrod reliģisko vienību ar Dievu kā visaugstāko Likumdevēju**.

Raugoties no šāda viedokļa, vispirms jākonstatē **fakts**, ka cilvēkā ir **iekšējā dabiskā balss**, kas viņu saista **darīt labu un bēgt no ļaunā**. Vienlaicīgi apzināties arī to, ka **esam brīvi**. Brīvība nozīmē **aktīvu spēju noteikt, vadīt mūsu darbību**: mēs varam **darboties vai nedarboties**, varam darīt to vai ko citu. No **psicholoģiskā viedokļa** ir jākonstatē, ka cilvēks dara un var darīt arī to, kas morāli **atzīstams par ļaunu**. Tā cilvēks parāda savu **morālo autonomiju** jeb pašnoteikšanos. Taču ir jāuzsver, ka **darīdams ļaunu, cilvēks pārdzīvo sirdsapziņas pārmetumus**, kas liek apzināties **atbildību un pakļaušanos iekšējam morālajam normām**, no kuŗām viņš **nevar atbrīvoties**. Tā izpaužas cilvēka iekšējā **heteronomija** jeb atkarība no morālā likuma. To atklāj arī fakts, ka, darīdams labu, cilvēks pārdzīvo **iekšēju iepriecinājumu**, mieru. Šāds nenoliedzams cilvēka morālās dzīves fakts ir **metafiziski jāizskaidro**.

Tuvojoties šim metafiziskajam izskaidrojumam, ir jāuzsver, ka **dabiskā morālā nepieciešamība** darīt labu un bēgt no ļauna ne noliedzams morālās dzīves fakts - **izriet no morālā likuma**.

Likums vispār nozīmē **mērauklu, kas nosaka būtņu aktivitāti**.

Likums, kas formulē ķermeņu patstāvīgo darbības determinismu, ir **fizisks likums**. **Morāls likums** ir saistošā mēraukla, kas regulē cilvēka rīcību, nenoliedzot cilvēka gribas brīvību. **Cilvēka griba**, pakļauta morāles likumam, paliek **pilnīgi brīva** (cilvēks var darboties, var nedarboties, viņš var izvēlēties to vai citu darbību). Psiholoģiski brīvība pastāv līdzās morālajai saistībai (morālajai nepieciešamībai), kas

nenozīmē fizisko determinismu. Morālais likums ir **dabisks**, kad ar to saprot brīvajai gribai uzliktās normas, kuŗas izsaka prāts bez jebkādas cilvēku izveidotas institūcijas līdzdalības. Šis likums ir **pozitīvs**, kad ar to saprot attiecīgās cilvēku kopības autoritātes izteikto racionālo iestādījumu vispārējā labuma veicināšanai (piemēram, valsts satversme, ko publicē Saeima).

Šajā pētījumā tiek runāts par **dabisko morālo likumu**, kas cilvēka brīvajai gribai uzliek morālo pienākumu, t. i., absolūto nepieciešamību noteiktā veidā morāli rīkoties. Šī nepieciešamība ir determiniska tad, kad tā "atmet" brīvību. Cilvēkam ir pienākums **darīt labu un izvairīties no ļaunā**. **Morālā nozīmē nav tādas brīvības, kas ļautu darīt ļaunu**. Morāle aizliedz ļauno. Tācu tas vēl nenozīmē, ka cilvēka brīvība tiktu atcelta **psicholoģiskā jeb fiziskā nozīmē**. Brīvība raksturo cilvēka gribu kā **dabisku spēju**. Cilvēkam ir dota arī **prāta dabiskā spēja**, taču tā **nav brīva** - tā ir saistīta ar nepieciešamību. Prāts nav brīvs objektīvās evidences priekšā, tā, piemēram, atzīstot, ka $2 \times 2 = 4$; tas nevar šai patiesībai piekrist vai nepiekrīst, bet ir nepieciešami determinēts atzīt šo patiesību. **Gribai kā dabiskai spējai piemīt pašnoteikšanās**: tā var **darboties** un var arī **nedarboties**, var izvēlēties **vienu vai otru** atsevišķu labumu. Kad cilvēka griba dara labu, kas ir tai obligāti, tā to dara **brīvi psicholoģiskā nozīmē**. **Morālais pienākums**, kā jau iepriekš apgalvots, **nav fiziskais determinisms**. Taču šeit ir jāuzsver, ka griba, uztverta kā būtne, nevis kā spēja, ir **nepieciešami saistīta ar savu formālo priekšmetu**, proti, ar **labumu kā tādu**, nevis ar tādu vai citādu brīvi izvēlētu labumu. Kā apgalvots, jau iepriekšējā pētījumā, šādi saprasts labums kā tāds ir **gribas mērķis**. Tādēļ šajā nozīmē griba nav un nevar būt brīva.

Morālo pienākumu izsaka jeb pasludina **morālā apziņa**. Ar to saprot praktisku spriedumu, kuŗš ļauj prātam paziņot "brīvajam subjektam" - cilvēkam, kas ir labs un kas ir slikts, kas ir **atļauts** un kas **nav**. Tātad morālā sirdsapziņa ir jāšķir no **intelektuālās apziņas**, kas nozīmē iekšējo psihisko aktu un tā subjekta - mūsu es - eksistences intuiciju vistiešākajā šī vārda nozīmē.

Ko isti nozīmē šis **morālais praktiskais spriedums**? Savā būtībā tas ir morālā prātojumā - siloģisma - **beigu spriedums jeb slēdziens**. Siloģisma pamatā ir **pirmie morālie principi**, kuŗus, pateicoties dabiskajai indukcijai, atklājam spontāni. Šo principu dabiskā indukcija notiek pilnīgajā refleksijā **spontānas formālās abstrakcijas veidā**, vadoties no **konkrētā morālās pieredzes**, kas rodas, **pateicoties speciālai prāta dabiskajai ievirzei**, t. s., **sinderesei** (no grieķu vārda "synthesis", uzturēšana). Minētās spontānās prāta iekšējās ieskatīšanas jeb prāta formālās abstrahējošās darbības rezultāts ir **pirmie morāles principi**, starp kuŗiem **visfundamentālākais ir tas, kas liek darīt labu un izvairīties no ļauna** (bonum faciendum et malum vitandum). Šie principi dabiski **patamo un caurstrāvo** visu mūsu **morālo darbību**.

Tātad cilvēku, racionālu un brīvu būtni, praktiskajā dzīvē vada **dabiskā morālā saistība**, kas liek darīt labu un bēgt no ļaunā. Šis saistības **vērtība ir ne tikai subjektīva** (nedrīkst jaukt jēdzienu subjektīvs, kas attiecas uz "subjektu", ar jēdzienu subjektīvs ar nozīmi 'relatīvs'), bet arī **objektīva**, t. i., tā nozīmē **morālo nepieciešamību**, kas cilvēkam neizbēgami liek darīt labu, proti, to, **kas saskan ar viņa racionālo dabu**, un izvairīties no **ļauna** - no tā, kas **ar cilvēka racionālo dabu nesaskan**. Tas nav jāuztver tikai kā ieteikums, bet gan kā stingra pavēle: dari labu un **bēdz** no visa ļaunā! Tas tā notiek **faktiski (de facto)**, un tam tā jābūt saskaņā ar **ontoloģisko kārtību (de iure)**, jo to prasa **cilvēka daba**, kas ir racionāla un brīva.

Katru būtni saskaņā ar tās dabu ontoloģiski nepieciešami raksturo **reāli noteikts darbošanās veids, kas ļauj tai sasniegt izvīrīto mērķi**, kā tas izriet no būtnes **mērķtiecīgas darbības pamatprincipa**: omne agens agit et consequenter est propter finem. **Pretējā gadījumā būtne nebūtu inteligibla**, bet to varētu apzīmēt ar vārdu "katastrofiska", jo bez noteikta darbības veida tā **nespētu sasniegt savu mērķi**. Tas attiecas arī **uz cilvēku**, kas pēc savas dabas jeb būtības ir **racionāls un brīvs**.

Ja cilvēks kā **racionāla un brīva būtne nebūtu dabiski spiests darboties morāli stingri noteiktā kārtībā**, viņš **kļūtu vienaldzīgs attiecībā pret visu un tādēļ nemaz nespētu**

būt mērķtiecīgs un tiekties uz savu vīa augstāko Labumu un Mērķi. Tādā gadījumā cilvēks īstenībā būtu **gaužām nesaprātīga, "katastrofiska" būtne...** Taču tāds **absurds nav pieļaujams pasaulē, kur valda noteiktība, pastāvīgums, teoloģiska kārtība, pateicoties pirmajiem ontoloģiskajiem principiem, kas veido zinātniskos pamatojumus**. Tādēļ cilvēka darbošanās notiek **pastāvīgi, morāli noteiktā veidā un citādi tā nemaz nav iespējama**.

Šajā filozofiskā pētījuma stadijā rodas **jautājums: kas tad ir ielicis cilvēkā morāles likumu, kuŗš to tik dziļi saista? Ne jau pats cilvēks**, jo viņš no šī likuma atbrīvoties nevar. Šī saistība nevar nākt arī no **sabiedrības**, jo to nenosaka ne **audzināšana**, ne cilvēku **likumdošana**. Šī saistība cilvēkā ir radusies **agrāk** par jebkuŗu pozitīvo likumdošanu un audzināšanu - tieši tā **padara** šo likumdošanu un audzināšanu **iespējamu**.

Tātad, ja **cilvēkā eksistē šāda morālā saistība**, kas viņam liek noteiktā veidā darboties, ir nepieciešami jābūt kādam augstākam šādas **morālās saistības Noteicējam**. Tāpat kā metafiziski skaidrojot kustību un kārtību pasaulē, tā arī aplūkojot morālo saistību kopsakarību, **nevar pieļaut bezgalīgu virkni**, kuŗā katrs augstāk stāvošs morālās saistības noteicējs saistītu kādu zemāk stāvošu. Pieļaujot šāda procesa eksistenci, vienmēr tiktu **nevis veicināta, bet atlikta jeb pagarināta** cilvēka morālās dzīves izskaidrošana, jo šāda hipotēze **nepieļautu un nemaz nevarētu pieļaut nenoliedzamo morālās saites eksistences faktu**. Tāpēc nepieciešams secināt, ka **Jābūt visaugstākajam morālās saistības Noteicējam**, kas, pats nevarēdams būt saistīts, **morāli saista visas racionālās un brīvās būtnes**, "ierakstīdams" to garā morālo likumu. Šis secinājums liek iet vēl tālāk. Tā kā minētā morālā saistība ir ielikta **pašos racionālo un brīvo būtņu dziļumos**, tad jāatzīst, ka tās ir nepieciešami **radītas no nekā un ka tādā pašā veidā ir radīta arī visa materiālo lietu pasaule, kas pamatīgi, harmoniski un teoloģiski ir pakārtota cilvēkam un aprīnojama mērķtiecībā pati par sevi sakārtota**, kā to pierāda iepriekšējie pētījumi.

Tātad augstākais morālās saistības Noteicējs, t. i., **visaugstākais Likumdevējs**, ar savu visvareno vadības spēju ir **pilnīgi neatkarīgs**. Šī neatkarība nozīmē, ka **Viņš apvieno sevi visus labumus un ontoloģiski arī visas pilnības**, pats būdams **bezgalīgā Esme** - Esse Subsistensm t. i., **Visaugstākais Likumdevējs - Dievs**. Tātad **Dievs** kā visaugstākais Likumdevējs **visaautoritatīvākajā līmenī izskaidro cilvēka dabiskās morālās dzīves faktu un vada mūs, kas tiecamies pēc laimes, uz Viņu - vislielāko Labumu**. Tādēļ cilvēks "dzird" Dieva balsi savas sirdsapziņas dziļumos, **tā pildot Viņa gribu un īstenojot savas transcendentās attīstības ideālu**. Kā tas notiek? Metafizika daudzpusīgi pierāda, ka Dievs ir **visaugstākā cilvēka Vērtība** gan viņa **personiskajā**, gan arī **sociālajā dzīvē un darbībā**. **Kontemplācija ir nepieciešama, bet ar to vien vēl ir par maz**, lai cilvēks varētu īstenot savu transcendentu tieksmi uz laimi. Vītālais reliģijas **papildinājums ir attiecīgā praktiskā darbība**: cilvēks **dara labu un bēg no ļaunā**, vadoties no **attiecībām ar Dievu, pašam ar sevi, ar saviem līdzcilvēkiem uz izmantojot materiālās vērtības**, kas ir pieejamas katram cilvēkam pasaulē - "kosmiskajā mājā" un kalpo kā **lidzekļi visaugstākā dzīves Mērķa sasniegšanai**.

Līdz ar to rodas svarīgs **jautājums: kādas tad praktiski ir tās racionālās normas, kas jāievēro, lai izpildītu Dieva kā visaugstākā Likumdevēja gribu un tādējādi sasniegtu visaugstāko dzīves Mērķi?**

Sv. Ignācijs no Lojolas precīzi sistematizē šis racionālās dabiskās reliģijas normas savu "Garīgo vingrinājumu" ievadā, kuŗam dots nosaukums **Pirmsākums un pamats** (Principium et Fundamentum). Šo normu izskaidrojums harmoniski iekļaujas turpmākajās viņa garīgo vingrinājumu nodaļās; pakāpeniski paceļot cilvēku lielos pārdabiskās dzīves augstumos. Lūk, **minētās racionālās normas savā loģiskajā secībā!**

1. **Vispirms Sv. Ignācijs liek cilvēkam meditēt par saviem kā Dieva radītās būtnes pienākumiem: cilvēkam ir jāpazīst, jāslavē, jāgodina, jāmil Dievs, savs Kungs, Viņam jākalpo, lai ar to sasniegtu visaugstāko mērķi, proti, iemantotu isto laimi jeb atpestītu savu dvēseli.**

2. **Lai, apvienojot prātu un ticību, tiktu risināta lielā cilvēka eksistences problēma, jāiedziļinās meditācijā par cilvēkam**

dotajiem līdzekļiem, kas pēc sv. Ignācija domām ir šādi: "Un visas lietas virs zemes ir radītas cilvēkam, lai tās viņam palīdzētu sasniegt mērķi, kuŗam viņš ir radīts."

3. Nākošā meditācija liek iedziļināties patiesībā par izmantojamo līdzekļu mēraukli: "No tā izriet, ka tās (zemes lietas) ir jāizmanto tik daudz, cik (tantum quantum) tās spēj palīdzēt cilvēkam sasniegt savu mērķi, un ir jāatsakās no tām tik daudz, cik (tantum quantum) tās no šī mērķa novērš."

4. Līdz ar to ir nepieciešama aktīvā vienaldzība jeb garīgā enerģija: "Sajā sakarībā mums ir jākļūst vienaldzīgiem attiecībā uz visām radītajām lietām, izvēloties to, kas ir atkarīgs no mūsu brīvās gribas un nav tai aizliegts."

5. Šis apgalvojums ļauj formulēt ideālu, ko sv. Ignācijs raksturo ar jēdzienu "vairāk" (spāniski *lo que más*): "Mums ir jābūt noskaņotiem no savas puses nevēlēties vairāk veselību kā slimību, bagātību kā trūkumu, godu kā negodu, ilgu dzīvi kā īsu un tāpat arī visās citās lietās, ilgojoties pēc tā un izvēloties tikai to, kas mūs vairāk tuvina mērķim, kuŗam esam radīti."

Tātad garīgi aplūkotas metafiziskas atziņas guvušas dziļi un plaši atspoguļojumu dabiskajā reliģijā, kas nozīmē filozofisko saistību ar Dievu kā Radītāju, vislielāko Vērtību un visaugstāko Likumdevēju. Metafizika liek evidentus un drošus pamatus tam, lai mēs praktiski varētu godināt Dievu kā Radītāju, varētu mīlēt Dievu kā vislielāko Labumu, attīstot morālo dabiskās reliģijas tikumu visos tā veidos, un lai mēs, visbeidzot, varētu meklēt un atklāt Dieva kā visaugstākā Likumdevēja un Vadītāja gribu, Viņam paklausīt un kalpot, tiecoties uz pilnības kalngaliem. Metafiziska savos pamatos, dabiskā reliģija kļūst pilnvērtīga tad, kad tā ir vienota ar cilvēka praktisko darbību idienas dzīvē un kad tā iedvesmo arī sociālo iekārtu un kultūru visās tās jomās.

VI Dabiskās reliģijas konstitucionālie elementi

Piezīme: Kā šis, tā arī divi nākošie pētījumi tiek izklāstīti konceptīvi. Pilnībā tie tiks izstrādāti grāmatā "Reliģijas filozofija", kas jau atrodas savas tapšanas beigās posmā.

Pirmatnējo tautu uzskats par Dievu un reliģiju ir šāds: Dievs ir visaugstākā, no pasaules nošķirta Būtne, no kuŗas ir atkarīga pasaule un kuŗai pienākas cilvēka izpildītais reliģiskais kults. Šāds uzskats nepilnīgi raksturo dabiskās reliģijas konstitucionālos elementus jeb tās būtību.

Šajā traktātā izstrādātie filozofiskie pētījumi šo uzskatu ir sistemātiski papildinājuši un padziļinājuši, raksturojot dabisko reliģiju kā metafizisku saistību ar Dievu Radītāju, cilvēka vislielāko Labumu un visaugstāko Likumdevēju.

Kādi tad ir dabiskās reliģijas konstitucionālie elementi jau izstrādāto pētījumu gaismā?

Pirmais no tiem ir pats cilvēks, ar saprātu apveltīta un brīva būtne. Tikai cilvēks, nevis kāds minerāls, stāds vai dzīvnieks var būt reliģiozs. To skaidri un gaiši pierādīja daudzpusīgā humānisma filozofija, izskaidrojot, ka isti "cilvēciskais cilvēks" ir dabiski reliģiozs, un nostājoties pret vienpusīgajiem mūsdienu humānismiem, kas ir necilvēciski un reizē arī antireliģiozi.

Dabiskā reliģija nav iespējama bez Dieva. Tāpēc Dievs kā Radītājs, cilvēka visaugstākais Mērķis un morālais Likumdevējs ir otrs dabiskajai reliģiskajai saistībai nepieciešamais elements. Šajā virzienā veiktie pētījumi pierādīja ne tikai to, ka Dievs ir, bet arī to, ka Viņa Būtība ir būt, nepieciešami un mūžīgi būt bezgalīgi pilnīgam, pieprasot un pamatojot cilvēka personas totālo atkarību. Šī kauzālā atkarība būtiski izskaidro dabisko reliģiju, kas nozīmē personīgu Dieva godināšanu, mīlestību un pilnīgu Viņa gribas izpildīšanu.

Šajā sakarībā trešais dabiskās reliģijas konstitucionālais elements ir patiesība, ka Dievs Radītājs savā mīlestībā brīvi izvēlējis cilvēku, pakārtojot viņam kā tuvākajam mērķim visas materiālās vērtības, kuŗas cilvēkam pasaulē - viņa "kosmiskajā mājā" - ir brīvi dotas kā līdzeklis visaugstākā Mērķa, proti, Dieva kā laimes nepieciešamā un pilnīgi pietiekošā Pirmavota sasniegšanai.

No tā izriet secinājums, ka ceturtais dabiskās reliģijas konstitucionālais elements ir cilvēka patiesās sirdsapziņas

vadība materiālo lietu izmantošanā, kas atspoguļo Dieva kā visaugstākā morālā Likumdevēja un vadītāja aplaimojošo nemaldību.

Par piekto dabiskās reliģijas konstitucionālo elementu jāuzskata cilvēka gatavība pakļauties Dieva gribai, ja Viņam labpatiktos autoritatīvi atklāt cilvēkiem un tautām vienu vienīgo pozitīvo reliģiju, kas sevi ietvertu dabisko reliģiju, to papildinātu un pilnveidotu.

Par sesto dabiskās reliģijas konstitucionālo elementu ir jāuzskata reliģiskā prakse, kas vitāli papildina teorētiskās filozofiskās patiesības, brīvi un harmoniski virzot uz Dievu cilvēku dzīvi un darbību, kā arī publiski apliecinot reliģiju tās transcendentajā nozīmē un pretojoties ateisma, sekularizācijas, agnosticisma, panteisma, politeisma ideoloģijām, kas šodien tiek plaši izplatītas, graužot cilvēka personisko un sabiedrisko laimi.

Tātad dabiskajai reliģijai ir īpaša būtība, kas to padara atšķirīgu no visiem kultūras fenomeniem, kas formāli nesaista cilvēku ar Dievu, proti, no ekonomiskās, politiskās, sociālās dzīves, kaut arī reliģiskā saistība ar Dievu ietekmē visas kultūras aktivitātes, piešķirot tām augstāku jēgu. Šajā sakarībā rodas jautājums: eksistē vai neeksistē "tīra" dabiskā reliģija? Tīru dabisko reliģiju tās abstraktajā filozofiskajā nozīmē pasaulē atrast nevar, taču tā iekļaujas pozitīvajās jeb vēsturiskajās reliģijās kā to veselīgais kodols, kas sevi satur un pasludina patiesību. Autentiskā dabiskā reliģija ir par tik objektīva un tās konstitucionālie elementi ir par tik harmoniski saistīti, ka neviena vēsturiskā reliģija nevar būt patiesa, ja tā noliedz šīs dabiskās reliģijas specifiskos elementus.

VII Reliģiskā kulta dimensijas

(konspекts)

Ar reliģisko kultu saprot visas tās cilvēka aktivitātes, ar kuŗu palīdzību viņš stājas sakaros ar Dievu, atzīstot savu atkarību, savu zemākās būtnes stāvokli, pakļaušanos, kā arī transcendentās ietekmes nepieciešamību laimes problēmas atrisināšanā gan personīgajā, gan arī sabiedriskajā dzīvē. Reliģijas morālais tikums, kas dara cilvēku pilnīgi taisnīgu, ir tas pamats, uz kuŗa balstās minētais kults, kam ir raksturīgi trīs aspekti: cilvēka iekšējā, ārējā un sociālā dimensija.

Cilvēks ir dabiski saistīts godināt Dievu ar iekšējo kultu sava gara svētnīcā, jo to prasa viņa absolūtā atkarība no Dieva kā Radītāja, kā laimes Pirmavota un visaugstākā Likumdevēja.

Tas izpaužas iekšējos reliģiskā kulta aktos - Dieva godināšanā, lūgšanā, pateicībā, mīlestības un dievbijības apstarotā kontemplācijā u.t.t.

Cilvēks ir dabiski saistīts godināt Dievu ārējā kultā, jo viņš, kuŗu veido divi būtiski elementi - dvēsele un miesa, ir atkarīgs no Dieva arī ar savu ķermeni. Bez tam ārējais kults psiholoģiski papildina iekšējo kultu. Vēsture to skaidri apstiprina, apliecinot, ka vienmēr un visur cilvēku reliģiskajā dzīvē ir pastāvējuši un pastāv upuri, ceremonijas, liturģiskie rīti u.t.t.

Cilvēks ir dabiski saistīts godināt Dievu ar sociālo reliģisko kultu, jo Dievs ir arī visas sabiedrības lemesis - cēlonis. Bez tam pagātnes un tagadnes notikumi skaidri pierāda to, ka ģimene un tauta nevar eksistēt, attīstīties un piedzīvot uzplaukumu bez reliģijas.

VIII Patiesā atklātā reliģija

(konspекts)

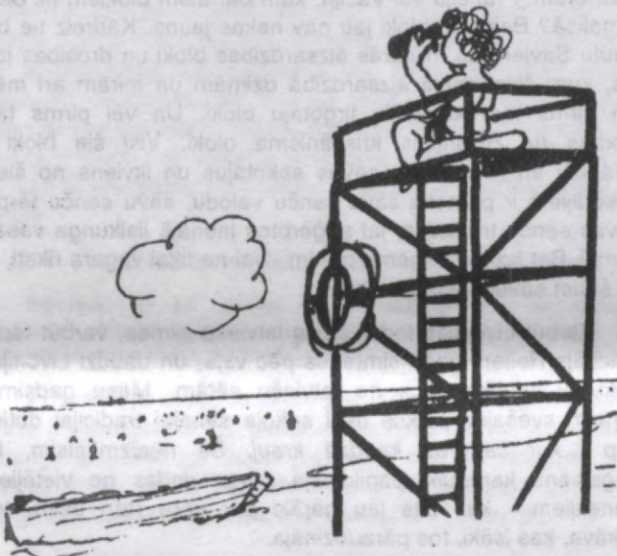
Ietverta vēsturiskajās reliģijās, pati par sevi "tīrā" veidā neeksistēdama, dabiskā reliģija, kā jau minēts, māca, ka ja Dievs cilvēkam autoritatīvi atklātu kādu noteiktu reliģiju, tad tā nepieciešami saistītu visus cilvēkus. Šī hipotēze kļūva par īstenību līdz ar kristiānisma ienākšanu vēsturē.

Vispirms jāapgalvo, ka metafiziski skaidrojot kristiānisma vēsturiskās eksistences faktu, filozofija atklāj, ka Dievs ir. Ņemot vērā aprīnojamo kristiānisma izplatīšanos visā pasaulē, tā ārkārtējo svētumu, tajā atrodamo neizmējamu labdarību, vispārējo vienību un mocekļu varoņību, šīs reliģijas rašanās nav izskaidrojama ar dabiskiem

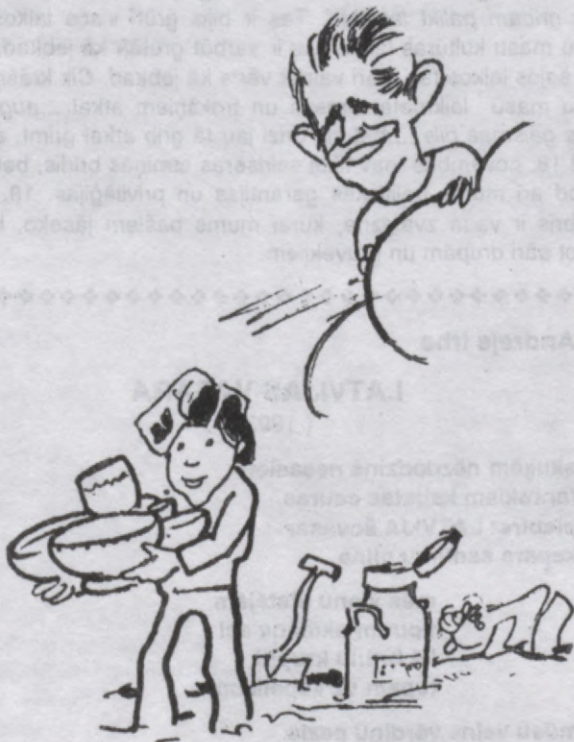
TĀ NU TAS IR...

Labākais likums sveņ tik daudz, cik sveņ pats autors. Cerams, ka Tieslietu ministram E. Levitam tas izdosies.

Tā VIŅAS IESĀK un, iespējams, glābs arī Latviju.

"Andri, Jānis Dāliņš to sudrabu dod projam, bet zeltu tikai 2000. gadā. Kāpēc? - Padomā pats!"

Ceturtais novembris. Apmācies rīts. Televīzija rāda jaunievēlētās Kanadas liberāļu valdības ministru sejas: viens aiz otra nodod svinīgu solījumu pildīt uzliktos pienākumus. Tur ir dažs labs pusapmulsis iesācējs, pirmo reizi savā rajonā iekarojis pilsoņu uzticību (vienā gadījumā ar knapu 9 balsu vairākumu!). Ir pašapmierināti veterāni, kas 'ministrijā' kalpojuši senāk, Turnera un Trudo režimos, bet pēdējos 9 gadus pavadījuši 'tuksnesī', pretojoties Mulronija un Kampbelas konservatīvo valdību politikai, t. i., 'Kanadas izpārdošanai'. Klāt ģimenes un draugi, triumfa liecinieki. Uzmanības cerību centrā: jaunais ministru prezidents, Kanadas 26. valdības līderis, Žans Kretjēns. Fēnikss, kas pirms pāris gadiem atgriezās savas smagi dezorganizētās partijas vadībā.

Tas ir apvērsums!

Gluži neticāmi: konservatīvo saimniekošana beigusies ar vēl neredzētu avāriju: vairākums parlamentā (154 deputāti) iznīcināts - nē, slaktēts; partija tikai divos rajonos (no 295) ievēlējusi kandidātus. Pat ministru prezidente Kampbela zaudējusi savu vietu. Partija cietusi tik smagu katastrofu, ka atkopšanās nenāks viegli. Tie, kas to atbalstīja rietumos, uzticību devuši 'Reformu' partijai (52 deputāti), bet Kvebekā, t.s., "Kvebekas blokam" (54), kas tagad federālajā līmenī (atkal!) pieteiks provinces neatkarības prasības, pie tam kā 'oficiālā opozīcija'. Sociāldemokrāti ievēlējusi tikai 9 deputātus, t.ātad., arī, t. s., 'kreisā sirdsapziņa' nav balsotājiem likusies pārāk derīga. Un tā liberāļi, ar pārstāvjiem valsts centrā no katras provinces (kopā 177) var pamatoti dižoties kā 'vienīgā nacionālā partija'.

Samilzis jauns epos Kanadas politikā. Pilsoņiem līdz kaklam ķildas, iestigusi ekonomija, 'draugu, pazīstamo iecelšana amatos', visa birokratija ...Bet nu liekas, lai gan 'centrs' būtu (Ontario liberāļi iekaroja 98 no iespējamā 99 deputātu vietām!), ka tas varētu izrādīties diezgan 'jūtīgs': jārēķinājas ar 'protestu' no abām 'malām', abiem 'galiem'. Pirmo reizi Kanadas vēsturē rietumu tradicionālā neapmierinātība ar 'centra kundzību' izpaužas tieši ipašas politiskas partijas ietvaros, turklāt stipri konservatīvu uzskatu piesātinātās. Kvebekas separatisti (ar 54 no provinces 75 deputātiem) pirmo reizi uz Otavu sūta partiju, kuŗai viens vienīgs mērķis, lai arī kā tā glumi sola 'sadarbību': atdalīšanās no Kanadas. (Un tā šie kungi - pagaidām - zvēr uzticību valstij un karalienei, kuŗus abus viņi grib, cik vien ātri iespējams, izmainīt pret kaut ko izteikti 'etniskāku' un 'republikāniskāku')

Tā ir jau kontroversija 'angļu' aprindās, daži deputāti sola skaļu protestu pret tādu 'grāvēju' ielaišanu parlamentā. Kvebekas 'inteligence' gāgano, ka 'nu viss ir skaidrs': re, provinces 19 liberāļu deputāti 'vairs neko nepārstāv', 'tauta nolēmusi par labu neatkarībai'. Par to, dabīgi, lems vispirms provinces vēlēšanās pēc, apm., gada, tā tad jaunā neatkarības referendā - bet tas nekas, ir ko pūst zilējuma balonos. Un 'reformieši' jau teikuši, ka nekādās 'miermīlīgās sarunās' neielaidīsies ...

Kopā ar ekonomijas likstām, demoralizēto ierēdņu ignumu, Ziemeļamerikas koptirgus liguma ietekmi, imigrācijas pārskači, aizsardzības politikas revīziju, viss tas ir smags izaicinājums jaunajai valdībai: kā reizē valstī neizjaukt, bet to kautcīk 'salāpīt'? Kā ievest vajadzīgās maiņas, no krasiem lūzumiem izvairoties?

Pamatos: kā atjaunot savstarpējo uzticību? Atdzīvināt domu, ka ir vēl jāiet uz priekšu, ka vērts sadūšoties, strādāt? Vēlēšanu laiku sondāžas rādīja, ka konservatīvo valdīšanas laikā uzticība pret politiķiem un politiskām iestādēm noslidējusi tik zemu, ka pat advokāti izķepurojušies no pēdējās vietas. Tātad, 'bodīte' bijusi tik liela, ka pretīgā smaka sasniegusi visattālāko sādžu prērijās - un pilsoņi pa pāris līnijām teikuši: pietiek!

Kretjēna grūtais uzdevums: pārvērst šo milzu negatīvo 'pret' pozitīvā 'par', reformu ratos iejūgt cerību zirgu. Vai viņš to var? Vai viņš uzdevuma dimensijas vispār saprot?

Mazs salīdzinājums: kampaņas gaitā Kampbela izmeta domu, ka 'šis nav istais laiks nopietnu jautājumu pārrunām' (resp.: dodiet man tik to uzticību, tad runāsim), bet Kretjēns no pirmās dienas lika galdā partijas plānus, solīja 'tīru' valdīšanu, aicināja pilsoņus uz valsts 'atjaunošanu'. Bija diezgan

skaidrs, ka nepopulārais Mulronijs, iztērējis pusmiljonu nejdzīgā atvadu tūrē (ieskaitot medības kopā ar Borisu Jelcinu), Kampbelai bija atstājis bankrotu kasē un idejās. Arī labi zināms, ka Kretjēnam politiskās karjēras laikā nav pielipis neviens skandāls, nav pat tuvojies. Un viņa mutē vārds 'patriotisms' ir ticāms.

Vēl nezinām, ko Kretjēns atradis, valdības grāmatas pārņēmis. Nezinām, kā darbosies izvēlētais ministru kabinets. Varam tikai minēt par dinamiku jaunajā, vēl nesasauktajā parlamentā. Jālabo attiecības pa labi, pa kreisi, jāgriež visam pieeju uz gaišo pusi. Darba daudz! Vērojot sejas todien ģenerālgubernatora pieņemšanas telpā, ja kas bija skaidrs, tad tas, ka Kretjēnam, vispirms, nav ilūziju par iemantotā stāvokļa nopietnību - bet arī tas, ka viņš ir apņēmiens rīkoties. Un ir gatavs sākt.

Juris Mazutis,
1993.g. novembrī

KĀPĒC KRIEVU KOLONISTIEM JĀATSTĀJ LATVIJAS UN IGAUNIJA

Sekojošu rakstu kā samaksātu sludinājumu lielajā un ievērojamā amerikāņu laikraksta "The New York Times" svētdienas izdevumā 1993. gada 26. septembrī ievietojis latviešu ārsts **Aivars Slucis** no Minesotas:

"Krievija un Vācija 1939. gadā noslēdza slepenu Molotova-Ribentropa līgumu (t. i. , Hitlera-Staļina līgums), "atdodot" neatkarīgo Latviju un Igauniju Krievijai. Krievu kolonisti sāka iebraukt Latvijā un Igaunijā 1940. gadā pēc tam, kad krievu okupācijas armija bija iznīcinājusi nacionālās valdības. Krievu civilisti, kas sekoja armijai, nākamās 50 gados nāca kā uzvarētāji, izmantotāji, apspiedēji, kolonizētāji un pārkrievotāji. To latviešu un igauņu iedzīvotāju daļa, kas nebija noslepkavota vai izsūtīta, krievi terorizēja 50 gadus. Latviešiem un igauņiem, klusu ciešot un bezpalīdzīgi noskatoties, bija jāvēro, kā viņu zemes pārkrievoja un pārveidoja par krievu provincēm.

Pa šo laiku un ar šiem paņēmieniem krievu skaits Latvijā pieauga no 12 uz 50%; Igaunijā no 7 uz 40%, sasniedzot 2 miljonus krievu kolonistus Latvijā un Igaunijā. Pa šiem gadiem krievi bija modri pretestības un pārkrievināšanas procesam un pat mēģināja teikt vai darīt to, kas bija aizliegts, lai tad tiktu sodīti. Sodī varēja būt dažādi, sākot ar nāves sodu Staļina laikā līdz izsūtījumam uz Sibīriju vēlāk.

Tagad, kad Latvija un Igaunija teorētiski ir 2 gadus brīva, 50 gadu ilga krievu terors latviešus un igauņus ir iebaidījis, tie jūtas nospiesti, nedroši, apspiesti. Rietumos radītie likumi, kas aizstāv cietušos, ļoņāšana, biedēšana, draudēšana, terorizēšana ir legāla. Ārsti saprot, ka ir svarīgi, lai cietušie būtu atšķirti no mocītājiem. Tāpēc visiem 2 milj. krievu jāatstāj Latvija un Igaunija. Pārējiem latviešiem un igauņiem ir vajadzīgs laiks, lai dziedinātu un atspirtu no 50 gadīgas fiziskas un psiholoģiskas krievu spīdzināšanas un terora. Pasaule nedrīkst uzspiest terorā cietušiem dzīvot kopā ar terorizētājiem. Tāpēc jāpieprasa un jāpalīdz 2 milj. krievu kolonistiem atgriezties viņu bagātājā, bet tukšajā tēvzemē.

Nožēlojami, ka tagad bagātās Rietumu zemes un Krievija vēlas paturēt krievu kolonistus Latvijā un Igaunijā. Rietumu zemes baidās no krievu bēgļiem, jo tas maksā naudu, bet krievi domā, ka ar šiem krievu kolonistiem varēs Latviju un Igauniju iesaistīt krievu imperijā.

Pat tagad Latvijā krievi pārmet latviešiem, ka tie publiski lasa latviešu avīzes, ka tos neapkalpo daudzos uzņēmumos vai iestādēs, ka tie runā latviski, un parastais krievu teiciens latviešiem ir: "Mums vajadzēja viņus sūtīt uz Sibīriju."

Es domāju, ka pasaulei beidzot vajadzētu apgriezt Hitlera-Staļina pakta plānus, kas nozīmēja latviešu un igauņu iznīcināšanu, un teikt 2 milj. krievu kolonistiem Latvijā un Igaunijā: "Mēs sūtam jūs atpakaļ uz jūsu mātes zemi Krieviju."

Uz to atbild Amerikas latviešu apvienības algotais darbinieks **Mārtiņš Zvaners** rakstā "Etniskās attiecības Latvijā", kas ievietots datora bezmaksas "ziņu dēlī", ko var lasīt katrs. Tas sagatavots 27. septembrī.

"Dr. Aivars Slucis no Minesotas samaksātā sludinājumā

Tas sākās Ulmaņa laikā; ja santīmu netaupīsi, pie lata netiksi. Nu tas atkārtojas.

Ne visi Saeimā ir piemērotā "Robā"

Nu tad, turaties viens pie otra - visu Jauno gadu - tāpat es!

laikraksta The New York Times svētdienas izdevumā 1993. gada 26. septembra izdevumā raksta neapdomātus savu uzskatu izteicienus par etniskām attiecībām Latvijā un Igaunijā. Amerikas latviešu apvienība nosoda aicinājumu uz etnisko dalīšanos, kas izteikta Dr. Sluča aicinājumā izsūtīt etniskos krievus no Latvijas un Igaunijas, un apstiprina, ka tas neizteic ALA vai ASV un Latviešu latviešu vairākuma uzskatus.

Lai gan uzskaitītie fakti pa lielāku daļu atbilst brutālai patiesībai 50 gadu padomju okupācijai un kolonizācijai Latvijā, neviens atbildīgs darbinieks ne Latvijā, ne citur pasaulē nebūtu ieteicis kaut kāda veida "atgriešanās" pie Hitlera-Staļina pakta, kā to ieteic Dr. Slucis. Šāda veida nostāja tikai veicina etniskās nesaskaņas starp tiem, kas liks pamatu, kur veidosies brīva, neatkarīga un demokrātiska Latvija.

Latvija parasti ir zeme ar bagātu un dažādu etnisko sastāvu. Savā isā starpkaru neatkarības periodā VISU nacionālīti iedzīvotāji varēja atrast kopēju iespēju atbalstīt brīvu un neatkarīgu Latvijas valsti. Atgriešanās pie šādām attiecībām nevar notikt neiecietības un atmaksas atmosfērā.

Kā vairums žīdu nācījas locekļi sola "Nekad vairs", kad runā par holokosta sekām, tā vairums latvieši sola "Nekad vairs", kad runā par Hitlera-Staļina pakta sekām. Šis solījums daļēji ir panākams, iesaistot tās personas Latvijas sabiedrībā, kas vēlas mācīties valsts valodu un vēlas atbalstīt un aizsargāt brīvas, neatkarīgas, demokrātiskas un etniski iecietīgas Latvijas republikas attīstību. Dr. Sluča atrīsinājumam nav nekā kopēja ar šo pārliecību un tam nav vietas demokrātiskā sabiedrībā."

V. Irbe

GRĀMATAS

GAISMAI AUSTOT

Toronto latviešu biedrības referātu, rakstu, runu un dzeju krājums par piemiņu TLB 45 gadu darbības atcerei. 312 lpp.

Īsrakstā grūti aprakstīt grāmatas plašo saturu un pieminēt visus tās 35 autorus.

Kā bites savāc medu, grāmatas sastādītāji un redaktori - valdes v-pr. Jānis Briedis un rev. kom. pr-dis Imants Alksnis savākuši dažādu tematiku rakstu, kā saistošu lasāmvielu, kas tuva latvieša sirdij.

Tā kā 1993. gads Kanadā izsludināts par visu latviešu biedrību gadu, par Rīgas latviešu biedrības dibināšanas grūtiem sākumiem stāsta I. Alksnis rakstā "Rīgas latviešu biedrības 120 gadi" (8. lpp.).

Vēsturnieks J. Mežaks apskata notikumus, ceļu un apstākļus, kas veduši uz "Latvijas miera līgums ar Padomju Krieviju pirms 70 gadiem" noslēgšanu, pieminot, ka padomju režīms līgumā paredzētos noteikumus neizpildīja un ka līgumu pat lauza.

Lasot redaktora un jurista Viktora Upeslāča "Trīmdas būtība un uzdevumi" neviļus ar skumjām jāpiedomā pie tā, ka šis, gribētos teikt, tēvišķīgais cilvēks un patriotiskais latviešu gars pirms pāris gadiem vēl bija mūsu vidū. Viņa domas dibinas uz novērojumiem, pieredzēm, piedzīvojumiem un zināšanām dzīvē. Tur atrodami dažādi uzmušinājumi, kā "Mums ir jāklūst darbiem, ofensīviem, objektīviem, mērķtiecīgiem, tādējiem, kas iet uz priekšu! Un ja mēs uz priekšu netiksīsim, tad tomēr neiesim atpakaļ. Mums jāsāk iet! (24. lpp.)"

Vēsturniekam, meteorologam un rakstniekam Tadeušam Puisānam grāmatā 3 raksti. "Revolūcija kā totālā cīņa" viņš izskaidro starpību starp revolūciju - piedzīvotās rūgtas netaisnības eksplozija, kur draugs kļūst ienaidnieks draugam, brālis brālim un kaimiņš kaimiņam (36. lpp.) - un evolūciju, kas ir mierīgas dabas nepārtraukta attīstība un darbība. Viņš atzīst, ka launums un vardarbība nav pareizie veidi un līdzekļi taisnīgu, ilgstošu mērķu sasniegšanai un ka sadarbība starp sociālām šķīrām ir nesusi daudz vairāk svētības cilvēkiem kā cīņa (37. lpp.). Ar piemēru palīdzību izskaidro "masu" un "pūļa" jēdziena starpību. Masas kopumā visi cilvēki esot ar vienādu mērķi; pūļa kopumā esot cilvēki arī ar individuāliem un dažādiem mērķiem (39. lpp.). Skaidrās valodas un viegli saprotamo paskaidrojumu dēļ ieteicama lasāmviela latviešu jaunatnei.

Rakstā "Ticība bez teoloģijas" Puisāns teic, ka tautas tradīcijas un tautiskais mantojums esot izglābis latvietību, kad Lastgale tikusi atšķīrta no pārējās Latvijas un nonākusi 300 gadus zem Krievijas virskundzības un iespaīda. Teoloģija ir zināšana par Dievu un Viņa darbiem vēsturē (43. lpp.). Turpretī, ticība ir katra indivīda īpatnējs, specifisks pārdzīvojums (46. lpp.). Ticība ir Dieva dāvana cilvēkiem (47. lpp.). Rakstā "Latviskā dvēseles traģīka" Puisāns pieskarās latviešu tautas dvēselīskiem pārdzīvojumiem un emociju cēloņiem (47. lpp.).

Ar senās latviešu folkloras palīdzību un senajām latviešu tautas dziesmām lasītājus interesantā pastaigā izved skol. Edgars Kiršs, iepazīstīnot ar sirmo Rīgu, ar tās daudzajām saīstībām, kādas tai no sendienām bijušas ar latviešu tautu, jo latvieši Rīgu arvien uzskatījuši par savu pilsētu. Kāda teīka pat atklājot, ka Rīga saīstīta ar vārdu "rīja", ap ko tā sāīta celt (53. lpp.).

Iespīesta Dr. Linarda Luksa 1988. g. 29. okt. teīktā svētku runa (TLB 40 darbības gadi), kurā norāīda uz ASV kongresā 1982. g. pieņemto lēmumu atzīmēt 14. jūnīju par Baltījas brīvības dīenu (33. lpp.). Pastāsta arī, ka Cēsis dzīvojošīem latviešīem jau 1279. gadā bījis savs Latvījas karogs sarkanā krāsā ar caurī šķīeltu baltu svītru (29. lpp.), un lieīk pie sīrds, ka mums jāapzīnās, ka tie paši mērķī un uzdevumi, kurus Atīs Kronvalds deklarēījis 1873. gadā, vēl joproījam pastāv arī šodīen (34. lpp.).

Skolotāja Dace Veīnberga runā "Latvījas valsts svētkos", ko teīkusi 1991. g. 16. novembrī, Hamiltonā, apraksta grūto Latvījas valsts tapšanas posmu laikā no 1917.-1919. gadam, balstīoties uz rakstnīeka Kārļa Skalbes "Mazās piezīmes". Tajā laikā valsts ideījas morālīskai stiprīnāšanai nozīme bījusi arī rakstnīeka J. Raiņa "Daugava" (62. lpp.). Sīki informatīvi apraksta pēīdējo gadu straujās un varenās pārmaiņas Latvījā, nobēīdzot ar Andreīja Eglīša dzeījoļa vārdīem:

Un atsan visā pasaulē,
Mēs jauni zvani esam,
Mēs savas zemes brīvību
Un valsti sirdī nesam.

Patīkami zināt, ka šī runa ar grāmatas iznākšanu būs pieejama visām latviešu ģīmenēm.

Dr. Kazīmīram Ručam grāmatā ir 2 rakstī - "Nacionālā un reliģīskā neatkarība Latvījā" un "Latvījas kaīalauku mācītāji", kas jāīlasa gandrīz ar aīzturētu elpu. Tā, piemēram 76. lpp. lasām: "Pomerānījas kaīra laukos cīnījās vairumā latviešu 18 un 19-gadīgie vīdusskolnīeki. Vīsmaz 10 tūkstoši no vīņiem krita kaīra laukā."

Dzeījnīekam Modrīm Lorbergam stāīsts "Labie cilvēkī un cīņa ar melno".

Ļoti iējūtīgs raksts ir dzeījnīecī Lolītai Gulbeī - "Anete, Doroteīja, Šarlote". kurā vīņa piesīkaīas 2 latviešu tautas trīmdām. I pasaules kaīra laikā - Odesā, Krievījā, un II pasaules kaīra laikā - Stokholmā (92. lpp.) lasām, kā maza meītenīte kājām staīgājusī pakaļ bēģļu vīzumam gaīru, jo gaīru ceīju. Un tāīlāk: "Mums ir jābūt līelīem cilvēkīem ar līelām sīrdīm, lai varētu p a n e s t, to izturēt un n e p a z u s t."

Marutai Voītkus Lūkīnai ("Tomēr mūsu darīšana - Antīņa, tava un mana!") pēīc dzīmtenes apcīemojumā gūtājiem iespāīdīem un pieredzes sīrdsīīeta un rūpes ir par latviešu tautu dzīmtenē, par tās drīzu atīkopšanu.

Mācītājam Arvedam Celmam, kā jau latviešu literātūras mīīlotājam un labam pazīnējam, 4 rakstī par mūsu rakstnīekīem: "Rūdolfis Blaumanis - pīrmais no pīrmājiem", "Dīev-atzīņa Rūdolfā Blaumaņa darbos", "Latviešu sīrds Jāņa Poruka skatā" un "Prāta un jūtu vīenotājs Jānis Poruks", kas bagātīgi papīlīnātī ar pieminēto rakstnīeku dzeījoīem.

Kornēīļa Zariņa aplūko rakstnīeka Jāņa Klīdzēja darbu, iemūzīnot latviešu trīmdīnieka dzīvi un gaitas - "Latviešu trīmdīnīeks Jāņa Klīdzēja skatījumā".

Jānis Briedis grāmatu bagātīna ar 3 rakstīem - "Vīļa Plūdona atstātāis mantojums", "Skalbe - tautas sīrdsbalss paudējs" un "Pa kaplodziņu".

Šī gada maījā mūzības pulkīem piēpulcīnātām Jānīm Galējam plašāks raksts "Profesora Jāzēpa Vītola bērnība un skolas gadi", kurā vīņš stāīsta par līelājam grūtibām, ar kādām nāīcās sadurties tīem jaunājiem nekrievu (latviešu) mūzīkas

censoņiem, lai iegūtu toreizējo laiku krievu mūzikas mācību spēku labvēlību. Piemēram, atgadījums ar krievu komponistu Rimski-Korsakovu, kuram J. Vītols nekādi nav varējis izpatikt ar savu kompozīciju (191. lpp.): "Tad notika tas, kas - manus divdesmit divi gadus ievērojot - gan notikt nedrīkstēja: man sāka karstas asaras tecēt pa vaigiem, un ne pa jokiem vien." Atgadījums gan liecina, cik dvēseliski izjūtīgs bijis latviešu lielākais komponists J. Vītols (F. L.).

Vai jūs pazīstiet Burtnieku ezeru ar savām ipatnībām, kādas nav nevienam citam ezeram visā pasaulē? Par tām "Atmiņas par teiksmaino Burtnieku ezeru" (195. lpp.) pastāsta Fridrihs Linde.

Skolotāja Anita Mollere-Vaivara raksta par tematiku "Senču mantojums", kurā pastāsta, ka Kr. Barons ar latviešu dainu savākšanu un sakārtošanu paglābis šo senču mantojumu no bojā ejas (202. lpp.)

Dārzkopis Krišjānis Puriņš apcerē "Kā koki parādās dainās" noskaidro koku ievērojamo vietu latviešu tautas dainās (204. lpp.).

No dārza arhitektes Benitas Tiltiņas "Latvijas republikas dabas rezervāti" uzzinām, ka Latvijā tādi jau izveidoti 1912. g. Pirmais bijis Moricsalā. Latvijā ir 5 teritorijas ar rezervāta statusu. Sīki aprakstīts Slītera rezervāts Kurzemē ar 14 882 ha lielu platību. Jautājums - pret ko aizsargāt? Vai no cilvēka vispār pastāv iespēja aizsargāt (213. lpp.)? Slītera rezervāta vispusīgās izpētes saistītas ar mežzinātnieka Paula Sarmas vārdu (216. lpp.).

Būvtechniķis Edgars Broders (TLB inženieru un tehniķu kopas 40 darbības gadi) pastāsta par kopas izveidošanu un tās piedalīšanos I Vispasaules latviešu zinātņu kongresā 1991. gadā, Rīgā (224. lpp.). Kopa ir Latviešu Inženieru Apvienības ārzemēs dalībniece (225. lpp.) un piedalījiesies Latviešu tehniskās terminoloģijas vārdnīcas sastādīšanā, kas aptver tuvu pie 100 000 terminu latviešu, angļu un vācu valodās (225. lpp.).

Skolotāja Milda Matisa ("Toronto Latviešu Biedrības Sestdienas skola sākuma gadā") atceras, ka skolotājām bijis dedzīgs gars, bet prāts bažīgi raudzījies nākotnē. Pirmajā gadā par tāfeli noderējis linoleja rullis, ko atrullēja pēc vajadzības (249. lpp.) To izlasot, tiešām, jāapbrīno toreizējo skolotāju lielā dūša un izturība.

TLB Sestdienas skolas bijušā ilggadīgā pārzine A. Mārtinsonē (21 gadi) 1970. g. runā liek absolventiem pie sirds: "Katrš visgrūtākais darbs būs viegli veicams, ja to darīsiet ar prieku un gribu to labi padarīt (254. lpp.)."

TLB valdes priekšsēdis (14 gadi) Laimons Ozols ("40 raženi darba gadi") ar pilnām tiesībām var runāt par raženiem un sekmīgiem darba gadiem. Daudz darba ielikts uzturot un gādājot par latviešu skolām,, skolniekiem, mācību līdzekļu sagādi un daudziem citiem pasākumiem. TLB ir latviešu skolu Toronto sponsore, nodibinātāja un uzturētāja. Patreiz TLB skolu ir jau absolvējuši 869 skolēni (256. lpp.).

Skolotāja Elizabete (Elīta) Pētersone savā runā "TLB Sestdienas skolas 40. darbības gadam noslēdzoties" izsaka savu prieku, ka daudzi patreizējie latviešu sabiedrības darbinieki ir šīs skolas absolventi (258. lpp.).

Skolotāja Biruta Nīdra runā "Būsim labi savas tautas sūtņi svešu tautu vidū" dod labu pamācību skolniekiem: "Tāpēc mācīsimies visu par Latviju, lai mēs svešinieku jautājumiem varētu atbildēt pareizi, pārliecinoši un ar lepnumu sirdis, kas tie tādi latvieši ir (261. lpp.)."

Redaktrise Kristīna Soutara ar tautas dziesmu palīdzību pārliecinoši pierāda, ka baltā krāsa esot latviešu tautas mīļākā krāsa. Pētnieki domājot, ka tā esot mūsu dzimtenes maigā daba un latviešu gara dvēseliskās izpausmes pazīme, ka tieši baltā krāsa ieņēmot pirmo vietu ("Baltā krāsa latviešu tautas dziesmās", 280. lpp.).

Larisa Valda Enzeliņa grāmatu bagātina ar saviem dzejoļiem (285. lpp.). Velta Ozola savā referātā "Latviešu tautas tikumi" ar tautas dziesmās izteiktām gudrībām un sakāmvārdiem noskaidro latviešos dziļi nostiprinājušos tikumus, kas iemūžināti arī parunās.

Ainavu arhitektam Arnim Budrēvicam referāts "Vienosimies latviskā pienākumā" (306. lpp.). Paulim Ezeram

apcere varoņu piemiņai "Lāčplēsis un latvju kaņavīrs" (301. lpp.). Vēl sērijā "Mācišana un audzināšana" piedalās Ārija Mileiko, Anita Ābele, Moira Campbell'a un Renāte Wust-Pogule.

Grāmata iesieta glītos, gaiši pelēkos cietos vākos. Tās vāku zīmējis Norberts Sebris ar Toronto Latviešu Biedrības emblēmu ozollapu vitnē. Taisni jābrīnās, ka šīs grāmatas 312 lappuses ir spējīgas sevi saturēt tik daudz nozīmīgu un koloģisku rakstu.

Fredis Linde,
TLB mūža biedrs

un viņa Tramvajs Tuksnesī ir rakstnieka - gleznotāja TĀLIVALŽA KĪKAUKAS moderni tverts romāns un noveļu krājums par latviešu dzīves norisēm emigrācijas pirmajā posmā. Nesen nodibinātais Anšlava Egliša Fonds kā savu pirmo 10.000 dolāru literāro balvu piešķir rakstniekam T. KĪKAUKAM par viņa eksperimentālo romānu LEONARDS. Diezin vai kāds mūsējais šajā jomā varētu sacensties ar Tālivalža fantastisko domu lidojumu, kas līdz šim nav nopietni izvērtēts.

Ed. K.

VARONĪBAS LAIKI

Oskars Perro SĀRTBALTSĀRTAIS KĀVUKVĒLS, gandrīz romāns, Kurland Publishing, 208 lpp. iesiets.

Oskars Perro pazīstams kā kara piedzīvojumu grāmatu autors. Viņa pirmās grāmatas 2 izdevumus "Holmas cietoksnis" (1981) izpārdeva isā laikā. Tai sekoja "Vēstures veidotāji" (1985) un "Neuzvarēto traģēdija" (1987), kam arī bija labi panākumi, un citas grāmatas. Viņa jaunākajā grāmatā "Sarkanbaltsārtais kāvukvēls" aprakstīta dzīve un apstākļi pirms došanās kara gaitās, ciņu spējīga Latviešu leģiona izveidošanās, analizēta kaņošanas tehnika un izvērtēti leģiona augstākie vācu militārie vadoņi. Šīs grāmatas atsevišķi posmi sarakstīti dažādos laikos, no 1943. līdz 1990. gadam, kaut vairums apzīmēti ar 1952. gadu. Agrāk uzrakstīto posmu saturs parasti ir par kara laikiem un kaņošanu; vēlāk rakstītos manāmas pārdomas un dažādi secinājumi. O. Perro ir pirmais latviešu ciniņtājs, kas apbalvots ar Dzelzs krustu, kam sekoja vairākas citas augstas kaņavīru goda zīmes.

Priekšvārdā autors norāda, ka laiks atņem atmiņām daļu asuma un veidola, bet ir notikumi, ko neaizmirst, tos atceras

dziļām izjūtām un smeldzi. Lasot grāmatā aprakstītos notikumus, latviešu leģionāram pavid acu priekšā senas atmiņas no skolas laika līdz ciņām dažādās vietās, laikos un vienībās, pa starpu arī kāda nerātība vai piedzīvojums ar meitenēm. Vērojot pievienotos daudzus uzņēmumus, liekas, ka laiks aizgājis atpakaļ 50 gadus, kad vēl bijām jauni un braši vīri, kas cinījās par savu dzimteni

Grāmatā pārdomas vījas ar atmiņām un vērtējumiem. Katram notikumam veltīta atsevišķa nodaļa, gan ne notikumu sešcībā. Atsevišķi tēlojumi rakstīti dažādos laikos. Agrākos gados rakstītie darbi ir ar spilgtākām atmiņām, bet vēlākajos vairāk pārdomu. Pirmajā nodaļā aprakstīts Otrās Latviešu SS brigādes sākums, kad vācu brigādi pie agrākās Pēterpils 1942. gada augustā papildina ar diviem latviešu brīvprātīgo bataljoniem. Te parādas, ka neviens nav par jaunu, lai mirtu.

Pirmās vēstules no frontes sūta meitenei, kur kaņavirs apraksta savus iespaidus pirmajās dienās frontē un atceras patīkamus brīžus ar meiteni. Pēc kaujas ciniņāji dodas aizmurgurē uz mācībām un atpūtu, saņem apbalvojumus, svētkos uzdzied un papriecājas, bet visi apgādes labumi jāpatērē tūlīt, citādi granātas var šos labumus sasist. Pēc jautriem brīžiem jādodas atpakaļ uz grāvjiem ikdienas vai nakts rutinās. Pēkšņi sākas smaga kauja, kur latviešiem ir kritušie, jāizsauc štukasu palīdzība. Starp Sarkanarmijas krievu gūstekņiem ir arī latvieši, bet pēc kaujas seko leģionāru apbalvošana.

Atkāpšanās no Volchovas notiek bez ceļa, pāri neizbriemamiem purvājiem, cauri piesnigušiem mežiem. Diemžēl, ir jāatstāj labi izbūvētās kaujas pozīcijas, kapsētas ar kritušajiem biedriem, bez tam jāuzmanās arī no partizānu uzbrukumiem.

Grāmatas vidus daļā autors atceras miera laiku dzīvi un pirmos iesaukumus leģionā, kur bija gan spēcīgi un braši vīri, gan arī zēni šauriem pleciem. Aprakstītas atmiņas ar iesvētībām, kur jauneklis bija ieskatījies jaunavas daiļumā, un savai iecerētajai pasniedz lielu klēpi baltās ūdensrozēs, vēlāk apprecas, bet mīlestība pārvēršas nesaticībā un ķildās - jauneklis pieteicas pirmajā kaujas bataljonā.

Kaņa laikā bija domu grauds: "Pieteikšanās armijā ir brīvprātīga, bet jāpiesakās visiem" (103. lpp.). Jauniesauktie pārmainījās no civilistiem par kaņavīriem, visi kļuva vienādi, bija jāmacās militārās pamatzināšanas, pavēles jāizpilda bez domāšanas un nekavējoties, bez ierunām. Vīrus dresēja visādās izdarībās ar dažādiem paņēmieniem. Apmācību laukumos izlietie sviedri ietaupīja asinis kaujas laukā. Latviešu apmācītāji ieskatīja, ka apmācībām jābalstās uz frontes pieredzi.

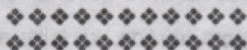
Jaunības laikā zēniem patik meitenes, bet kaņa laikā novērojumi par meitenēm ir atšķirīgi. Aprakstīts kāds romantisks brīdis, kur zēns, tramvajā braucot, ieskatās meitenē, izkāpj, pastaigājas operas apkārtnē, sakūpstas, bet tad sapnis izgaist.

Apmācībās jaunkareivji iepzistas ar dažādiem ieročiem un to lietošanu, mācās dažādas kaņa gudrības, ieskaitot veiklību. Kāds seržants stāsta savus piedzīvojumus frontē un atvaļinājumā. Pirms izbraukšanas uz fronti jaunekļus iepazīstina ar jaunajiem ieročiem un tanku dūrēm, bet arī bridina par briesmām frontē. Apmācību nobeigumu atzīmēja ar parādi un runām.

Autors mēģina izskaidrot, kāpēc kaņā aizgāja latviešu vīri, kam tas nemaz nebija jādara. Toreiz vēl sāpēja sarkanā terora sistās brūces. Nacionālie ideālisti gribēja parādīt, ka Latvijā mīt vīri, kas gatavi nomazgāt tautas godam nodarīto pārestību, un lai no jauna stāvokļa nenonāktu vēl jaunākā. Tā radās nacionālais militārais spēks, kas gāja ciņā par Latviju, piedzīvoja zaudējumus un panākumus, bet nekad nezaudēja savstarpējās draudzības un uzticības saites. Kurzemē gandrīz iznīcinātā latviešu kaņaspēka daļa pāriet uzbrukumā pārspēkam un uzvar. Vācu augstākā vadība 19. divīzijai bija labāk sagatavota nekā 15. divīzijai. Seno ciņu un jaunības dienu atmiņas nav izgaisušas.

Pārsteidz autora labā dzejoļu un izteicienu zināšana, arī frontes humors. Viņš ir taupīgs ar pieturas zīmēm, bet izšķērdīgs ar gaņumzīmēm.

Viktors Irbe

BELARUS. AT A CROSSROADS IN HISTORY

Grāmata par mūsu dienvidaustrumu kaimiņiem jaunajā sērijā par bijušajām padomju republikām

Jan Zapudrik, "Belarus. At a Crossroads in History", Westview Press, Boulder, Sanfrancisco., Oxford, 1993

Izdevniecība "Westview Press" ar centriem Boulderā, Kolorādo pavalstī, Sanfrancisko un Anglijas Oksfordā, sadarboties ar Ņujorkas Kolumbijas universitātes Harimaņa institutu ir sākusi izdot grāmatu sēriju par jaunajām valstīm - bijušajām padomju republikām. Kā pirmā šajā sērijā ir nākusi klajā grāmata par mūsu dienvidaustrumu kaimiņu Baltkrieviju, ko sarakstījis ilggadīgais Brīvības Raidītāja līdzstrādnieks baltkrievu vēsturnieks Jans Zapudriks.

Šī sērija ir svarīgs palīgs ne tikai vēsturniekiem, kas studē Austrumeiropas, Krievijas un bijušās Padomju Savienības problēmas - īpaši moderno vēsturi - bet arī politiķiem un diplomātiem, ņemot vērā viņu niecīgās zināšanas vai galīgu analfabētismu sabrukušās padomju nacionālās republiku vēsturē, kultūrā un pašreizējās problēmās.

Sākumā Zapudriks iepazīstina lasītāju ar vispārējām ziņām par Baltkrieviju, tās ģeografiju, dabu, atradnēm, pilsētām, iedzīvotājiem un tad pāriet pie vēstures. Autors neaizmirst pasvītrot, ka baltkrievu tautas etnoģenēzē lielu lomu spēlēja senās baltu ciltis. Pirmo reizi šo atziņu zinātnieki izteica jau pagājušajā gadu simteni, bet padomju laikos tā bija pilnīgi noklusēta. Kad septiņdesmitajos gados pēc krievu arhailogu pētījumiem to no jauna cēla gaismā, reakcionārie komunistiskie ideologi, ieskaitot Baltkrievijas kompartijas toreizējo pirmo sekretāru Mašerovu, šos zinātniekus apzīmēja par Amerikas imperiālisma kalpiem.

Zapudriks parāda baltkrievu tautas īpatnības un atšķirības no krieviem jau no paša sākuma, no agrīniem viduslaikiem. Tas ir svarīgi, jo Rietumos joprojām ir plaši izplatīts krievu šovinistu viedoklis, ka ukraiņi un baltkrievi ir tie paši krievi, bet baltkrievu valoda ir krievu valoda, kuŗu sabojāja poļu paņi.

Tiek apskatīts baltkrievu tautas stāvoklis Lietuvas dižkunigaistes sastāvā un pasvītrots, ka nekādas apspiešanas nacionālajā vai reliģiozajā ziņā Lietuvas lielvalstī baltkrievi neizjuta. Gluži otrādi, baltkrievu valoda tika lietota kā dižkunigaistes oficiālā valoda. Polonizēšana un pārkrievošana notika vēlākajos gadsimtos, pēc Ļubļinas ūnijas, kas ar polonizēšanu apdraudēja nevien slāvus - baltkrievus un ukraiņus -, bet arī lietuviešus, un sevišķi pēc Baltkrievijas pievienošanas Krievijai Polijas dalīšanas rezultātā XVIII gadsimtā, kad krievi vispār neatzina baltkrievus par atsevišķu tautu.

Tiek apskatīti baltkrievu nacionālie centieni un izmisīgs mēģinājums panākt demokrātiskās Baltkrievijas neatkarību 1918. g.. Vēlāk Baltkrievija bija sadalīta Polijas un Krievijas starpā, un austrumos tika izveidota Baltkrievijas padomju republika. Te līdz pat nacionālajai atdzimšanai notika pastiprināta rusifikācija, kas sākās arī Rietumbaltkrievijā pēc tās pievienošanas Krievijai 1939.gadā.

Grāmatas otrā puse ir veltīta notikumiem modernajā Baltkrievijā, sākot ar 1985. g., respektīvi ar gorbačoviskās "perestroikas" sākumu, kas noveda pie nacionālās atdzimšanas visās padomju republikās, to skaitā arī Baltkrievijā. Turklāt, ņemot vērā, ka kaimiņos ar to atrodas Baltija - šīs atdzimšanas pionieri - cieši saistīta ar Baltkrieviju vēstures gaitā ir arī Latvija un vēl ciešāk Lietuva.

Lielus zaudējumus Baltkrievijai, īpaši tās dienvidaustrumos, nodarīja Černobilas katastrofa. Sabiedriskā akcija palīdzībai katastrofas upuriem veicināja dažādo iedzīvotāju slāņu aktivitāti, kas vainagojās ar Baltkrievijas Tautas Frontes nodibināšanos 1989. g. Viļņā, jo pašā Baltkrievijā mēlsimtnieciskajā komūnisma gaisotnē to bija grūti izdarīt.

Sekoja vairāki pasākumi, līdz, pakļaujoties tautas prasībai un laika garam, arī likumdevēji bija spiesti pieņemt vairākus likumus, kas būtiski mainīja nacionāli politisko gaisotni pašā republikā. 1990. g. pieņēma likumu par baltkrievu valodu kā valsts valodu un tajā pašā gadā, dažus mēnešus vēlāk, likumu par Belarus (Baltkrievijas) Republikas suverēnitāti. Jau pēc komūnistiskā puča neveiksmes, 1991. g. 25. augustā sekoja deklarācija par Baltkrievijas neatkarību, kuŗai loģisku punktu pielika sanāksme Belovežā, Baltkrievijas teritorijā, kur tikās

Krievijas prezidents Jelcins ar saviem kolēģiem, no Ukrainas Kravčuku - un no Baltkrievijas Suskeviču. Tā saucamās, Neatkarīgo Valstu Sadraudzības izveidošana nozīmēja arī formālu galu Padomju Savienībai. Tomēr jāpasvīt apstākļi (ko autors nevēlējas uzsvērt), ka Baltkrievija joprojām paliek ciešos post-komunistu (istenībā to pašu komunistu) žņaugos un ir Maskavai vispaklausīgākā jaundzimusi valsts.

Viktors Kalniņš

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES

A. Mundeciems

PIRMIE LATVIEŠI VISKONSINĀ

Par pirmiem latviešiem Viskonsinā pieejami 2 apraksti latviešu valodā - vienu rakstījis nel. māc. Jānis Meisters, otru - nel. Dr. Juris Veidemanis, kas bija Socioloģijas fakultātes vadītājs Viskonsinas universitātē Masisonā un kas savam doktora disertācijas darbam izvēlējās vēsturisko sakopojumu "Latvieši Viskonsinā". Pēc viņu abu aprakstiem un pētījumiem pirmie latvieši Viskonsinā ieceļojuši no 1893. - 1910. gadam. To skaits Linkolnas apriņķī sasniedzis 2.000, vairumam apmetoties Blūmvilas (Bloomville) apkārtnē. Lielākais pieaugums bijis no 1898.-1910. gadam. Visi dzīvojuši samērā vienkopus. Nākuši, galvenokārt, no Jelgavas, Ilūkstes, Šauļiem, un Mažeiku, Biržu un Zarušu lauku novadiem. Iemesls - bēguši no revolūcijas Krievijā.

Sākumā galvenā nodarbošanās ir meža darbi un kokrūpniecības uzņēmumos. Vēlāk, nodrošinājuši materiālo drošību, daudzi iepirka savus zemes stūrīšus un sāka nodarboties ar lauksaimniecību un lopkopību. Citi pat pilsētā atvēra savus uzņēmumus. Tā dažas ielas Glisonā ir ar latviskiem nosaukumiem. Vēl nesen bija kāds auto pārdošanas uzņēmums nosaukts latvieša vārdā un vēl citi veikali.

Latviešu skaitam pieaugot, 1900. g. 11. jūlijā nodibināja Mārtiņa Lutera draudzi, kuŗas vienā statūtā punktā minēts, ka visiem dievkalpojumiem jānotiek tikai latviešu valodā. Par mācītāju jau no paša sākuma kalpoja igauņu tautības māc. H. Rebane (Tajā pat laikā šad un tad apkalpoja arī latviešus Manitobā, Kanadā. - Red.).

1903. gada jūlija pēdējā svētdienā iesvētīja latviešu kapsētu, kuŗas vidū 1906. gada vasarā nobeidza celt skaistu baznīcu latviešu draudzei. Tā bija koka ēka ar skaistu altāri un ieeju. Materiāli un darbs bija pašu draudzes locekļu dāvināts. Tani pašā vasarā baznīcu iesvētīja. Tā bija pirmā latviešu baznīca Amerikā.

Māc. J. Meisters, kas šo baznīcu skatījis 1957. gadā, raksta: "Tā baznīca ir plaša, gaiša celtnē, altārim pāri dzidri zilā pamatā liels zelta burtiem ieraksts "GODS DIEVAM AUGSTĪBĀ". Latviešu kolonists KAUCIS, kas vēlāk atgriezās Latvijā, baznīcai bija dāvinājis zvanu, kuŗa aicinātāja balss skanējusi tālu - bijusi dzirdama visās apkārtnes latviešu dzīves vietu sētās.

Latviešu iedzīvotāju skaitam pieaugot, diemžēl, rodas dažādas nesaskaņas latviešu starpā, īpaši ar tiem, kas iebraukuši pēc 1905. gada revolūcijas. Viņi ir bijuši baznīcai svešinieki un Dievam nav ticējuši. Tomēr savus mirušos vēlējušies apglabāt latviešu kapsētā. Tā tajā radās 2 nodalījumi: viens - ticīgiem, otrs - neticīgiem.

1957. g., ciemojoties pie veciem latviešiem Viskonsinā, māc. Meisters ar bažām jautā: "Kāda var būt Linkolnas apriņķa latviešu nākotne?" Viņš raksta: "Jaunie pa lielāku daļu precējušies amerikāņu ģimenēs un aizgājuši darbos pilsētās, atstājot vecās latviešu iekoptās sētas; vecie daudzi miruši un ļoti daudzi jau mūža novakarē slimī un vārgi. Baznīca pēdējos gados nolaista, logi izsisti, durvis uzlauztas, dievkalpojumi nav notikuši vairākus gadus. Altāra krusts ar Pestītāja tēlu pārdots kādai amerikāņu draudzei par \$ 2.-". Šo krustu māc. Meisters atpērka, un tas ilgus gadus rotāja bijušās Kristus draudzes Milvokos altāri. Vēlāk, draudzēm apvienojoties, stāv Sv. Trisvienības draudzes dievnāmā - mācītājas ģērbkambari uz galda. Pēdējos 3 gadus tas rotājis Kapu svētku altāri veco latviešu kapsētā.

Baznīcu nojauca 1958. gadā. Materiālus pārdeva. Naudīgu noguldīja vietējā bankā, un ienākošās procentes sedz kapsētas uzturēšanas izdevumus. Kapsētā vēl daudz brīvu vietu.

Vecā kapsēta atrodas ap 230 jūdzes uz ziemeļiem no Milvokiem. Veclatviešu 2 pēcteči, kas vēl drusku saglabājuši latviešu valodu, ir George Monteik un Carl Bolder. Viņu un Sv. Trisvienības draudzes Milvokos draudzes priekšnieka Artūra Mundeciema ierosmē jau 4 gados sācies salidojums no visas Viskonsinas latviešiem. Notikuši 3 Kapu svētki un viena Ligo svētku ligošana. Kapu svētkos divreiz kalpojusi māc. L. Zušēvica un reizi māc. Visv. Rumpēteris. Sāietus kārtojuši vietējie latviešu pēcteči. Tie notikuši Glisonas apkārtnes centrā (Gleason Community Center), kur pulcējušies pēc kapu svētkiem vai Jāņu svinībām jautrībā, dziesmās un dejā. Sīrsnīgās sarunās pavadītas jaukas stundas.

Radusies ļoti nozīmīga un sīrsnīga sadraudzība veco latviešu pēcteču un Milvoku un pārējo Viskonsinas latviešu starpā, īpaši pēc Latvijas valsts neatkarības atgūšanas. Daudz rakstu par pēdējo gadu notikumiem Latvijā vietējās avīzēs Vasavā un Merilā publicējusi žurnāliste Sharon Tratcher, izmantojot latviešu sagādātus dokumentus, kā arī māc. L. Zušēvica, Art. Mundeciems un G. Mondeik. Tā vietējie amerikāņi ir informēti par Latviju, tās problēmām un latviešiem Viskonsinā.

Kapu pārvaldi pašreiz kārto K. Boldera dēls Riķs, kas bija M. Lutera draudzes pēdējais sekretārs. Pie viņa glabājas visas vecās latviešu draudzes grāmatas un foto uzņēmumi.

Šogad, svinot latviešu kapsētai 90 gadu jubileju, kapu svētkus vada māc. L. Zušēvica, ērģeļu pavadījumu dod ērģelniece Ildze Rudzītis. Kopējo autobusa braucienu no Milvokiem kārto Jānis Ciekurzijs, par cīnāstiem gādā Anna Ozoliņa, bet visu organizēšanas vadību uzņēmušies G. Mondeik un A. Mundeciems. Kapu svētkos piedalās Viskonsinas Rapiđu latviešu baznīcas kopa un apkārtnes latvieši no visas Viskonsinas un ciemiņi.

Tā svinot 90 gadu piemiņu vecai latviešu kapsētai un 100 gadus kopš pirmā latvieša ieceļotāja ierašanās Viskonsinā, ceram draudzības saites uzturēt savā starpā vēl ilgus gadus un vienoti strādāt mūsu dzimtenei Latvijai, lai tā plauktu un zeltu atkal. Uz to lai mums palīdz visu varenais Dievs!

♦ Par šiem kapiem un Glisonas latviešiem variet lasīt īpašu M. Štauvera reportāžu MLB Ziņotāja 1983. g. septembra numurā (Nr. 9./414.), 12. un 13. lpp.

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

VAI LATVIJA PIRMĀ VIETĀ NĀVES SODA IZPILDĪŠANĀ?

Pēc cilvēku tiesību aizstāvēšanas organizācijas Amnesty International datiem (AI), Latvijā kopš 1989. gada nāves sods izpildīts 18 gadījumos. Rēķinot pēc iedzīvotāju skaita, iznāk, ka Latvijā caurmērā gadā tiek izpildīti vairāk nekā 2 nāves sodi uz vienu miljonu iedzīvotāju. Proporcioniāli tas ir divreiz vairāk, nekā Ķīnā, kur tiek izpildīts 61 % no visas pasaules nāves sodiem. 1992. gadā Ķīnā nāves sodu izpildīja 1079 reizes.

Latviju no pirmās vietas šādā šaubīgā sarakstā vienīgi izglābj Irāna, kuŗā valsts nogalina noziedzniekus proporcioniāli 3 reizes vairāk nekā Latvijā. Irānā, kuŗā ir 50 miljoni iedzīvotāju, 1992. gadā nāves sodu izpildīja 325 reizes.

Citas valstis, kas izceļas ar biežiem nāves sodu spriedumiem, ir Irāka, Pakistāna, Nigērija, Sauda Arābija un Dienvidāfrika. Sarakstam pievienojamas arī ASV, kuŗās, pēc AI datiem pagājušā gadā izpildīts 31 nāves sods. Amerika ir arī viena no sešām zemēm, kuŗās nāves sodu var piespriest mazgadīgiem, proti, par noziegumiem, kas izdarīti pirms 18 gadu sasniegšanas.

Nāves soda pielietošana visbiežāk atrodama Āfrikas un Āzijas kontinentos, kā arī tuvajos austrumos, kur nāves soda atbalsts atrodams gan Islāma likumos, gan reliģiskajā doktrīnā.

Pretstats atrodams Rietumu valstīs. Izņemot vienīgi ASV, Rietumos nevienai tikpat kā vairs nesoda ar nāves sodu. Nāves sods ir atcelts Zviedrijā, Somijā, Norvēģijā, Dānijā, Francijā, Vācijā, Nīderlandē, Austrijā, Šveicē, Portugālē, Īrijā, tāpat Austrālijā un Jaunzēlandē. Itālija nāves sodu atcels tuvākajos mēnešos. Lai gan Anglijā, Spānijā, Kanadā un Izraēlā nāves sods vēl paredzēts likumā, tas tiek pielietots tikai ārkārtējos gadījumos. Arī Beļģijā un Grieķijā nāves sods nav

atcelts, tomēr gadiem ilgi tas nav piespriests. Lidzīgi, Turcijā pēdējais šāds soda mērs tika izpildīts 1984. gadā.

Tuvāk Latvijai, arī Vidus Centrālajā un Austrumeiropā nāves sods sāk izzust. Ungārijā, Rumānijā, Čehu un Slovāku republikās tas vairs nepastāv, taču Polijā, Bulgārijā un Krievijā ir to 103 valstu skaitā, kur tas vēl tiek piespriests.

Tieslietu ministru konferencē Zviedrijā, Lietuvas ministrs Jons Prapieštis ziņojis, ka nāves sods Lietuvā kopš neatkarības atgūšanas pielietots tikai tad, ja izdarīts sevišķi smags noziegums, kamēr Igaunijas tieslietu ministrs Kaido Kama ziņojis, ka Igaunijā faktiski visi piespriestie nāves sodi aizstāti ar mūža ieslodzījumu. Latvijas Tieslietu ministrs Egils Levits izteicies, ka arī viņš personīgi esot pret nāves sodu, tomēr Latvijā nekādas maiņas neesot paredzamas, jo iedzīvotāju vairākums uzskatot nāves sodu Latvijā par vajadzīgu.

Tā jau ir arī citās Rietumu ietekmēs valstīs. Sabiedriskā doma nosveras nāves soda pusē, bet likumdevēji ieņem liberālāku viedokli, nekā vēlētāji. Atkal viens svarīgs jautājums, kurš atjaunotajai neatkarīgajai Latvijas valstij būs pamatīgi jāizdebatē. Par ko nevajadzētu vairs debatēt, ir tas, vai par nāves soda izpildīšanas gadījumiem jāziņo latviešu tautai. Šo faktu noklusēšana Latvijā atgādina padomju laikus, kad par visu varu bija jānoslēpj katastrofas un vispār jebkādas nepatīkamas ziņas. Atklātība, patīkama vai nē, ir viens no demokrātijas stūrakmeņiem.

Kas tad ir galvenie argumenti par vai pret valsts pielietotu nāves sodu? Nāves soda piekritēji aizstāv pārliecību, ka briesmīgāko noziegumu izdarītāji pelnījuši dzīvības atņemšanu un, otrkārt, ka šādi sodi atturētu citus no līdzīgiem noziegumiem. Nāves soda pretinieki, savukārt, noliedz, ka likums par nāves sodu vispār kādu attur no slepkavībām, izvarošanām, terorisma vai citiem brutāliem noziegumiem. Bez tam, uzņemdamās nogalinātājas lomu, sabiedrība pati sevi pazemo.

Organizācija Amnesty International stingri iestājas par nāves soda atcelšanu, citējot Apvienoto Nāciju Organizācijas pieņemto Cilvēktiesību Deklarāciju. Šī dokumenta 3. pantā teikts: "Katram ir tiesības uz dzīvību." 5. pantā: "Neviens nedrīkst tikt pakļauts spīdzināšanai vai brutāliem, nežēligiem, necilvēcīgiem un degradējošiem sodiem." Savā 1989. gada ziņojumā AI norāda uz nāves soda necilvēcīgajiem izpildīšanas veidiem - pakāršanu, kur nāve neiestājas tūlīt, publisku galvas nociršanu arābu zemēs, nomētāšanu ar akmeņiem Irānā - akmeņus met tik ilgi, kamēr baltie maisi, kuņģos notiesātie ietērpti, nokrāsojas asins sarkanā. Arī nošaušana, indes injekcija, nonāvēšana elektriskajā krēslā nav pieļaujami sodi, saka Amnestija, jo tas esot fizisks un garīgs izbrukums cilvēkam, kuŗu pati valsts padarījis bezspēcīgu. Amnestija citē arī Japānas cietuma psihiatra Sadaraka Kogi pētījumu ar 145 notiesātām slepkavām. Ārsts nav varējis atrast nevienu cietumnieku, kuŗš pirms nozieguma izdarīšanas pieļāvis, ka viņam pašam draud nāves sods. Japānā, starp citu, nāves sods ir vēl spēkā.

Uldis Grava,
Radio Brīvā Eiropa

LATVISKO MEKLĒJOT

Vērojumi un pārdomas

Pasaules latviešu izglītības darbinieku konference "Ministere IV - Jūrmala" šogad notika no 5.-9. jūlijam, Bulduņu dārzkopības tehnikumā. 5 dienu laikā piedalījās 650 skolotāju un citi skolu darbinieki. Uz to varēja baidīt jebkuŗš, ja tikai bija nauda dalības maksai un ceļam. Latvijas skolotājiem dal. maksa bija 3000 LVR vai Ls 15. Ceļa izdevumi no Liepājas bija ap 900 LVR. Tādā gadījumā kopsumma bija diezgan liela. Daļa skolotāju brauca tikai uz vienu dienu.

Pirmās 2 dienas veltīja Latvijas izglītības sistēmas pārveides un uzlabošanas jautājumiem. Trīs galvenie temati - 1) vispārējās izglītības stāvoklis Latvijā, 2) skolotāju sagatavošana un 3) skolu un pašvaldību (t. i., pagastu vai pilsētu valžu) sadarbošanās problēmas. Referāti un pārrunas bija vispārējas, bet tās deva ieskatu Latvijas izglītības sistēmā.

1991. gada jūlijā Latvijā pieņēma jaunu Izglītības likumu un līdz 1992. g. pavasarim mainīja izglītības pārvaldes struktūru valstī. Skolas ieguva reālu patstāvību mācību un audzināšanas jautājumu izlemšanā. Tagad tās atrodas vietējo pašvaldību (pagastu vai pilsētu valžu) pakļautībā un aprūpē.

Izglītības ministrijai praktiski vairs nav nekādu administratīvu pilvaru attiecībā uz skolām.

Ļoti uzkrīta, vismaz mums, rietumniekiem, daudzie svešvārdi: likumu paketes, kompleksie projekti, fiksētās programmas, koledžas, atestācijas, akreditācijas, sertifikācijas, resertifikācijas un tml., ko lieto Izglītības ministrijas pārstāvji. Par šādu terminoloģiju viebās paši latviešu valodas skolotāji, bet neuzdrošinājās stāties pretī. To darīja skol. Dzidra Purmale no Anglijas un Aina Vāvere no Austrālijas, gūdamas lielus aplausus no skolotājiem, bet Izglītības ministrijas vadība viņas neuzklausa. Acimredzot, valodas "attīstību" nevar aizturēt. Privātās sarunās ar skolotājiem atklājās, ka viņi baidās no iespējamām sekām un tāpēc cieš klusu. Šo pašu bailu dēļ viens otrs skolas direktors nekā nedara savas skolas labā, jo radīs būt pavēļu izpildītājs, tādēļ pats uz saviem pleciem vēl tagad neuzņemas atbildību. Pienācis laiks atvērt latviešu skolas vietās, kur tādu nav, bet, ja uz vietas nav uzņēmīgu cilvēku, kas ir ar mieru un spējīgi to izdarīt, latviešu skolas nerodas.

Konferences pēdējās 3 dienās ieradās skolotāji lielā skaitā no visas Latvijas (no tālās Latgales tikai pāris), lai noklausītos dažādās apmācību darbnīcās (t. s., "workshops"), kuŗas piedāvāja, galvenokārt, Rietumos izglītotie skolotāji un augstskolu mācību spēki. Katru dienu bija ap 10 dažādu darbnīcu. Vislielāko dalībnieku skaitu pievilka tās, kuŗās apskatīja dažādas psiholoģiskas problēmas, kādas rodas skolās. Pāri par 200 skolotāju sabrauca klausīties Sarmas Purīnas (no Bostonas) vadītās - "Psiholoģiski veselā konflikta atrisināšana" un "Skolēnu novērtēšana un pārrunas ar vecākiem psiholoģiski pozitīvā veidā" (t. i., bez skarbiem vārdiem bez rāšanās un otra apvainošanas, - runas veidi, kas rietumniekiem tik ļoti uzkrīt un nomāc, padzīvojot Latvijā). Labi apmeklētās bija L. Rupertes un Lauras Zommeres vadītā "Komunikācijas mākas", Māras Tupeses "Pašcieņas psiholoģija - labvēlīga gaisotne klasē" un tml. Bija darbnīcas veltītas atsevišķiem priekšmetiem, kā angļu un vācu valodai un ķīmijai. Apskatīja alkohola problēmas un to, kā tās risina skolās Amerikā.

Pietrūka tieši latviskā - darbnīca par latviskajiem priekšmetiem - latviešu valodu un literatūru. Latviešu un Latvijas vēstures darbnīcu piedāvāja Spīdolas skolā, Jelgavā, kur bija jābrauc ar autobusu. Gaitenkos pa skaļruņiem skanēja amerikāņu dziesmas (Yankie Doodle Dandy, When the Saints Come Marching Home) un konferences izskaņas aktā kādu pusstundu Eināra Verro vadītais dziedātāju ansamblis "Ansambleja" dziedāja angļu valodā nēģeru sprītuāļus u. c.

Visumā atsauksmes par skolotāju konferenci kā tādu bija ļoti pozitīvas, un skolotāji sajūsmīnāti. Interesanti tiem bija salīdzināt pieejas ar ārzemju kolēģām. Darbnīcās dzirdēto teoriju daudzi bija uzgājuši paši praksē. Viņi jutās pacīlāti, ka paši nokļuvuši uz pareizā ceļa. Izglītība būs tā, kas mūsu tautu izvedīs gaismā. Atcerēsimies un atbalstīsim latviešu skolas!

3x3 ir latviskuma kopšanas nometne. Tās mērķi ir - latviskās izglītības turpināšana, kopības sajūtas veicināšana, ģimenes stiprināšana un draudzību kopšana. Likās, ka šīs lietas bija vajadzīgas tikai mums, kas dzīvojam ārzemēs, bet, iepazīstoties ar mūsu tautiešiem Latvijā, atklājās, ka viņiem šī latviskuma kopšana ir tik pat vajadzīga. Latvijā domā, ka latvietība pati par sevi turpināsies, bet tā nav.

50 okupācijas gadi, latvietības un latviešu valodas nīcināšana un noniecināšana ir atstājusi mūsu tautā dziļas sekas un lielu mazvērtības sajūtu. Šķiet, ka Latvijā nav nekā, par ko kāds varētu priecāties un jūsmot. Pat valodai nav nekādas vērtības. Bet ko viens amerikānis vai dānis, kas nav latviešu izcelsmes un kas nepelna nekā Latvijā, tur meklē? Par ko viņš tā jūsmo un aizraujas? Kāpēc viņš ar sajūsmu mācās šo "mazvērtīgo" valodu? Lūk, viens ārzemnieks no Rietumiem saprot kaut ko no šīm latviskajām vērtībām, bet pats latvietis vairs ne!

No 12.-19. jūlijam 3x3 nometne Pāvilstā pie Baltijas jūras pulcināja 212 dalībnieku jeb 47 ģimeņus, no tiem 48 bija zem 13 gadiem. Visjaunākajam dalībniekam bija 4 mēneši un visvecākajam - 79 gadi. No Austrālijas, Amerikas un Kanadas bija sabraukuši 49. Pārējie bija no visiem Latvijas novadiem, lai gan no tālās Latgales tikai viens.

Nometnes vadītāja bija Inta Baltgalve no Bauskas, tās vietniece Astrida Štāla no Liepājas. Varbūt lielāko atbildību par visām būšanām un nebūšanām uz saviem pleciem nesa Pāvilstas vidusskolas direktre Skaidrīte Grogorjeva, kas bija uzņēmusies risku atvērt nometnotājiem savas skolas telpas ar visu inventāru! Nometnē kā ģimenes ievirzes

vadītāja piedalījās 3x3 kustības iesācēja Līga Ruperte ar savu vīru Arnoldu.

Programma bija bagātīga ar dažādām ievirzēm un vairākiem izbraukumiem tuvajā apkārtnē. Runājām par politiku, reliģiju, latviešu folkloru, latvisko mūziku, ekoloģiju, par ģimeņu stiprināšanu un ģimeņu problēmām. Darbojās rotkalšanas, dzintara apstrādes, keramikas, kokgriešanas un aušanas (bez stellēm) darbnīcās. Dziedājām un spēlējām teātri, gan lieli, gan mazi. Gājām gar jūrmalu pastaigāties un meklēt dzintaru. Veldzējām dvēseli dievkalpojumos (ar māc. I. Gaidi no Kanadas) un daudzinājumos. Klausījāmies nostāstus par Pāvilstas vēsturi, Kurzemes cietoksni, nacionālajiem partizāniem un mazliet izjutām tautas lielo sāpi. Stāstītājiem vēl arvien kaklā rodas kamols un asaras salejas acis, to visu atceroties. Baismiegie notikumi vēl dzīvi stāv viņu acu priekšā. Gribējām redzēt bunkurus un ierakumus, bet pietrūka laika.

Izbraucām uz Griņu rezervātu, svētakmeņiem, Salienas muižu un baznīcu, Vērgali un citām vietām. Kuģojām pa Sakas upi. Sanācām upes krastā uz "bišu balli", baudījām svaigi sviesto medu, svaigu rupjmaizi un ritā slaukto pienu. Aizgājām arī uz Pāvilstas alus brūzi nogaršot alu, un gājām uz pirti pērties. Tā iepazīnāmies ar šo kluso un jauko zemes stūrīti, tā sabiedriskajiem darbiniekiem, kurzemniekiem, kas rūpējās par mūsu mantojuma, kultūrvēsturisko vietu un vēstures saglabāšanu. Ar pilsētas galvu Antonu Kalninu spriedām arī par Pāvilstas nākotnes plāniem - kā pilsētiņu izveidot par tūristu bazi un atjaunot ostu zvejniekiem un zēģelētājiem.

"Sogad pirmo reizi Latvijā no 11.-31. jūlijam notika mācības **vasaras vidusskolā "Saulēs sagša"**. Izvēlēta vieta bija Liepājas Metallurga fabrikas bērnu nometne jūrmalā - Bernātos, apm. 20 km uz dienvidiem no Liepājas.

Kopš 60-tiem - 70-tiem gadiem ASV darbojas 3 latviešu vasaras vidusskolas: Gaņezērā, Kursā un Beverinā, un Austrālijā tāda ir Dzintaros. Ar š.g. (t. i., 1993.) vasaru Amerikas Latviešu Apvienības paspārnē sāka darboties Saules sagša Latvijā. Vasaras skola bija paredzēta kādiem 100 skolēniem no 14 - 18 gadiem, bet līdzekļu trūkuma dēļ varēja uzņemt tikai 42 jauniešus. No 10 skolēnu bija no ASV austrumu krasta un Kanadas. Pagājušā mācību gadā (1992/1993) ar American Field Service (AFS) starpniecību 24 vidusskolēnu no Latvijas mācījās Rietumzemju skolās, un 30 jauniešu no ASV, Austrālijas, Vācijas, Dānijas, Šveices un Beļģijas mācījās Latvijas vidusskolās (Izglītība, 1993. g. 1. jūl.). Šiem skolēniem latviešu valoda nebija nepieciešama, bet to varēja mācīties uz vietas. Galvenā sarunu valoda bija angļu.

Saulēs Sagšas direktrese bija bijušā Gaņezēra vasaras vidusskolas Gundega Michele un viņas vietniece - bijušā Beverīnas vasaras vidusskolas direktrese Dagnija Staško. Skolotāji, audzinātāji un nodarbību vadītāji bija no Latvijas, ASV, Kanadas un Austrālijas.

Mācību programma Saules Sagšā bija tā pati, kas jau citās iepriekš minētajās vidusskolās. Priekšpusdienā bija mācības - latviešu literatūra, Latvijas un latviešu vēsture, ticības mācība, pasaules latviešu ģeografija (zemes, kur dzīvo latvieši), dziedāšana un tautas dejas, latviešu valoda ārzemju skolēniem un angļu valoda tiem no Latvijas. Vēsturē mācīja par kaujām un citiem notikumiem 1944. - 1945. gadā Kurzemes cietoksni un latviešu tautas došanos bēgļu gaitās. Arī literatūrā mācības saistīja ar šiem pašiem notikumiem. Lasīja Mārtiņa Zivertu lugu "Pēdējā laiva" un dzejoļus un stāstus, kas atspoguļo šo laika posmu Kurzemē. Kurzemes cietokšņa nocietinājumu līnija bija bijusi starp Bernātiem un Jūrmalciemu. Skolēni skolotāja pavadībā varēja šos izrakumus paši izstaigāt un apskatīt. Mācības papildināja arī vakara šķēršļu gājiens cauri kāpu joslai, kas skolēnam deva ieskatu bēgļu gaitās, kad 2. pasaules kara beigās cilvēki meklēja iespēju nokļūt uz Zviedriju, gādāja laivas, bet, kad tās pienāca, ne visiem bija vietas. Bija arī kopēji izbraukumi ar autobusu uz Liepāju, Kuldīgu, Kolkas ragu, kuršu kāpām un citām vietām.

Pēcpusdienu nodarbībās skolēni varēja izvēlēties keramiku, dzintara apstrādi, sietspiesdes un ādas apstrādes ievirzes, sportu, tautas dejas, dziedāšanu vai teātra spēli. Cik skaisti bija iet rotaļās un dejot tautas dejas Baltijas jūras krastā un vaļas brīžos meklēt dzintaru!

Pirms skola sākās, bija daudz skeptiķu, kas brīdināja, ka skolēniem būs garlaicīgi, nevarēs tos noturēt vairāk par nedēļu, bet vienīgā sūdzība no skolēniem bija, ka neesot vairāk brīva laika. Skolotāji jūsmoja par brīnišķīgajiem skolēniem! Mācības būtu varējušas turpināties vēl pāris nedēļas, ja būtu

bijuši vairāk līdzekļu un, ja skolotājus Latvijā negaidītu vasaras darbi laukos un piemāju dārzos.

Atkarībā no līdzekļiem vasaras skola "Saulēs Sagša" būs arī nākamgad Latvijā, varbūt, Vidzemē. Skolēni var jau laikus pieteikties Amerikas Latviešu Apvienības birojā pie levas Bolšteinas, ☎ 301-340-1914. Skolas nekad nav varējušas pastāvēt, balstoties tikai uz vecāku maksātajām skolām. Tām arvien bijis vajadzīgs sabiedrības atbalsts. Ziedojumus Saules Sagšai var rakstīt ALA vārdā un sūtīt uz ALA biroju, 400 Hurley Ave., P.O. Box 4578, Rockville, MD 20850.

Ināra Reine

Vārais dzīvības pavediens

Manas sievas Adas piemiņai

Apcerēdams, cik vāriģi līdzsvarota starp būt un nebūt ir dzīvība zemes virsū, amerikāņu astrofizikis Džordžs Grinsteins (Greenstein, dzimis 1940. g.) grāmatā "The Symbiotic Universe", 16. lpp., raksta:

"Liega vēsma ieplūst pa atvērto logu, ienesdama ceriņu smaržu. Arī lilijas zied manā dārzā, un tur aug sausserdis un krāšņuma ābele; tumstošajā krēslā tie tik tiko noģiedami, bet es jūtu to klātieni. Paklūss čauksts liecina, ka kāds zvēriņš, varbūt čipmanks, iet savās gaitās. Kaut kur attālu novied pūce.

Šādus brīžus man netiktos zaudēt.

Bet jo vairāk zini, jo vairāk ir ko būties. Man ir zināmas dažas lietas, kas šķietami drošo mājību manā apkārtnē dara problēmatisku. Es zinu, cik tā trausla. Iznicības spēki glūn uz katra soļa, ar vienu vēzienu spējīgi izdeldēt katru dzīvu būtni zemes virsū. Čipmanks tur krūmā nenojauž, cik vāra viņa eksistence - un ne tikai viņa vien, bet visa mana dārza ... pat Saules, kas mums sūta siltumu. Bet es to zinu.."

Jā gan, arī man gaužām netiktos zaudēt mājīgo sajūtu, kad vasaras vakaros verēju pasēdēt uz balkona zēm ziedošiem ceriņiem kopā ar savu sievu, kas uzticīgi, uzticami un pašizliedzīgi bija soļojusi man līdzās turpat piecdesmit gadu. Bet nu baigais, nepielūdzamais liktenis viņu ir man atņēmis, un man klājas kā tam Grinsteina čipmankam, kas laimības brīdī nenojauca nākamo traģisko notikumu. Es zināju, kādas neizteicamas briesmas mums pavisam negaidot var uzbrukt no gaisa, bet es nenojaudu, ka tās tik drīz un negaidot mūs var piemeklēt no mūsu pašu iekšienes, neredzamajiem sarežģījumiem mūsu asinsvadā un nervu sistēmās. Mēs bieži nesaredzam mežu aiz kokiem, skatāmies gaisā un bistamies kosmisku šāviņu - meteorītu, steroidu un komētu uzbrukuma, kādas nelaimes mūs var piemeklēt no apakšas, mūsu mīļās Zemes māmuļas, kas mums zem kājām.

Skaistā zaļā Zeme ar zilajiem okeanu ūdeņiem kļūst tumša un draudīga, ja urbjamies tās miesā, un zināmā dziļumā tuvojas apstākļiem, ko viduslaiku reliģiskie prātnieki dēvēja par eli. Zemes virsū ir daudz vietu, kur šī elle izlaužas uz āru un pārsteidz nesagatavojušos ļaudis un nezinīgos dzīvniekus.

1883. g. 27. augustā amerikāņu burenieks "W.H.Besse" at-radās 84 km austrumziemeļos no Krakatoas salas jūras šaurumā starp Sumatru un Jāvu, Holandes Indijā. Plkst. 10:02 priekšpusdienā burenieka pirmais virsnieks izdarīja šādu ierakstu kuģa žurnālā, attēlodams briesmas, kādās nonācis viņa kuģis:

"... smags, melns mākonis pacēlās Krakatoas salas virzienā, barometrs ar vienu lēcieni nokrita par veselu collu, tad atkal cēlās un krita ik pa collai katru reizi. Izsaucu visu apkalpi, liku nostiprināt buņas un, tikko tas bija izdarīts, gaisa brāziens ar briesmīgu spēku trāpīja kuģi. Liku izmest enkuri un tā ķēdī izlaist visā garumā; vējš pieauga līdz viesuļvētrai, liku izmest arī stārborta enkuri. Jau plkst. 9:00 gaisa bija sācis tumst, un brīdī, kad mūs ķēra briesmīgais brāziens, tumsa bija dziļāka nekā nakti; tā bija pusnakts pusdienas laikā. Smagas pelnu masas sāka nākt lejā, gaisa kļuva tik biezs, ka bija grūti paelpot, saodu arī sīvu sēra smaku, kuģa ļaudis sāka būties, ka nosmaks. Briesmīgi trokšņi nāca no vulkāna, likumaini zibeņi pildīja debesi, šaudīdamies visos virzienos un tumsu darīdami vēl biežāku. Vētras kaukšana takelāžā radīja neiedomājami šaušalīgas skaņas, ko neaizmirsis neviens, kas atradās uz kuģa, jo visi domājām, ka pasaulei pienācis gals. Ūdens uz vulkāna pusi trauca mums garām ar 12 jūdžu ātrumu stundā. Ap plkst. 4 pēcpusdienā vējš sāka pierimt un

cittautieši. Latvijā šādu ļaužu saradās un atrodas vēl tagad gandrīz miljons.

Šāda Krievijas impērijas vadītāju rīcība ir smags starptautisks noziegums, jo 1949. gada 12. augustā, Ženēvā, pasaules valsts pārstāvju pieņemtajai konvencijai ir nepārprotami ierakstīts, ka okupētaj valstij nav tiesību pārvietot uz okupēto teritoriju civiliedzīvotājus. Pieminētajā konvencijā tik pat skaidri pateikts, ka šie ievēstie civiliedzīvotāji - kolonisti, kopā ar karaspēku, ir izvācami no okupētās teritorijas.

Patreizējā Krievijas Federācija to darīt negrib. Saprotams, ka Latvijas Republikas pilsoņu ievēlētās 5. Saeimas deputātu svēts pienākums un uzdevums ir pieņemt likumus, kas nodrošinātu Latvijas atbrīvošanu no iepludinātajiem kolonistiem, kuri apdraud latviešu tautas nākotni. Taču patreizējās Saeimas deputātu vairākums to nedara, tā nepildot vēlētajiem dotos solījumus. Ka tas, tiešām, tā, to pārliecinoši apliecināja valdošās koalīcijas ("Latvijas ceļš" & "Latvijas Zemnieku Savienība") deputātu rīcība Saeimas plenārsēdē 1993. gada 16. septembrī.

Kas notika pieminētajā sēdē?

Lai latviešu tauta atgūtu noteicošo varu savā tēvu un tēvu tēvu dzimtenē, lai sekmētu atbrīvošanos no nelikumīgi iepludinātajiem kolonistiem un lai nepieļautu paplašināt Latvijas Republikas pilsoņu loku - LNNK deputātu frakcija, pildot tautai dotos solījumus, izstrādāja 5 ļoti nozīmīgus likumprojektus un iesniedza tos Saeimai apspriešanai un pieņemšanai. LNNK deputātu frakcija šajā ziņā apsteidza visas pārējās 7 frakcijas Saeimā, ko savā ievadrakstā atzina pat arī "Neatkarīgā ciņa".

Nedaudz teikumos par mūsu likumprojektiem. Tie ir likumprojekti, kas, ja tos Saeima pieņemtu, pilnīgi noregulētu visu Latvijā atrodošos iedzīvotāju statusu., tā radot stabilitāti valstī, ko it kā vēlas visi.

Vispirms, bija vajadzīgs likums par ārvalstniekiem, kuri iebruukuši Latvijā līdz likuma "Par ārvalstnieku un bezpavalstnieku iebruukšanu un uzturēšanos Latvijas Republikā" spēkā stāšanās brīdim. Jau pieminētajā likumā mēs gribējām aptvert visus pēc okupācijas iebruukušos ārvalstniekus, taču pieņemtajā variantā loks un laiks stipri sašaurināts. Tagad iesniegtajā likumprojektā ir noteikts, ka Latvijā iebruukušie PSRS pilsoņi un viņu pēcnācēji uzskatāmi par ārvalstniekiem, bet nevis par bezpavalstniekiem, jo tiem, saskaņā ar starptautisko tiesību normām, visai drīz nāktos dot pilnosību. Mūsu likumprojektā ir konkrēta iedzīvotāju statusa noregulējuma programma.

Protams, pats galvenais likumprojekts ir par Latvijas Republikas pilsoņu loka noteikšanu. Gribēdami pastrīpot, ka vēlamies bazēties uz 1918. gada 18. novembri proklamētās Latvijas Republikas pieņemtajiem likumiem, mēs šo tagad izstrādāto likumprojektu nosaucām "Par 1919. g. 23. augusta Latvijas Republikas likuma "Par pavalstniecību" atjaunošanu". Tiesa, pārņemot toreizējā likuma būtību, ievērojot patreizējos apstākļus, sevišķi demografiskos, mums nācās izdarīt dažas izmaiņas, lai nepaplašinātos pilsoņu loks. Šajā nolūkā mūsu projektā ir paredzēts, ka L.R. pilsonību varēs iegūt ikgadējās kvotas ietvaros, kas nedrīkst būt lielāka par 10% no Latvijas Republikas pilsoņu ikgadējā dabiskā pieauguma iepriekšējā gada laikā. Šāds noteikums pilnīgi nodrošinātu stāvokli, ka pilsoņu (vēlētāju) skaits varētu palielināties, galvenokārt, tikai ar Latvijas pilsoņiem piedzimušajiem bērniem un ka latviešu īpatsvars pilsoņos būtu ne mazāks par 75 - 80 procentiem. Tā būtu nodrošināta latviskā Latvija, atjaunota Latvija kā nacionāla valsts.

Bez abiem pieminētajiem svarīgajiem likumprojektiem bija vajadzīgi vēl likumprojekti, kas paredz vajadzīgās izmaiņas esošajos likumu kodeksos, lai realizētos abos likumprojektos paredzētais. Tāpēc iesniedzām vēl likumprojektus "Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas Darba likuma kodeksā"; "Par grozījumiem un papildinājumiem likumā "Par dzīvojamu telpu .. un "Par nodarbinātību". Lai šis raksts neiznāktu pārāk garš, es sikāk neiztirzāšu katru no mūsu likumprojektiem, bet aprobežos pasakot tikai, ka tajos ir tiesiski stingri noteikts katra citas citas valsts pilsoņa un bezpavalstnieka uzturēšanās laiks Latvijā. Pēc noteiktā laika izbeigšanās minētās personas zaudē tiesības uz dzīvokli un darbu. Viņiem labprātīgi vai piespiedu kārtā jāstāj Latvijā. Vēl tikai piebilstīšu, ka nevienā no mūsu likumprojektiem nav paredzēts nekā, kas būtu pretrunā ar vispārējām starptautiski atzītām cilvēktiesībām.

Manuprāt, katram Saeimas deputātam, kas solījis aizstāvēt neatkarīgu Latviju, tās pilsoņu tiesības un vēl jo vairāk tiem, kas teikuši, ka viņi atzīst latviešu noteicošās tiesības Latvijā - vajadzēja ar prieku atbalstīt pieminētos LNNK deputātu izstrādātos un Saeimas plenārsēdē iesniegtos likumpro-

jektus. Diemžēl, notika pilnīgi pretējais. Visi pieminētie mūsu likumprojekti tika noraidīti, pat nenododot tos izvērtēšanai deputātu komisijām. Tas ir rupjš parlamentārās demokrātijas ierobežojums. Tā rīkojoties, opozīcijas frakcijām tiek atņemtas iespējas konstruktīvi līdzdarboties likumdošanā.

Par mūsu diviem nozīmīgākajiem likumprojektiem balsoja tikai 20 - 22 deputāti, par pārējiem - 34 - 36 no 93 klātesošajiem. Par visiem mūsu likumprojektiem nobalsoja visi 13 LNNK deputāti, arī Aleksandrs Kiršteins (Joachims Zigerists atradās ārzemēs). Par galvenajiem likumprojektiem (par pilsonību un ārvalstniekiem), bez LNNK deputātiem vēl nobalsoja visi 5 "Demokratiskā centra" deputāti un 1 (Oskars Grīgs) no "LZS" frakcijas. Frakcijas "Tēvzemei un brīvībai" deputāti no viedokļa izteikšanas atturējās, balsoja "atturas". Par pārējiem mūsu likumprojektiem vēl balsoja 3 no 12 LZS deputātiem (Oskars Grīgs, Jānis Kokins un Zigurds Toamiņš) un 1 no 13 "Saskaņas" deputātiem. Par mūsu likumprojektiem nebalsoja neviens no 36 "Latvijas ceļa" deputātiem (!). Par mūsu likumprojektiem nebalsoja arī 9 LZS deputāti, ar sēdes vad. - Saeimas priekš. vietnieku Aivaru Berķi priekšgalā.

Atstāju katra paša vērtējumam šādu "Latvijas ceļš" un, diemžēl, arī "LZS" deputātu rīcību. Notika tieši tas, no kā mēs Saeimas vēlēšanās kampaņas laikā brīdinājām vēlētajus - neuzticēties neseno komunistu un atsevišķu trimdas latviešu speciāli izveidotai apvienībai "Latvijas ceļš". Teicām - pievils. Diemžēl, daudzi latvieši balsojot izdarīja tagad grūti labojamu, liktenīgu kļūdu. Cerēsim, ka nākošajās vietējo pašvaldību un 6. Saeimas vēlēšanās vēlētajī būs redzīgāki un apdomīgāki.

Eduards Berkļavs.

Rīgā

VAI TRUŠI PROŽEKTORU GAISMĀ ?

Saeima agri vai vēl u sāks runāt par pavalstniecības likumu, kas būs viens no sāpīgākajiem kopš senlatviešu ciņām. Pateicoties tām, mūsu senči pasargāja savu zemi ar šķēpu un vairogu. Tagad šādu ciņu vairs nepraktizē, bet prasa likumību. Un ir jautājums, no kurā laika skaitīt likumību - tiesības svešiniekiem dzīvot Latvijā. Izklusās, ka ir dažādas balsis, kas grib legalizēt okupācijas sekas - pašus okupantus, kas iekaroja Latviju un to kolonizēja ar krievu iepludināšanu mūsu zemē. Vai šis fakts, ko taču zina katrs rietumnieks, vēl būtu jāapstiprina?

Cik par to lemj vai protestē ALA vai PBLA valdes sēdēs? Rodas dibinātas aizdomas, ka trimdas centrālās organizācijas devušas blanko vekseli Latvijas Ceļam, kā visas trimdas brīvības sapņu istenotājam. Latvijas Ceļa ASV visvairāk atbalstīja laikraksts Laiks un arī centrālajām organizācijām pakļautās biedrības, kas akli pilda to, ko uzdod PLBA vai arī ALA. Tā radās balsotāji par LC, ceļa galu nesaredzēdami.

Mums, kas palikuši Rietumos, ir jāorganizē aizstāvēšanās pret tiem draudiem Latvijā, ko Latvijas Ceļa deputāti neredz. Prieks, ka par šiem pavalstniecības draudiem ir iestājusies T&B un LNNK, ko trimdā vienmēr sveiksim, bet tos, kas aizgājuši pa plato ceļu, gan vairs redzēt negribam. Šie deputāti svešumā bija pratuši piekļūt centrālajām organizācijām. Saeimā viņi ir spožu prožektoru apžilbināti un spēj tikai plaukstu sist saviem domu biedriem vai arī klanīties kā pulksteņu pendeļi bez savas domas - bez savas stājas. Kaut jēl mostos, jo briesmas ir tuvu!

Sakāmvārds, ka mazs cinitis gāž lielu vezumu, ir spēkā vēl šodien. Tā vērtējama bostonieša Valdemāra Antiņa vēstule akcija Saeimas deputātiem. Viņš sūta no Amerikas uz Latviju simtiem vēstule un, acinādams apdomāties un nepieņemt pavalstniecības likumu, pirms Latviju nav atstājis krievu okupācijas karaspēks. Mums Antiņa, bezbailīgā cinitāja, priekšā jāceļ cepure un jāatmodina sabiedrībā tautas dzīvības instinkts. Lai arī cik grūti nāktos sakārtot savus atlikušos spēkus, mums tomēr tas obligāti jā dara. Mēs nevaram savā zemē turēt Trojas zirgus, kas gaida brīdi palīdzēt iebrucošajam rādīt ceļu uz latviešu pilskalniem. Tāpat kā senajā Grieķijā, Trojas zirgus ievada Latvijā tikai ar vienu nolūku, pakļaut mūsu zemi Austrumiem. Par to taču vairs nav jāstrīdas.

Svešumā mums šo bistamo stāvokli jāprot apskaidrot, jo Latvijā to nespēj. No Latvijas man raksta - rakstiet vēstules avizēm, politiķiem par to, kas Latvijā notiek. Latvieši Latvijā nespēj, un ne vienmēr grib, skaidrot par savas tautas nelaimēm. Mācīsimies pateikt par savu dzimteni nevien labāko, bet arī skarbāko patiesību.

Osvalds Akmentiņš.

THE CLOUD OVER THE BALTS

RUSSIA STILL THREATENS ITS INDEPENDENT BALTIC NEIGHBORS

By ARTHUR O. ZEMĪTIS

THE "THREE Days That Shook The World" - the Second Russian Revolution of 1991, which brought a change in the whole political system - see, like a century ago.

The fall of communism, however, did not result in a forward-looking democracy, as expected. Rather, a passion-riddled personality cult - most familiar to the Russians - has developed. And the strangling of the independence of the neighboring Baltic States continues. Apart from the alleged retreat from the Cold War and the nuclear confrontation, the surest gain for democracy was the reinstatement of Baltic independence. (Next week, Latvians celebrate the 75th anniversary of the independence, which was snuffed out these and in Estonia and Lithuania by the Soviets in 1939 - 1940)

But communism's concrete edifice has not yet crumbled entirely and the people in Russia have to take care that tiny democratic signs are not crushed beneath the communistic rubble.

Today there is a swamp in the east and blunders in the West. Contestants for power in Moscow fight to influence the street mob, while the West tries to buy off new troubles with new billions of dollars.

The West behaves as if it is choosing Miss Universe in a beauty contest. It does not talk about principles, about democracy or reform, but only about persons. In their eyes, Boris Yeltsin is a democratic symbol. However, it is doubtful whether someone who has grown up as an aparatchik in the communistic party is capable of being a democrat. It is possible that Mr. Yeltsin is an exception but it is impossible to base politics on exceptions.

So far he has resisted pressure to embark on an imperialistic course toward the successor states of the Soviet Union. But he has adjusted his principles to avoid giving ammunition to his chauvinistic opponents.

He has been unwilling to restrain Russian generals in Moldavia and Georgia. He has refused to negotiate seriously with Japan about the return to the Kuril Islands. He has also refused to follow the Western lead in forcing Serbia to end the fighting in Bosnia. He has made the withdrawal of Russian troops from Latvia and Estonia conditional upon the fair treatment of ethnic Russians.

Anti-Baltic attitude

The most dangerous is the undemocratic attitude against the independent Baltic states initiated by Mr. Yeltsin.

All the Russian colonists transferred to Estonia and Latvia by Stalin's genocidal policies now are deafening the Western media with their lamentations and false accusations that human rights are denied to them. No United Nations commissions have found any substance to the accusations. It is the shameless Sudetenland theatrics once plied by Hitler before the occupation of Czechoslovakia, now performed in the Baltic countries.

Mr. Yeltsin's second argument against bringing troops home - that there is a shortage of housing for the military in Russia - is equally absurd. Since when can occupation forces legally stay in a foreign land because there is no living space for them in their own country?

In the independent Baltic States, the special status and privileges of occupation forces and those of the imposed colonists are reduced and citizenship is not automatically granted to the Russian intruders. It is important that the international human rights organizations that cry with the poor devils about the loss of occupational privileges see those rights in the proper light.

In independent Latvia, the laws of citizenship are set in the constitution of 1992 which did not grant citizenship to oc-

cupation forces and imposed colonists. In terms of international relations, it is most unusual and unacceptable that Russian President Yeltsin tries to influence a constitutional process in another state parliament with a threat not to withdraw occupational forces from the country.

Meanwhile, the Russian press in Moscow and the Baltics has openly published the so-called Ten Tenets for Russian-speaking inhabitants in Latvia, with instructions of how to accomplish anti-government acts.

The directions, as they appear in Pravda, are dazzlingly frank and hate-saturated.

- ◆ The Russians are urged to work without any initiative and carelessly, not to worry about backwardness or spoilage;
- ◆ "Forest fires or other spontaneous disasters would not excite us";
- ◆ Migrants and all newcomers must be told that Latvia is a fascist state without democracy;
- ◆ No Latvian holidays are to be celebrated, no part is to be taken in their communal arrangements - concerts, films, art exhibitions;
- ◆ Museums are not to be visited;
- ◆ Latvian TV and radio, books and newspapers are to be ignored;
- ◆ Anyone addressing a Russian-speaker in Latvian is not to be answered;
- ◆ There is to be no co-operation with police;
- ◆ Service in the military, police or other official institutions is to be avoided.

The West can rest assured that Russians watch the democratic leaders and media with as great an interest today as Stalin did on the eve of the Second World War, right up to the sellout in Munich that was hailed as "peace in our time". Today, Western impotence against the communist clique in Yugoslavia is a blank cheque for Russian occupational forces in the Baltic States. It may be the opening of far-reaching disasters with unpredictable consequences - history punishes severely those who come late to it.

The Balts would be delighted if the Russian troops and colonists left their countries voluntarily, in a civilized manner of course. But it would be too much to expect Estonians, Latvians and Lithuanians simply to forget their recent history of 'demicide'.

Baltic destruction

The fundamental intelligence of the Baltic nations has been systematically subjected to eradication. The KGB tortured and shot their best politicians and officers. Those of any leadership ability who the Gulag did not kill were scattered into exile. Their churches were looted, desecrated and designated for destruction. Family living space, in the allocation of apartments, was constricted to a minimum level, thus dramatically lowering the birth rate. The list of Russian crimes against the Baltic nations goes on and on.

But what point is there in discussing this among the Balts themselves if the world does not know about it? The bored will only hear the loudest voice. At this moment, the inheritors of the Communist Party's illegal funds can afford a campaign in the West.

Most important is to tell the world in every language the Balts can muster about the extent to which they have been victims of this demagoguery. If the Baltic governments had been informed in 1939 about Stalin's demand for the Baltic countries, and if the secret clauses were disclosed to all the world, the holocaust of the Second World War might have been avoided. History shows that secrecy for the most part has served immoral deeds.

Postwar Germany paid billions to Israel in a reconciliatory gesture for the Nazi crimes against the Jewish people and returned to the community of civilized nations. The Baltic people demand from post-Soviet Russia the same that the world demanded from Germany: compensations for the victims lost through genocide and compensation for the pollution of Baltic soil and water with primitive Soviet industry.

By allowing, instead, billions of dollars to be paid to the post-Soviet reactionaries without any reciprocal pullout of occupation forces would be a second betrayal of the Baltic States, after the treacherous Yalta agreement.

Undoubtedly, 70 years of imperialistic propaganda has left its footprints in the post-communist bureaucracy. Who can assure the Balts that the old sow, Russia that sometimes eats her farrow, is not longing to be back in the mud?

"We must strive not for the extension of the state but for the clarity of what remains of our spirit", says Gulag author Alexander Solzhenitsin.

The brightest sociologists in this century declare that the major crisis confronting the world is not political, economic or environmental, but moral. The world is in crisis on the eve of the 21st century because it is still recovering from the "organized insanity" of 20th century politics, dominated by the "coercive utopias" of Hitlerism and Leninism.

If there is, however, a shared global understanding of the real meaning of democracy, it is the call for social justice. Suppressed nations, the world over, believe that democracy will bring them justice. Free speech, equality, universal suffrage are weak principles of democracy. The true democratic

principle is the principle of social justice; it is the genuine basis of all morality. And support for that justice is what the Baltic nations claim from the Western democracies in their struggle for freedom from the Russian occupants.

• This article first appeared in The Spectator in Hamilton, Ontario November 12th, 1993 as a contribution to its FORUM.

• Arthur O. Zemitis is a freelance writer in Hamilton, Ontario, Canada.

Peeter - Elmar Moldre

A very dear member of the Baltic community Peeter - Elmar Moldre, born October 5, 1910, at Ahjas, Estonia, passed away on November 21, 1993. He was very active in his own Estonian community serving it in various positions with dedication and skill. He led the Baltic Federation in Canada Montreal Branch for several decades and at present was its honorary chairman. He participated at the Baltic Evenings on the Hill in Ottawa and was present at various ethnic celebrations and functions in Montreal. He will be dearly missed. Ed.

LATVIANS IN USA AS PER 1980 AND 1990 CENSUS

STATES	LATVIANS IN USA			# OF ADDRESS'		#SUPPORT	#REGISTERED
	1980*	1990**	CHANGE	1981	1992	ALA 1990	1993***
ALABAMA	104	252	+148	10	11	0	17
ALASKA	107	179	+72	--	22	3	9
ARIZONA	823	1,029	+206	45	104	39	51
ARKANSAS	44	198	+154	8	12	0	3
CALIFORNIA	11,274	13,652	+2,378	1,626	2,129	549	1,179
COLORADO	1,190	1,772	+582	210	312	145	129
CONNECTICUT	2,380	2,389	+9	369	486	215	208
DELAWARE	380	438	+58	50	60	75	59
D. OF C.	322	552	+230	50	88	37	22
FLORIDA	4,011	5,725	+1,714	293	455	183	348
GEORGIA	492	1,035	+543	25	108	14	24
HAWAII	122	224	+102	--	20	1	7
IDAHO	165	47	-118	--	7	0	1
ILLINOIS	7,257	6,978	-279	1,210	1,611	376	758
INDIANA	1,587	1,622	+35	380	498	194	310
IOWA	687	965	+278	163	182	73	86
KANSAS	312	384	+72	12	32	8	14
KENTUCKY	434	240	-194	30	37	36	25
LOUISIANA	270	285	+15	5	16	0	10
MAINE	280	455	+175	5	13	0	12
MARYLAND	3,063	3,398	+335	280	378	178	171
MASSACHUSETTS	5,745	6,479	+734	640	758	503	425
MICHIGAN	5,408	5,485	+77	1,399	1,618	687	824
MINNESOTA	2,829	2,612	-217	680	866	297	317
MISSISSIPPI	170	116	-54	12	6	1	4
MISSOURI	556	760	+204	12	88	8	13
MONTANA	84	223	+139	7	9	5	2
NEBRASKA	949	869	-80	272	313	130	167
NEVADA	192	278	+86	4	23	3	4
NEW HAMPSHIRE	467	713	+236	35	41	16	36
NEW JERSEY	5,421	5,393	-28	690	552	437	441
NEW MEXICO	248	257	+9	10	17	3	19
NEW YORK	13,472	12,038	-1,434	1,800	1,571	1,102	993
NORTH CAROLINA	596	843	+247	30	52	9	28
NORTH DAKOTA	130	64	-66	15	17	8	3
OHIO	4,263	3,973	-290	811	1,042	487	537
OKLAHOMA	325	338	+13	20	45	13	12
OREGON	887	1,197	+310	240	273	112	139
PENNSYLVANIA	4,963	4,847	-116	560	628	345	343
RHODE ISLAND	289	377	+88	20	31	7	12
SOUTH CAROLINA	255	252	-3	6	22	0	19
SOUTH DAKOTA	283	115	-168	45	46	41	36
TENNESSEE	330	623	+293	30	32	25	31
TEXAS	1,530	2,279	+749	60	162	17	75
UTAH	60	172	+112	6	15	1	5
VERMONT	133	179	+46	--	6	1	5
VIRGINIA	1,296	1,086	-210	140	237	89	82
WASHINGTON	2,560	2,926	+366	627	1,030	346	372
WEST VIRGINIA	78	168	+90	3	3	0	5
WISCONSIN	3,280	3,003	-277	571	919	300	365
WYOMING	110	127	+17	10	9	3	6
TOTAL:	92,141	100,331	+8,190	13,425	17,012	7,129	8,763

* Inform:Census of Population, Supplementary Report PC 80-S1-10, 4/1983

** Inform:Ancestry of the Population in US: Census, Report 1990 CHP-L-89

*** Inform:Latvijas pavalstnieki ASV uz 5/1/93 (ALA dati)

LAKATI,	Valentina un Jānis, Toronto, Ontario
LAIZĀNS,	Antons
LAPENSONS,	Laima
LAPIŅI,	Magdalena un Teodors, Creston, Britu Kolumbijā
LAZDIŅA,	Elfrida, Burlingtonā, Ontario
LEIMANI,	Ināra, Andris, Daina Māra un Karina
LEIMANIS,	Rasma
LEIKUČU	ģimene
LEITENI,	Ida un Jānis
LŪŠI,	Marga un Uldis
MALIZEWSKA,	Vera
MATEUS,	Zinta, Jānis, Kaiva un Mārtiņš
MCGRATH,	Adriāna
MALDERIS,	Erika
MELDERIS,	Alma
METUMI,	Elizabete un Jūlijs
MEŽINSKIS,	Jēkabs
MIGLONI,	Gerrilyn, Dzintars, Dzintra un Guntars
MIGLONI,	Elvira un Jānis
MIEŽI,	Skaidrite un Gunārs, Toronto, Ontario
MICHELSONE,	Herta
MIKELSONS,	Velta, Aleksandrijā, Ontario
NORVELS,	Jānis
OBORUNS,	Antons
ODIŅŠ,	Jānis
OPOLNIEKU	ģimene
ORTMANIS,	Andris, Toronto, Ontario
ORTMANIS,	Inese
OZOLIŅI,	Biruta, Laimonis un ģimene
OZOLIŅŠ,	Helga
OZOLS,	Milda
OZOLI,	Velta un Ilmārs
OZOLI,	Vera un Valdis
PAEGLES,	Aina un Voldemārs
PALEJS,	Patricia un Andris
PALEJS,	Dzintra, Mārtiņš, Andrejs un Indra
PALIEPI,	Inese un Jānis
PANGAS,	Zigrīda un Vilis
PEIZE,	Miervaldis un ģimene
PONES,	Māra un Aivars, Otavā, Ontario
PORIEŠI,	Lilija un Fridberts, Kingstonā Ontario
REISS,	Augusts
ROMANI,	Margrieta un Heinrichs

PUŠPURS,	Augusts un ģimene
ROZENTĀLS,	Ojārs
SAUSIŅI,	Lorraine, Mārtiņš un ģimene, Aylmer, Kvebekā
SKAPSTI,	Lilīta un Edvins
SKRASTIŅI,	Tamāra un Jānis
SKUJAS,	Daina un Alberts
SKUJIŅI,	Anna un Ēriks
ŠMITS,	Helēna
SPRINCIS,	Edgars, Newmarket, Ontario
SPURA,	Andris
SPURMAŅI,	Izolde, Jānis un ģimene
STACHOVSKIS,	O.
ŠTAUVERI,	Ērika un Andrejs, Sietlā, ASV
ŠTAUVERI,	Ilga un Mārtiņš
ŠTAUVERI,	Māra, Kārlis un Andris
STELPS-KIRŠTEINS,	Rasma
STRĒLE-POLAK,	Maria un ģimene
SVILĀNI,	Sarma, Miķelis un ģimene, Otavā, Ontario
TAURIŅA,	Milija
TAURIŅA-NICHOLSON,	Egina
TĒRAUDI,	Karina, Jānis un dēli
THOMPSON,	Kristine, Stephen un Aija
TIMERMAŅI,	Hilve, Kārlis Dāvids un Stīvens
TOMSONI,	Silvija, Alģirts, Kristofers un Valdis
TOMSONS,	Velta
TOMSONU	ģimene Montrealā, Vankuverā un Filadelfijā
TILTIŅA,	Antonija un ģimene
ULMANE,	Vilma
ULMANE,	Zelma
VARSĻAVĀNI,	Emilija un Egons
VARSĻAVĀNS,	Veronika
VALDMAŅU	ģimene
VALDMANIS,	Gundārs
VĒJIŅŠ,	Maksis
VĒRENIEKS,	Gunārs
VILNIS,	Jānis
VĪNDEDŽI,	Zinaida un Oskars
VĪTOLI,	Daina, Andrejs, Selga, Jānis, Inga un Māra
WALDHEIMS,	Bernadete
WIESNIEWSKI,	Zenta
ZACI,	Maiga un Jāzeps
ZALINKĒVIČI,	Lidija un Jānis
ZARIŅI,	Denise un Arnolds
ZARIŅI,	Elizabete un Nikolajs
ZARIŅŠ,	Spīdola un bērni ar ģimenēm

ZELTIŅA, Lūcija
ZELTIŅA, Rīta
ZIEDIŅŠ, Dagmāra
ZOLDNERS, Nikolajs, Otavā, Ontario

Priecīgus ZIEMSVĒTKUS
un laimīgu JAUNGADU

visiem vēl

AVOCAS PUĶU FONDS

Latviešu sabiedrību, mūsu vienības nemitīgo
atbalstītāju,

ZIEMSVĒTKOS un JAUNGADĀ

sirsnīgi sveicina

TAUTAS DEJU VIENĪBA AČKUPS

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

LAIMĪGU JAUNGADU

visiem pensionāriem un mūsu apvienības labvē-
ļiem vēl

MONTREALAS LATVIEŠU PENSIONĀRU
APVIENĪBA

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

LAIMĪGU JAUNGADU

visiem latviešu mūzikas draugiem, un cienītā-
jiem un mūsu labvēļiem, dziesmā vēl

MONTREALAS LATVIEŠU JUKTAIS
KORIS ATBALSS

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS un
PATIESI BRĪVU un LAIMĪGU JAUNGADU

mūsu tautai dzimtenē un svešu ceļu staigātājiem
šeit! Lai Dievs dod, ka nākošajā gadā šis ceļš
vestu mūs visus atpakaļ uz MŪSU LATVIJU!

DV MONTREALAS NODAĻA
un tās valde

Visiem skolniekiem, bērnu vecākiem un skolas
darba atbalstītājiem - latviešu sabiedrībai

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

SEKMĪGU JAUNGADU

pateicībā un sirsnībā vēl

LATVIEŠU SKOLA MONTREALĀ

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

DIEVA SVĒTĪTU JAUNGADU

vēl

MONTREALAS LATVIEŠU KATOĻU
DRAUDZE

V I S I E M Montrealas Latviešu Biedrības
biedriem, tās darba atbalstītājiem un veicinātājiem -
latviešu sabiedrībai

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

SEKMĪGU JAUNGADU

pateicībā un sirsnībā vēl

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA
un tās valde

VISIEM MLB ZIŅOTĀJA lasītājiem, līdzstrādnie-
kiem, darbiniekiem un atbalstītājiem

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

SEKMĪGU JAUNGADU

pateicībā un sirsnībā vēl

MLB ZIŅOTĀJA REDAKCIJA

un

REDAKTORS

Ziemassvētkus gaidīdams,
Lāstu daru alutiņu;
Gan zināju Ziemassvētki
Trīs dienas svētījami.

D. D. S. BURTNIEKU DRAUDZE

un

AUSTRAS PUDURS

Latvju jaunatni, visus mūsu jaunatnes centienu
atbalstītājus un plašāko latviešu sabiedrību

ZIEMSVĒTKOS un JAUNGADĀ

SVEICINA

LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU
SVĒTKU PADOME

GAIŠUS ZIEMSVĒTKUS

un

BAGĀTU JAUNGADU

vēl

MONTREALAS BALTIEŠU
PASTMARKU KLUBS

PĒTERIS ELMĀRS MOLDRE

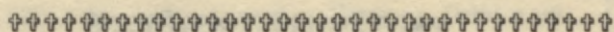
1993. gada 21. novembrī, Montrealā, mira igauņu sabiedriskais darbinieks **Pēteris Elmārs Moldre**. Viņš bija dzimis 1910. gada 5. oktobrī, Ahjas, Igaunijā.

Montrealā viņš bija igauņu ev.-lut. Sv. Jāņa igauņu draudzes priekšnieks, kā tās pārstāvis piedalījās Kanadas luterāņu Austrumsinodes un citās kanadiešu luterāņu sanāksmēs un bija aktīvs loceklis Kanadas igauņu federācijas vadībā. Ilgus gadus (vairākus gadu desmitus) sekmīgi vadīja Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļu. Vienmēr piedalījās latviešu sarīkojumos, kad bija tajos jāpārstāv igauņu sabiedrība, un tā bija latviešiem labi pazīstams. Pat šogad, viņš savus sveicienus 75 gadu valstsvētku dienā nodeva pa tālruni, atlūgdamies no tiešas piedalīšanās, jo esot jādodoties uz slimnīcu (slimoja ar aknu vēzi).

Moldre bija labs latviešu draugs. Piedalījās visās Melnās Lentas dienās, 14. jūnija aizlūgumos un "Pateicība Kanadai" auto braucienā un daudzos citos kopējos pasākumos.

Izvadišanas dievkalpojumā, kas notika 25. novembrī, piedalījās māc. G. Hūns. Atvadu vārdus no latviešu saimes teica Montrealas latviešu organizāciju padomes priekšsēdis Andris Spura. Vēl klāt bija patreizējā Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļas priekšiece Māra Valdmāne-Demandt un DV Montrealas nodaļas valdes priekšsēdis J. Norvels un sevišķi kupls igauņu pavadītāju pulks.

Andris Spura

Negaidīti no mums šķīrās
mana mīļā sieviņa, māmiņa, vīramāte un
māsīca

ĀDOLFĪNA KRŪMIŅA

dzim. Leitāne

dzim. 1916. g. 17. janvārī, Bērzpils pagastā
mir. 1993. g. 2. oktobrī, Vallejfeldā, Kvebekā

Viņu ne mūžam neaizmirsīs

Vīrs Kārlis,
dēls Indulis, vedekla Valerija
un brālēns Valeriāns Stafeckis,
Kanadā un ASV.

Aizsaules ceļiniekam pievienojusies

ĀDOLFĪNA KRŪMIŅA,

dzim. Leitāne

dzim. 1916. g. 17. janvārī, Bērzpils pagastā
mir. 1993. g. 2. oktobrī, Vallejfeldā, Kvebekā

Es skaļā dienā kaunos tev to teikt;
Tik dziļās jūtās slēpju, ko man devi,
To lielo milu, kas spēj visu veikt.

J. Rainis

Viņu mīļā piemiņā paturēs un jūt
līdz viņas vīram Osānu Kārlim un
dēlam Indulim

Jāzeps T. un Alice Beldavi

Laipni lūdzam ziņas par mirušajiem viņu piemiņai.
Red.

Dieva mierā devusies

ĀDOLFĪNE KRŪMIŅA

dzim. Leitāne

dzim. 1916. g. 17. janvārī, Bērzpils pagastā
mir. 1993. g. 2. oktobrī, Vallejfeldā, Kvebekā

Viņu pateicībā piemin

MLB ZIŅOTĀJA REDAKCIJA

un
REDAKTORS

VALSTS SVĒTKOS

DZELZS JĀKAĻ KAMĒR KARSTA

Trīs bostonieši saņem atzinību

Bostona (A.V.) Bostonieši nolika vaiņagu pie latviešu pieminekļa un varēja uzvilkt mūsu nacionālo karogu pie valdības iestādēm šogad tieši valstssvētku dienā. Dievkalpojums pirms svētku akta notika Trimdas draudzes baznīcā, bet pats valstsvētku akts Baltijas valstu karogiem dekorētajā sarīkojumu zālē. Aktu atklāja ALTS pr-ks V.Bērziņš, kam sekoja Masačusetas gubernatora proklamācija, to noslēdzot ar ASV himnu. Mūsu kaimiņus - lietuviešus pārstāvēja Gintaras Čepas un igauņus - Jaks Juhanso, kas savās runās raksturoja dzīves apstākļus tēvzemē. Problēmas, kuŗas radījušas ilgaus Krievijas - komūnisma jūgs, visām trim nācijām ir vienādas. Ir skumji to visu klausīties, jo visi labprāt gaidām uzmundrinājumus. Lai arī ir grūti, reizēm pat bezcerīgi, tomēr dzimtenes mīlestības uguns nedrīkst dzist, tādēļ cerību lāpa jātur augstu. Mums nav jāsirgst ar pesimismu, kamēr spējam vēl ko darīt Latvijas labad. Nebeigsim apgaismot saviem amerikāņu draugiem Krievijas okupācijas maskēto nelegalitāti Latvijā.

Pašu svētku runu teica ALA vicepriekšsēdis un Latviešu Instituta padomes priekšnieks Arvids Bļodnieks. Kā zināms, viņš rediģē arī Latvju Enciklopediju. Kaut arī viņa runā balstījās uz statistiskiem datiem, tā tomēr spēja klausītāju sirdis kurt uguni un mudināt, lai ALA vēl vairāk informē Amerikas valdību un lai pieprasa amerikāņu palīdzību sarunās ar Krieviju. Kaut arī ASV ir ļoti piesardzīga pret Krieviju, mēs tomēr nedrīkstam noklusēt mums nodarītās pārestības. Gadas, ka dažs labs mūsu jaunākās paaudzes pārstāvis, kas pats komūnisma briesmu darbus nav piedzīvojis, vieglāk uzticas Rūzvelta laikā pieņemtajiem politiskajiem principiem, sevišķi pavalstniecības lietās. Pats Rūzvelts Teherānas un Jaltas līgumu parakstīšanas laikā labi apzinājās kādas grūtības baltiešus sagaida, bet komentēja, ka gan jau tie pie šīm grūtībām pieradišot. Jums, prezidenta kungs, šo postu jāpiedzīvo nebija, un nebija arī jāsaņem pelnīto sodu. Vēl pēc pieciem gadu desmitiem baltieši nav padevušie komūnisma barbarismam un grib celt savas valstis bez Jūsu padoma; kaut arī pašreizējā amerikāņu valdība būtu gatava okupantiem pavalstniecību neliegt... ASV valdības gan mēģina saistīt palīdzību Krievijai ar tās karaspēka izvākšanu no Latvijas, bet norāda, ka šiem 800.000 krieviem neesot dzīvokļu...

Runātājs uzsvēra, ka pavalstniecība ir privilēģija, nevis tiesības, un ka katra valsts to piešķir pēc saviem likumiem bez ārvalstu iejaukšanās. Sekoja aplausi. "Pavalstniecība nepieņākas un Latvija ir jāatstāj visiem svešautiešiem, kas pēc 1940.gada 17. jūnija ir ieradušies Latvijā kā okupācijas režīma varasvīri, to kalpi, kolonisti, pārkrievotāji. Mocekļiem, kāda ir latviešu tauta, nav jādzīvo kopā ar saviem mocītājiem. Pēdējo noziegumi ir sodāmi tāpat kā nacistu noziegumi un milzīgie tautas zaudējumi ir jāatlīdzina. Mums ir tikai viena vēlēšanās - dzīvot brīviem savā zemē, kultūrā un runāt savā valodā" - tā savu uzrunu, aplausiem skanot, nobeidza sētku viesis.

Sekoja PLBA Kultūras Fonda balvu izdalīšana. Bostonieši bija priecīgi pārsteigti, jo apbalvoti bija 3 vietējie darbinieki. Kad izsauca Osvalda Akmentiņa vārdu, no zāles tālākā gala, no pēdējā sola, turot rokā Siguldas spieķi, uz skatuvi devās šis laureāts. Viņam jau tuvojas 80-tais mūža gads, no kuŗiem

AMBER GLOBUS

1968 BLOOR ST. W., TORONTO, ONT. M6P 3K9
Tel. (416) 604-9750 Darba laiks: Fax. (416) 604-9748
pirmd.—piektd. 9.00—19.00 sestdienās 10.00—16.00

IEPRIECINIET SAVUS TUVINIEKUS ZIEMAS SVĒTKOS! AR SPECIĀLU SVĒTKU SAINI

A — 30 kg. \$189.—

B — 15 kg \$119.—

1. Mandarīni vai apelsīni	2 kg	1. Mandarīni vai apelsīni	1 kg
2. Rozīnes	1 kg	2. Rozīnes	500 g
3. Ananasu kompots	2 x 560 g	3. Ananasu kompots	560 g
4. Lazdu rieksti	1 kg	4. Lazdu rieksti	500 g
5. Pilna šokolāde	5 x 100 g	5. Pilna šokolāde	2 x 100 g
6. Šokolādes konfektes	1 kg	6. Šokolādes konfektes	500 g
7. Sald.—Bounty, Snickers	300 g	7. Sald.—Bounty, Snickers	100 g
8. Kakao	250 g	8. Kakao	250 g
9. Dabīgā kafija	500 g	9. Dabīgā kafija	500 g
10. Šķīstošā kafija	100 g	10. Šķīstošā kafija	100 g
11. Šampanietis	2 pudeles	11. Šampanietis	1 pudele
12. Cukurs	6 kg	12. Cukurs	2 kg
13. Milti	6 kg	13. Milti	2 kg
14. Žāvēts šķiņķis	2 kg	14. Žāvēts šķiņķis	1 kg
15. Žāvēta desa	1 kg	15. Žāvēta desa	500 g
16. Šprotes	1 kg	16. Šprotes	500 g
17. Sviests	2 kg	17. Sviests	1 kg
18. Siers	1 kg	18. Siers	500 g
19. Augu eļļa	1 litrs	19. Augu eļļa	1 litrs
20. Riekstu sviests	500 g	20. Riekstu sviests	500 g
21. Kafijas baltinātājs	454 g	21. Kafijas baltinātājs	454 g
22. Ziemassvētku svečītes	2 pac.	22. Ziemassvētku svečītes	1 pac.

PIEGĀDE GARANTĒTA, IESKAITOT NOSŪTĪŠANU UN PIEVEŠANU MĀJĀS
Izsūtām parakstu par saiņu saņemšanu
Varat pievienot citus produktus no mūsu saraksta

ZIEMASSVĒTKU SPECIĀLPAKALPOJUMI — SPECIĀLAS CENAS

SAINI AR GAISA SATIKSMI — sasniedz Rīgu 5 dienās

\$5.25 par kg un pievešana mājās no \$6.00

Nākošie sūtījumi 22. un 29. okt., 5., 12. 19. un 26. nov., 3. un 10. dec.

SAINI AR KUĢI — \$7.00 par kubikpēdu un pievešana mājās no \$8.00

Nākošie paredzētie sūtījumi: 27. okt., 3., 10., un 17. nov.

— SAŅEMAM SAIŅUS JŪSU MĀJĀS —

NAUDAS PĀRVEDUMI — GARANTĒTI UN APDROŠINĀTI

saņemšana apstiprināta ar saņēmēja parakstu

Sākot ar 3%, atkarībā no summas lieluma. Pievešana mājās, sākot no \$6.00

MŪSU BIROJS RĪGĀ — vad. ANDRIS OŠIŅŠ
13 STABU IELĀ — Tel. 292 962

NODAĻAS KANADĀ

Toronto austrumos — (416) 698-3563

Kičenerā / Voterlū — (519) 571-9422

Londonā (519) 657-1751

Montreālā — (514) 637-9495

Hamiltonā (905) 522-9966

NĀKAMĀ PALĪDZĪBAS TVERTNE UZ LATVIJU

Interesenti jautā, kad sūtīsim nākamo kuģa tvertni uz Latviju un kad notiks saiņu pieņemšana Latviešu centrā.

Tie ir jautājumi, kas mudina cilvēku prātus uzzināt par gaidāmo sūtījumu kaut ko vairāk un dabūt precīzākus datus, lai jau varētu laikus sagatavot sūtīšanai paredzētos saiņus. Dļemžēl, patreiz noteiktu datumu nevaram dot, jo, lai piekrautu 1200 kubikpēdu tvertni, mums jāsaņem vispirms 600 saiņu 2 kubikpēdu caurmērā. Jānorāda, ka, sākot ar 2 pēdējiem sūtījumiem uz Latviju, tvertnes ires cena palielināta uz \$ 2500, pie kam DV Montrealas nodaļa sedz labadarības saiņu izdevumus no savas kabatas. Tā, nevēlādamies pacelt līdzšinējo pārsūtīšanas cenu augstāk par \$ 6, esam iebrāukuši "sarkanā", ko pacēla arī lielais 34 zobārstniecības krēslu sūtījums LU Zobārstniecības fakultātei. Agrī vai vēlāk, mums no šī "sarkanā" ir jātiek atpakaļ uz "zilo"

Sakarā ar sacīto, nedrīkstam vairs uzņemt risku un pasūtīt kuģa tvertnes bez noteikta norādījuma, ka vajadzīgo

saiņu skaits vai kubikpēdu daudzums sasniegts, lai piekrautu 20 pēdu tvertni.

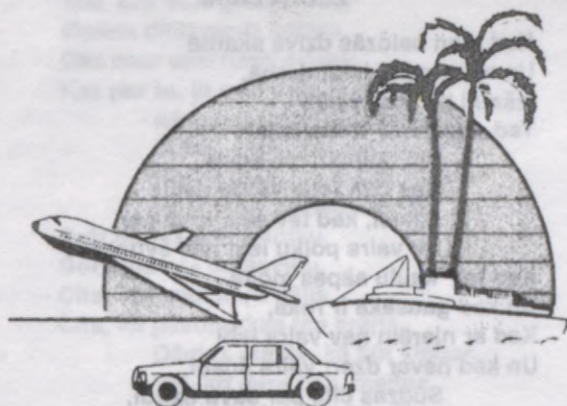
Līdz ar to laipni lūdzam visus nākamā sūtījuma dalībniekus (tiklīdz zināt) savu saiņu skaitu un aptuveno kubikpēdu daudzumu pieteikt pie sekojošām personām -

Māras Valdmanes,	☎ 484-0712
Ērikas Vitiņas,	☎ 482-2694
Jāņa Norveļa,	☎ 693-3342
Viestura Hūna,	☎ 352-1359 vai
Arnoīda Zariņa,	☎ 744-2293

Tikko pieteiktais kopējais saiņu skaits būs tuvu nepieciešamajam, darīsim Jums to zināmu ar MLB Ziņotāja palīdzību, ar paziņojumu pie Melnā dēļa Latviešu centrā un arī latviešu laikrakstos.

Patreiz šķiet, ka šis datums varētu būt pirms nākamā gada februāra. Noteikta nav arī līdzšinējā \$ 6 likme par vienu kubikpēdu; tā varētu turpmāk būt \$ 7.

Lūzdu sekojiet nākamajiem paziņojumiem MLB Ziņotājā!
Skrastiņu Indulis

MIKADO

Voyages Itée/Travel Ltd

1117, rue Ste-Catherine Ouest
Bureau 702, Montréal (Québec) H3B 1H9
Tél.: (514) 844-9304 - Fax: (514) 844-0878

Internationales Reisebüro

OUR PROGRAM FOR GROUP TOURS 1994

09 JANUARY - SPLENDORS OF THE HAWAIIAN ISLANDS

Visit 4 islands: Oahu, Kauai, Maui and Hawaii (Big Island), 2 weeks \$ 2180.00 or 3 weeks \$ 2754.00 (one more week at beach in Waikiki); including all flights, hotels, transfers, guide tours on each island

12 MARCH - EXOTIC LEGENDS: HONGKONG, THAILAND, BALI, SINGAPORE

3 weeks for only \$ 2799.00: including all flights, transfers, first class hotels, guided city tours, 16 full breakfasts and 7 dinners in Bali, enjoying 6 days at the beach.

28 AUGUST TO 08 SEPTEMBER - ALASKA AND YUKON

Combined cruise, train and bus tour through Alaska and Yukon \$ 3472.00: includes flight Seattle, Anchorage, train and bus tour through Alaska and Yukon, cruise on REGAL or CROWN PRINCESS a "Love boat" (70.000 tons) from Skagway along the Alaska coast and British Columbia to Vancouver, first class hotels through tour with 2 meals a day, a la carte meals during our cruise, as well as all sightseeing tours.

All the above mentioned tours will be accompanied by Mr. Michel KARGER or an other **MIKADO TRAVEL** staff member.

For more information call **MIKADO TRAVEL**, we will be very glad to have you as one of our tour members. All of these places have been visited at least by one of us, so we know what we are talking about.

Ja vēlaties **latvisku atbildi**, zvaniem piektdienās pie **MIKADO**, vai vakaros 334-3892 un prasiet pēc **Marijas STRĒLE-POLAK**.

Viena no mūsu specialitātēm ir lidojumi uz Eiropu, ieskaitot **RĪGU** ar **LUFTHANSA**.

MONTREALAS UNIVERSITĀTES DĀVINĀJUMS

Vispirms, iss vēstures apskats par latviešu zobārstu uzņēmību šeit, Ziemeļamerikā. Viņi savos dzimtenes apmeklējumos novērojuši, ka vajadzīga steidzama palīdzība mūsu jauno zobārstu apmācībai universitātē, kā arī iedzīvināt tautā jaunas zobu kopšanas/higiēnas parašas. Lai to panāktu, grupa zobārstu uzmeta projektu Zobārstniecības Palīdzības fonds dzimtenei.

Projektu iedzīvināja Dr. Pēteris Apse, mācības spēks Toronto Universitātē, Dr. Silvija Janusonis, zobārste, Apse māsa, Dr. Mirdza Neiders, profesore Oral Pathology fakultātē Bafalo Universitātē un Karina Mieriņš, Kanadas speciāliste zobu higiēnas mācībās. Projekta dalībnieki no sākuma sastāpa zināmu pretestību pret Rietumu tehnoloģijas iedzīvināšanu dzimtenē. Jāsaprot - nedrīkstam aizmirst, ka beidzamos 45 gadus visas mācības bija politiski manipulētas un ka mācītā zobārstniecības tehnoloģija bijušajā Padomju Savienībā nebija uz visaugstākā pasaules līmeņa.

Lai projekts iegūtu iespējamo atbalstu, Dr. P. Apse pārcēlās kā mācības spēks Latvijas Medicīnas Akadēmijā Rīgā. Lai apmācītu studentus un esošos zobārstus Rietumu tehnoloģijā, bija nepieciešami materiāli. Projekta iniciatori ķērās pie darba, apzināja ražotājus, kā arī privātas personas. Palīdzības akcijas turpinājumā palīgā nāca Montrealas Universitāte un Kanadas valdība. Dr. Thuan Dao, mācības spēks Montrealas Universitātē, vietniete pēc izcelsmes, pārcietusi komunistu nežēlībasVietnamā, simpatizēja šīs dienas problēmām Latvijā, zināja Dr. Apse mērķus, jo bija ar to iepazinusies studiju laikā Toronto. Montrealas Universitāte bija nolēmusi mainīt zobārstniecības krēslus, pēc kuriem liels pieprasījums bija trešo valstu pārstāvjos un kas bija ļoti labā stāvoklī. Pateicoties Dr. Dao neatlaidībai 34 krēslus piešķīra Latvijas Medicīnas Akadēmijai. Radās problēma to nogādē uz Rīgu. Palīgā nāca DV Montrealas nodaļa, kas izkārtāja Kanadas valdības atbalstu sūtījuma nosūtīšanai. Ar Kr. Kampbelas (Christine. Campbell) palīdzību, DV saņēma \$ 9600, kā arī samaksu viena tehniķa ceļa izdevumiem uz Rīgu, lai krēslus uzstādītu pareizi un lai apmācītu vietējos tehniķus to tālākai apkopei, tā paldzinot to lietošanas mūžu.

Krēsli 40 pēdu tvertnē Rīgu sasniedza 30. septembrī. Tur to sagaidīja Dr. P. Apse un "Kanadas latvieši - latviešiem Latvijā" palīdzības akcijas pārstāve Veronika Klēbere, kas pašreizējīgi kārtu visus palīdzības sūtījumu ieviešanas dokumentus Rīgas muitā.

Krēslu pareiza iesaiņošana Montrealā prasīja daudz līdzekļu. Vajadzīgi līdzekļi to tālākai izvietojšanai un uzstādei Latvijā.

Lai projektu varētu nobeigt pilnīgi, DV Montrealā lūdza visus, tā arī laicīgās un garīgās organizācijas, nākt talkā ar ziedojumiem. Ziedojumus varat sūtīt -

Daugavas Vanagi Montreālā,
c/o Br. Innus, 5605 DuBouage,
Pierrefonds, Quebec, Canada
H8Z 1L4

Uz sūtījuma atzīmējiet - Zobārstniecības fondam.

Lasītāju zināšanai vēlos papildināt, ka, rēķinot tikai ap \$ 20.000 par katru krēslu, sūtījuma kopējā vērtība tuvojās 3/4 miljonom dolāru. Varam teikt, ka tā ir lielākā un materiālā veidā plašākā palīdzība, kādu vispār jebkāds ir izvedis DV Montrealas nod. atbalstā un savā ziņā arī ierosmē. Tas bija darbs, kas prasīja daudz pūļu, sarakstes un labas organizācijas. Pats galvenais - to panāca Montrealas latvieši, kuņu vidū netrūka uzņēmīgo un šīs domas un mērķa atbalstītāju.

Atceros vēl kādu DV Montrealas nodaļas valdes sēdi aizvadītajā vasarā. Tajā pa mazās zāles durvim "neaicināta ielauzās" vienmēr atsaucīgā un izpalīdzīgā Alise Grīntāle un valdei paziņoja, ka viņas draudzene, vietnamiešu zobārste, atnesusi ziņu, ka esot dabūjami zobārstniecības krēsli un, ja mēs tos vēlētos, tūdaļ jāstājoties sakaros ar viņu.

Jāpateicas galvenajiem lietas kārtotājiem un organizētājiem Bruno Innusam un Jānim Verneram, bet visvairāk latviešu tautas traģēdijas izpratējam Dr. Th. Dao.

Domāju, ka montrealieši, sevišķi Daugavas vanagi un vadnades, varēs atskatīties uz šo gadu, kaļ tuvojamijs tā sliksnim, ar gandarījumu un pateicību. Apmierinātībā varēsims viens otram teikt -

Ja ikviens tik zemē sētu,

Vienu graudu veselu...

Skrastiņu Indulis

PĒDĒJAIS SŪTĪJUMS JAU LATVIJĀ

Pienākušas ziņas, ka pēdējais montrealiešu 2 tvertņu palīdzības sūtījums nonācis Rīgā un izdalīts saņēmējiem. Pirms rakstu ko vairāk par šo saīņu akciju, jāsaķa paldies visiem, kas piedalījās tā izkārtšanā un darba paveikšanā. Vietā būs sākt ar maigo dzimumu - Ērika Vitiņa, Aina Paegle, Anna Skujiņa, Valija Grunde, Hedija Ozoliņa, Spidola Zariņa, Alise Grīntāle, Ilga Strautiņa, Vilma Ulmane, Lilija Rudzāte, Betija

Metuma un Irina Grāpēna; pēdējā bija sagādājusi visvairāk drēbju un apavu; stipro roku saimē - Viesturs Hūns, Jānis Norvels, Voldemārs Paegle, Rolands Vītiņš, Ojārs Rozentāls, Arnolds Zariņš, Eriks Skujiņš, Elmārs Bārdiņš, Jānis Verners, Bruno Innus, Voldemārs Ozols, Jāzeps Greizis, Antons Obo-runs, Andrejs Apinis, Jēkabs Mežinskis, Edvards Balulis, Jānis Birze un Antons Laizāns. Ja nu kāds vārds abos sarakstos būtu izlaidies, lūdzu atvainot. Tas tā varētu gadīties.

Ja rakstītu, ka viss gāja kā pa aukliņu, maldinātu lasītāju, jo tā gluži nebija. Jau pirmās dienas pēcpusdienā saiņu pie-ņemšanas vadībai radās šaubas, vai vienā tvertnē būs iespē-jams iekraut visus pienestos saiņus. Otrajā dienā šīs šaubas apstiprinājās, jo otavieši atveda savējos (ap 150). Pirmā tvertne nu bija piebāzta līdz pēdējai vietai, bet sabiedriskie pa-līdzības saiņi vēl nebija nemaz kustināti. Vietas vairāk nebija arī citiem agrāk pieteiktajiem saiņiem. Vadība bija neziņā ko darīt, jo parasti tvertne jāpiesaka 3 nedēļas iepriekš, tāpat jārezervē vieta kuģi. Paruna saka, ka, kas meklē, tas atrod, un tā bija šoreiz. Vietu kuģi atrada tūliņ, vienkārši piezvanot kuģu aģentūrai. Un otrā dienā pie centra bija klāt otra tvertne, bet piekrautā ceļoja uz ostmalu. Tā tikām cauri ar veselu ādu un bez nepelnītiem pārmetumiem, jo nebijām, tiešām, pare-dzējuši 2 tvertņu vajadzību. Otrā uz ostmalu aizvedām 8. oktobrī, bet abas iekrāva kuģi 9. oktobrī. Tām vajadzēja sa-sniegt Antverpeni, Beļģijā, 19. oktobrī. no kurienes tās uz Latviju pārveda ar Māras līnijas kuģi.

Kas attiecas uz saiņu iesaiņošanu, dažos gadījumos varētu daudz ko vēlēties, jo daļa bija nosieta tieviem diegiem, kas, tos ceļot, pārtrūka, un pats sainis taisījās izjukt.

Nosūtījām ap 200 pāru apavu, kurus DV Montrealas nodaļa bija iepirkusi par \$ 2 pāri. Sabiedrisko mērķu un vajadzību atbalstam pavisam kopā nosūtījām ap 150 saiņu, galvenā kārtā ar drēbēm, kurās bija sanesuši atsaucīgie Lat-vijas trūkumcietēju atbalstītāji. Nelielā daudzumā nosūtījām arī medicīnu - Jūrmalas Bulduņu slimnīcas ārstei Annai Leicānei, kurās aizgādībā ārstējas laba daļa mūsu bijušo leģionāru un izsūtīto, kas tagad atgriezušies dzimtenē. Norādam, ka medi-cinas sūtījumus izdarām tikai pēc attiecīgās slimnīcas piepra-sījuma. Tajās apstākļi parasti ir tādi, ka ārsts zāles gan izraksta, bet tās nav pieejamas, jo aptiekas ir tukšas. Ļoti liels atbalsts bija Dagmāras Ziediņas Ethrophen tablešu sagāde, ko ar sirsniņām pateicības vēstulēm apliecinājušas vairākas slimnīcas. Tikai žēl, ka šim vērtīgajam sagādes veidam nav at-saucies neviens cits, jo tas prasa neērtības un uzņēmību. Kāpēc gan man galvu laužt par citiem, ja pašam iet labi. Labi ir tiem, kas ar šādu apziņu spēj dzīvot!

Daudzi esam pasākuši izmantot Ausmas un Ulža Valteru pasākto palīdzības saiņu piegādi tieši mājās ar tikai Latvijā ra-žotiem produktiem. Tā, ticams, nākotnē iegūs vēl vairāk at-saucības un eventuāli varētu saukties "Latvijas arājs".

Laikā, kad dzimtenē un arī šeit, svešumā, liela daļa Dau-gavas Vanagu organizācijas biedru nodevušies šķēpu lauša-nai, akmeņu mešanai un neauglīgām un neattaisnojamām dis-kusijām, DV Montrealas nodaļas vanagi un vanadzies priecā-jas par daudzām sirsniņām, izteikta prieka un pateicības apliecinātajām vēstulēm par tās darbu un palīdzību dzimtenē esošiem. Redzam, ka izteiktie vārdi, kuriem līdz list arī prieka asaras par katru mazumiņu (mūsu acis, varētu teikt, nieku); viņiem tur dod vismaz morālu spēku un ticību, ka kāds kaut kur svešumā domā par sājpu ceļa gājējiem dzimtenē.

Skrastiņu Indulis

PENSIONĀRU SANĀKSMES

7. oktobrī pēc pavadītas vasaras gan Montrealas apkār-tnē, gan Latvijas ārēs, pensionāri sanāca kopā kuplā skaitā (ap 80). Svinēja Pļaujas svētkus un dzimšanas dienas 11 personām. Priekšnieks V. Paegle pastāstīja par Latvijā pava-dīto laiku, tās laukiem un to kopējiem. Uzrunā uzsvēra mīles-tību uz Dievu, cilvēku, dabu un dzīvības un ražas simbolu - vārpu.

Ciemiņš no Latvijas - ārste Vita Bērzkalne stāstīja par savu darbu infekcijas slimnīcā Milija Tauriņa sveica savu bijušo skolnieku Eiženu Reveliņu 80. dzimšanas dienā, pieminot dažas epizodes no seniem skolotājas darbā pava-dītiem gadiem. Pateicības vietā jubilārs izsmidināja visus ar paša sacerēto dzeju "Zelta laiki" (Golden Age).

Apvienībā iestājās 2 jauni biedri - Vitauts Golts un Maksis Vējiņš.

E. Krūmāja

ZELTA LAIKI

Kad man beidzās dzīve skarbā
Un vairs nebij jāiet darbā,
Izšauti bij visi tvaiki,
Tad nu sākās "Zelta laiki".
Ilgi domāju pie sevis,
Kas gan tādu vārdu devis
Dzīvei, kad tev sejā krunkas
Un vairs polku lekt nav švunkas?

Kad tev' kaulu sāpes moka
Un kad gausāka ir roka,
Kad ar nierēm nav vairs labi
Un kad nevar dzert vairs šņabi.
Sūdzas cits par savu dzirdi,
Cits par plaušām, cits par sirdi,
Citam redze nav vairs lāga,
Citam nestrādā vairs māga.

Vārdu sakot - tīri traki,
Esam kļuvuši tik švaki,
Stāvam kā pie tukšas akas,
Te, no zelta - nav ne smakas.
Valdība gan šo to dāvā
Un tu muļķa prātā savā
Domā - palīdzība liela,
Kad ir jāpērk ēdamviela.

Piemaksā tev kā ar badu
Pāris dolārus par gadu,
Bet pēc tam, kā pēc prakses,
Dubultīgi atvelk takses.
Lai nu kā - tāds jau ir likums
Un mums senais latvju tikums
Saka - pacieties kā ir un sanāk.
Vai pie "Vanķa" būtu labāk?

Tā pēc laika es, pret gribu,
Sāku sajūst vientulību,
Un lai mestos laužu baros,
Iestājos es pensionāros.
Tā ir īpatnēja tauta,
Kas ir dzīvei cauri rauta,
Kam ir gājis grūti, sivi,
Kas vēl priecājas, ka dzīvi.

Lai nu dzīvi saldīnātu,
Sanāk tie ar jautru prātu
Vienmēr visi laikā vienā,
Vienā stundā, vienā dienā.
Saimnieces te strādājušas,
Krāšņus galdus uzklājušas,
Vidū redzam puķu vāzes,
Netrūkst arī vīna glāzes.

Sviestmaizes un kūkas skaistas,
Sarkans vīns, kad glāzēs laistās,
Smaržo kafija uz galda,
Pacilātas jūtas valda.
Dažreiz tomēr noiet greizi
Tam, kas nāk te retu reizi,
Tad kāds teic tev balsi cietā:
"Iesēdis tu manā vietā!"

Kaut gan bieži es tur gāju,
Tomēr to vēl nezināju,
Ka te paražas tik svētas
Un ka vietas numurētas.
Voldis Paegle, visus sveicot,
Uzaicina, klusi teicot:
"Lai mums dzīvē neiet greizi,
Noskaitīsim tēvareizi."

Skaista paraža ir viena,
Ka ikkatra dzimumdiena
Sirsniņā tiek godināta,
Svētku diena cildināta.
Veronika drošu prātu,
Lai ikvienu godinātu,
Pasniedz karti, ar pa ziedam,
Pēc tam visi kopā dziedam.

Dziedam, lai mums Laima dotu
Mūžu, saules apstarotu,
Un vēl citas lietas arī,
Ko vairs tikai sapņos vari.
Pēc tam visi glāzes tveram,
Jubilāriem laimes dzeram,
Strautiņš apkārt iet ar krūzi,
Visiem uzpildīdams "būzi".

Tad, kad vīna glāze ribās,
 Visiem dikti runāt gribas,
 Cits caur citu runā, ausas,
 Kas par to, ja nav, kas klausas.
 Kā tam karā gājis greizi,
 Stāsta viens jau simto reizi,
 Bertai steidzas mācīt Anna,
 Kā ir jākuļ debesmanna.

Daži spriež par politiku,
 Gorbačovu - bolševiku,
 Cits, cik raibi karā gājis,
 Cits, kā pastmarkas tas krājis.
 Dāmas stāsta, kā šūt kleitas,
 Vai, ko dara dēli, meitas,
 Citi klusi tenkas bārsta,
 Vai cik reizes iets pie ārsta.

Šeit var skaisti papļāpāties
 Un tā, no sirds, izrunāties.
 Savelkot to visu kopā,
 Iet, nudien', kā bišu stropā.

Protams, tas nav nekāds retums,
 Ja tos pārtrauc Jūlijs Metums,
 Aicinot tos mākslai dziedot,
 Latvju tautas dziesmas dziedot.

Kā jau parasts latvju tautā,
 Nav gandrīz neviena "rauta",
 Kur, kad jūtas pacilātas,
 Netiek dziesmas skandinātas.

Tad nu sākas ista jakte,
 Jo nav rasta tāda makte,
 Kur tu tādu spēku ņemsi,
 Kas var runām pievilkt bremzi.

Bij reiz tāda ipašība,
 Kuŗa saucās PIEKLĀJĪBA,
 Bet tā sen jau, līdz ar karu,
 Izlaidusi savu garu..

Aizmirsies, kā māte rājās,
 Kad tev sabristas bij kājas.
 Tēvs tev mācīja ne reti,
 Kā lai ietur "etiķeti". -

"Ja kādu reizi sabiedrība
 Notiek kāda nodarbība,
 Tad lai protas tas un kaunas
 Un lai pārtrauc savas plāpas!"
 Kad nu dziesmas izdziedātas,
 Visas tenkas izrunātas,
 Kad nu šitās lustes beidzas,
 Visi ātri pazust steidzas.

Kad ir nolikts viss uz vietas,
 Nokārtotas visas lietas,
 Izņemts pēdēj's puķu kurvis,
 Vienā mierā aizslēdz durvis.

Eižens Reveliņš,
 pensionārs

♦ Vienkāršā valodā runājot - Montrealas pensionāri, kuŗu nodarbības ar jautru spalvas kāta palēcienu aprakstījis to apvienības augšminētais dalībnieks.

11. novembra pēcpusdienā, Latviešu centrā atcerēties varoņus un Latvijas 75 gadu dibināšanas dienu bija pulcējušies ap 80 pensionāru apvienības biedru. Latvijas karogs, balti klātie galdi, baltās sveces radīja iespaidu, ka esam sanākuši kādam lielam gadījumam.

Šo sanākumi atklāja apvienības pr-ks V. Paegle ar isu uzrunu un klusuma brīdi, vēltitu mūsu kritušajiem varoņiem atbrīvošanas cīņās un abos pasaules karos. Aizvadītā laika posmā, norādīja runātājs, dažādas varas, politiskas iekārtas skaldījušas mūsu zemi un tautu, to dālot, par to arī valdījušas. Skarbie politiskie vēji un jaunas varas tautu izmētājušas pa visām debess pusēm. Neskatoties uz šim lielajam laiku un apstākļu maiņām, tauta dzīvo, jo nekad nezudis tā tauta. kas cienu, godina un atceras savus varoņus. Noslēgumā viņš skandēja L. Breikša dzejoli.

Sekoja svētbrīdis, ko vadīja māc. G. Hūns.

Skrastiņu Indulis bija sagatavojis referātu par tematu "Dzejnieks izsapņoja - karavīrs izkaŗoja", ko nolasīja V. Paegle, jo autors bija aizkavēts ierasties. Referāts bija gatavots, balstoties uz laika tecējumu, izsekojot notikumu gaitai, kas klausītājus aizveda tālā pagātnē, kad tauta vēl bija apspiesta un padota klaušu vaŗām. Tajā pašā laikā tautas dziesminieki ai-

cināja mosties un celties petim jaunam laikmetam un tautas brīvībai, jo tā bija nobriedusi un cienīga to saņemt, kaut ar ciešanām un asins izliešanu. Kā toreiz - Ausekļa un Kronvalda Aša laikā, tā tagad, brīvības ilgas un dzirksts, kas rūpīgi bija ierušinātas pelēkajos pelnos, sāka par jaunu kvēlot, pārvēršoties gaišā liesmā - brīvības ugunī. Tā atspīdēja pāri visai Latvijai un sadega šaubas un neticība. "Saudzēsīm to, ko dzejnieks izsapņoja, karavīrs - Lačplēsis izkaŗoja un ko Dievs mums jāva atgūt," bija autora nobeiguma vārdi.

Izrādījās, ka novembris ir visliesākais dzimšanas dienu mēnesis, jo V. Varoslavānei bija jāapsveic tikai 5 personas.

Kā jau parasts, neizpalika mielasts, par ko bija rūpējusies L. Rudzāte ar palīdzēm. Par mūziku rūpējās E. Reveliņš ar savu akordeonu, kas pensionārus pēc svinīgās daļas ievēda jautrākā vidē.

Pensionāri šogad Montrealas latviešu organizācijas padomes ierosmē sagatavoja ipašu savu darbu izstādi, ar ko piedalījās valstssvētku sarīkojumu virknē 20. un 21. novembrī, Latviešu centrā. Gatavošanās bija prasījusi vairāk kā nedēļu.

Centra Kamina zāle bija noklāta no griestiem līdz grīdai ar latvisko zīmju izteiksmē gatavotiem rokdarbiem, kur dominēja dažādu krāsu un kombināciju spilveni, segas, audumi, griezumī kokā, keramikā, gleznas, fotogrāfijas, raibi meti, kalumi un lējumi. Diemžēl, skate nebija nekur izziņota, un tā par to daudzi nezināja un tiem nebija iespēja to novērtēt. Tie, kas bija atnākuši, varēja patiesi priecāties. Redzējām, ka mūsu pensionāri nepavada savu laiku tikai pie televīzijas vai šūpojoties atpūtas krēslā. Viņu čaklās rokas, kā kādreiz dzimtenē, tā arī šeit, svešumā, pretēji viņu palēlinātai gaitai, vienmēr darbojas un kustas. Līdzī tam viņu izdoma, jo kā gan citādi rastos šie skaistie darbi?!

Ar saviem darbiem šoreiz piedalījās: L. Rudzāte, N. Saletes, J. Gasparovičs, R. Tomsone, A. Konovālovs, Ž. Višnevs-kis, H. Ozoliņa, G. Morris, A. Kreipāne, J. Greizis, J. Metums, A. Paegle, O. Vindedzis, M. Vējiņš, I. Eglīte, V. Ulmane, N. Garais, L. Kalniņš un Dz. Ikvilda.

Paldies skates iekārtotājiem V. Paeglem un māksl. L. Kalniņam.

Skrastiņu Indulis

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS

riko

piektdien, 31. decembrī, plkst. 20:00,
 Laviešu centrā, 3955 Provost ielā,
 Lašīnā

JAUTRU JAUNGADA SAGAIĻŠANU

IEEJA: \$ 20.00 no personas

Cenā ieskaitīta aukstā un karstā bufete, kūkas, kafija un šampānieša glāze, Jaungada sagaidot.

Būs arī DZĪVA DEJU MŪZIKA, par ko rūpēsies J. R i m e i k i s, kas mums jau pazīstams.

P i l n s b ā r s un j a u t r i b a.

GALDIŅI jāpiesaka laicīgi, ne vēlāk kā līdz 27. decembrim, pie

J. Bilinska, ☎630-0310
 vai

J. Venera, ☎671-5808

Uz redzēšanos Centrāl

Laipni ielūdz

M. L. S. C.

VANADŽU ZIEMSVĒTKU TIRDZIŅĀ

Ikgadīgais vanadžu tirdziņš ar Ziemsvētku iezīmi notika 27. novembrī, Latviešu centrā, un iezīmējās ar dažādību, lielām ēdienu porcijām, jauniem apaviem un garšīgām tortēm. Līdzīgi citiem gadiem, tirdziņš deva labus panākumus un gandarījumu rīkotājām - vanadzēm.

Tirdzinieki un vanadžu atbalstītāji pierādīja, ka labu un ierastu saimnieku nevar mainīt pret nezināmu. Pie lielā lote-rejas galda, kur bija redzami pāri par 200 laimestu, čakli un rosīgi darbojās vanadžu ilggadīgā darbiniece Benita Bilinska, palaikam piepalīdzot arī viņas vīram Jānim. Ar plašu un

dažādiem kokā darinātiem griezumiem un latvisko zīmju at-
tēliem reprezentējās kokgriezis Uldis Valters. Viņš pierādīja,
ka, dzīvodams patālu no Montrealas, latviskos rokdarbus nav
aizmirsis, ka tos nedrīkst aizmirst.

Imanta Freiberga stendā interesenti varēja iegādāties Dr.
Vairas Freibergas sarakstītās grāmatas un jaunā, atbildīgā
redaktora Kārļa Freiberga Baltijas laikrakstu angļu valodā "The
Baltic Observer".

Visvairāk, laikam, tirdzniecības pievilka "Kalupe" darinātās
rotas sudrabā un zeltā. Neatrūka latvisko motīvu. Ne visiem šīs
rotas ir pa spēkam, tiem jāapmierinās ar pajūsmināšanos.

Ar pašdarinātām Ziemsvētku kartiņām tirgojās Ontārio
viesis S. Dreimanišs, bet DV kalendārus, apsveikumu kartiņas
piedāvāja E. Kirstukas no sava stenda. Vilma Krūze un Ruta
Gabruša tirgojās ar kaimiņvalsti gatavotiem "Zilgme" kerami-
kas priekšmetiem.

Centra mazo, t. s., valdes sēžu istabu visu bija aizņēmis
māksl. Oskars Vīndedzis ar paša gatavotām dažādu latvisko
motīvu emblēmām, kas apliecināja viņa rūpīgo darbu un plašo
izdomu.

Pašceptu rudzu un saldskābmaizi, piparkūkas un pirāgus
piedāvāja Marta Ērgle no Ezerkalniem. Viņas cepieni iecienīti.

Vienmēr atsaucīgās vanadžu saimnieces Tatjānas Gailes
saslimšanas gadījumā, apmeklētāju pabarošanas darbus vir-
tuvē veica Aina Paegle, Elza Ķīvīte un Vilma Ulmane, pierādot
savu prasmi garšīgu pusdienu gatavošanā un arī to, ka viņas
nebūt nav skopas - porcijas nebija mazās. Pie kafijas un ce-
pumu galda darbojās pati vanadzū pr-ce Ē. Vītiņa un Māra
Valdmane, bet pie toršū, saldo maizišu un kūku plašā klāsta -
pašas cepējas Spidola Zariņa, un Hedija Ozoliņa. Tirdziņam
kūkas bija gatavojušas arī Ilga Strautiņa un Drosma Peize.

Priekšniecei loterejas lozes pārdojot palīdzēja desmit gadi-
gā meitene Melisa Zariņa. Te nu aug jauna un rosīga vana-
dze!

Pie atspirdzinājuma galda veikli darbojās P. Kupcis, bet
pie ieejas zīmju pārsteiguma biļetēm - Betija Metuma.

Viens no visplašākajiem klāstiem bija dažādu pilnīgi jaunu
apavu galds, kur "baskājainie" varēja sev un savējiem dzim-
tenē par \$ 5 pāri iegādāties pēc patikas un izvēles apavus,
kuŗu veikala cena dažkārt varēja būt pat \$ 80 pāri. Tur savas
veiklinieču dotības pierādīja Valija Grunde un Anna Skujiņa,
pārdojot nodaļas īpašumā esošos dažādu izmēru apavus
(pieejami 1000 pāru). Nodaļas valde patlaban apsver šo
apavu pārdošanu sestdienās Latviešu centrā. Tas dotu iespē-
ju nākošajiem saiņu gatavotājiem par šo minimālo cenu - \$ 5
iegādāties tos sūtīšanai savējiem uz Latviju, kur apavu trū-
kums ir liels. To apliecina tas, ka vienu pāri uz maiņām vienā
ģimēnē nēsā vairāki bērni.

Skrastiņu Indulis

LĀČPLĒŠU ATCERE

Savas saimes 43. gada svētku un Lāčplēšu atceres sa-
rikojumam DV Montrealas nod. vanagi un vanadzēs (ap 70)
7. novembrī pulcējās Latviešu centra sarikojumu zālē.

Vakaru atklāja valdes pr-ka vt-ks Br. Innus. Viņš norādīja
uz mūsu lielo cinitāju - Lāčplēšu tik redzami retajām rindām
sakarā ar aiziešanu viņsaulē, bet viņu mūžam neaizmirstamie
sasniegumi un lielā varonība vienmēr paliks mūsu atmiņā un
cieņā. Pats būdams Latviešu leģiona virsnieks un ciņu
lidzgaiteņš, Br. Innus pieskārs leģionāru smagajām ciņām,
kuŗas varonības un sasniegumu ziņā var droši pielīdzināt mū-
su Lāčplēšiem. Norādīja, ka nodaļa aizvadītajā gada iecerējusi
un paveikusi daudz, it sevišķi palīdzībā uz Latviju.

Svētbrīdi vadīja māc. G. Hūns. Viņš savu sprediķi veltīja
Lāčplēšiem, kas vienmēr piesardzīgi, gatavi un pārliecināti
stāvējuši par savu tautu un tās brīvību.

Ļoti izdomātu, pārliecinātu un interesantu referātu par
tematu "Jaunā pasaules kārtība" lasīja nod. valdes loc., varētu
teikt, - filozofs un kritiķis Imants Steprāns. Viņš citēja vairākus
pasaules vēsturniekus, vēstures kritiķus - filozofus un politi-
ķus. Pieskārs arī reliģijas nozīmei pasaules vēsturē un noti-
kumos.

Latvijas himnai sekoja Lāčplēšu un kaŗavīru daudzina-
jums, ko lasīja Ērika Vītiņa, Voldemārs Paegle un Indulis
Skrastiņš ar izvilcumiem no mūsu dzejnieku darbiem, kad tika
godināti arī mūsu vidū (Montrealā) kādreiz bijušie Lāčplēši -
plkv. Reinholds Veckalniņš, kpt. Roberts Goba, kpt. Georgs
Apinis, vltņ. Kārlis Dzelzkalns, ltņ. Voldemārs Grīns un kar.
Artūrs Liepiņš. Godinājumu nobeidza ar LKOK Roberta Bēŗa
Lielo Jundu, klausītājiem pieceļoties. Lāčplēšu piederīgie un
viņu ģimenes locekļi, kas bija ieradušies - Gobu, Kušila,

Pokuju un Skujiņu ģimenes saņēma ziedus, kuŗus pasniedza
nod. valdes pr-dis Jānis Norvels.

Dziļu pārsteigumu šajā vakarā pārdzīvoja nodaļas ilgga-
digā vanadzū pr-ce Ērika Vītiņa, kad viņai par 20 gados veikto
darbu priekšnieces amatā ziedus pasniedza J. Norvels, bet
vakara viesi sveica skaliem aplausiem. Kā ziedu devējam, tā
saņēmējai nobira pa asarai...

Pēc dziesmas "Še kopā mēs, biedri" sekoja apsveikumi.
Kā pirmais apsveica Montrealas latviešu organizāciju pado-
mes pr-ks Andris Spura, norādot, ka nevis kāda valsts vai
organizācija ir atbildīga par tās panākumiem, bet gan katrs
atsevišķs cilvēks - nodaļas dalībnieks. Tāpēc pateicība par
paveikto pienākoties arī tiem, un aizvadītajā gadā viņu
devums esot bijis sevišķi izcilis. Pensionāru apvienības pr-ks
V. Paegle norādīja, savkārt, ka lielākā daļa nodaļas biedru
esot pensionāru ierindā. Vēl sveicināja bijušais montrealietis
Edgars Sprincis, kas tagad dzīvo Ontārio.

Nodaļas pr-ks J. Norvels pasniedza apbalvojumus
nodaļas biedriem: DV CV atzinības rakstu Rolandam Vītiņam,
bet DV KV goda rakstus Jānim Birzem, Bruno Innusam,
Antonam Laizānam, Andrejam Apinim, Elmāram Bārdiņam,
Voldemāram Paeglem, Pēterim Kupcim un nelaiķim Harijam
Ulmanim, ko saņēma viņa dzīves biedre Vilma.

Ja DV Kanadas valdes goda rakstus var uzskatīt par
gaumīgi un iespaidīgi izgatavotiem, diemžēl, to pašu nevar
teikt par DV Centrālās valdes izgatavotiem atzinības rakstiem,
kuŗiem būtu jābūt izskatīgākiem par pirmajiem, vismaz manā
vērtējumā.

Čaklās vanadzēs viesus pacienāja ar garšīgam maizītēm,
cepumiem un tortēm, par kuŗu gatavošanu pateicība pienāks
Ainai Paeglei, Vilmai Ulmanei, Tatjānai Gailei, Ērikai Vītiņai,
Spidolai Zariņai, Valijai Grundei un Elizabetei Kirstukas, bet
par atspirdzinājumu sagatavošanu - Pēterim Kupcim un
Viesturam Hūnam.

Skrastiņu Indulis

MONTREALAS LATVIEŠU KATOĻU DRAUDZES

ZIEMAS SVĒTKU EGLĪTES VAKARS

notiks

sestdien 1994. gada 8. janvārī, plkst. 17:00
Notre Dame bazilikas sarikojumu zālē, ieeja
no 426. St. Sulpice ielā

Vakaru kuplinās Montrealas latviešu jauktais
koris ATBALSS.

No Ziemeļpola ieradīsies Ziemsvētku vecītis.

Būs akordeona un citu instrumentu mūzika.

Būs LAIMES AKA un amerikāņu lotereja.

Būs kafija un atspirdzinoši dzērieni bez alkohola.

Pašiem jāņem līdz groziņi.

IEEJA: pret labprātīgiem ziedojumiem.

Apmeklēt aicina

Rīkotāji

LATVIETIS LATVIETIM

Daļai montrealiešu būs zināms, ka no Latvijas pie savas
meitas Montrealā ieradusies Luīze Zuika, lai uzsāktu dzīvi šajā
divu seju - angļu un franču lielpilsētā. Kā jau mums katram
bija sākuma gados, tā arī viņai visa kā trūkst, ieskaitot pašu
nepieciešamāko - mēbeļu. Tajā pašā laikā jau kādu gadu
savas mēbeles noliktavā glabājusi Herta Miķelsone, maksājot
ik mēneša īres maksu. Atzīstot, ka šis nu būtu istais laiks
atbalstīt jauniebraucējus Kanadā, H. Miķelsone visas savas
mēbeles novēlējusi L. Zuikai.

Mēbeļu pārvešanā uz tukšo dzīvokli izlīdzēja Arta Zold-
nera, mums labi pazīstamā otavieša Nikolaja meita, kas dzīvo
Montrealas ziemeļu daļas priekšpilsētā. Viņa ar savu slēgto
vāģi vairākus braucienos visudāvāto mēbeļu mantību pārveda
uz jauno dzīvokli.

Te ir atkal viens gadījums, kur latvietis izpalīdz latvietim,
kad apstākļi to prasa, nesagaidot nekādu atbildību nedz par
labām mantām, nedz par to pievešanu.

Ir ļoti iespējams, ka līdzīgas vajadzības radīsies nākotnē,
jo Kanada vilina daudzus, arī latviešus.

Sk. I.

TURPMĀKIE SARĪKĀJUMI

29. janvāri, plkst. 16:30, Latviešu centrā, MLB 46 pastāvēšanas gadu **sarīkojums** ar siltām vakariņām un programmas daļu, par ko varēsīm ziņot nākamajā MLB Ziņotāja numurā.

10. aprīli, plkst. 18:00, Latviešu centrā, gadskārtējais MLB **Aprīļa joks sarīkojums** par labu MLB Ziņotājam.

♦ Ar nožēlu jāziņo, ka izsludnātais pianista A. Ozoliņa un vijolnieces R. Lielmanes KONCERTS 5. decembrī nevarēja **notikt** mazās intereses dēļ. Novembra sākumā izdarītā telefoniskā aptaujā varējām saņemt tikai ap 30 apmeklētāju. Lai koncertu sarīkotu vajadzēja vismaz 75. Nevarējām cerēt, ka no gaisa nokritis vēl 40, kad no apzvanītā simta 70 uz koncertu nevēlējās nākt. Arī biļešu iepriekšpārdošanā pēdējā nedēļā interesi izrādīja tikai 3 personas, vēloties 7 biļetes. Vēl jāpiezīmē, ka šādiem sarīkojumiem telpas ir šobrīd jāgarantē vismaz mēnesi iepriekš, samaksājot pilnu vai daļēju ires maksu. Tā nu mums šī retā iespēja klausīties pašu mājās mūsu izcilos māksliniekus pagāja garām.

♦ MLB gadskārtējais mājas cepumu un citu priekšmetu **TIRDZIŅŠ** 13. novembrī izdevās, it sevišķi tajā ziņā, ka tajā ieradās vairāk vietējo kanadiešu kā jeb kad agrāk - vairāki simti. Protams, netrūka mūsējo.

Šādu sarīkojumu sarīkošana prasa daudz darbinieku un atbalstītāju. Esam gandarīti, ka biedrībai tādu nav trūkuši. Tādēļ vietā ir sirsnīga pateicība.

Palīdzēt un palīgiem - Elgai Čops, Alisei Grintālei, Veltai Gūtmanei, Intai Hūnai, Alisei Kalniņai, Ludvigam Kalniņam, Elizabetei Kirstukas, Astrai Klaišei, Gitai Lukstiņai, Jānim Lukstiņam, Margai Lūsei, Veltai Ozolai un Silvijai Tomsonei.

Lietiskās mākslas priekšmetu gatavotājiem - Betijai un Sergejam Dreimāņiem, Ilgai Gravelsiņai, Žakēlinai Kēnzarei, Austrai Konovālovai, Vilmāi Ulmanei, Ausmai un Uldim Valterlem un Oskaram Vindedzim.

Un it visām čaklajām cepejām, kuņas visas šeit vārdā pieminēt nav iespējams, par garšīgajiem mājās ceptiem gardumiem - kūkām, kriņģelēm, pirāgiem, rudzu un cita veida maizēm, visdažādākajiem cepumiem, dažādiem konserviem un ievāriņiem, kas visi tika izpārdoti.

Un visubeidzot visiem apmeklētājiem un, it sevišķi, tiem, kas sev līdz bija paņēmuši savus kanadiešu draugus.

Un, kad šis paldies pateikts, varam jau tūdaļ aicināt gatavoties 1994. gada rudenim, kad **sestdien, 12. novembrī**, notiks nākamais **MLB gadskārtējais TIRDZIŅŠ**. Vajadzēs atkal līdzdalībnieku, palīgu un apmeklētāju.

Vēlreiz - paldies par lielo devumu ik vienam!

MLB valde

♦ Iestāties Montrealas Latviešu biedrībā. **Iestāšanās maksa ir tikai \$ 5.00, bet biedru maksa - \$ 10.00 gadā.**

MLB biedri, kas vēlas sastāvēt un atbalstīt LNAK, var savas gadskārtējās LNAK dalības un mūža biedru maksas kārtot caur MLB kasī. Gadskārtējās maksas (LNAK kases gads noslēdzas ar 31. decembri), kārtojot caur MLB, ir \$ 10.00, bet pensionāriem - \$ 5.00. Mūža biedru - \$ 250.00, Sudraba mūža biedru - \$ 500.00, bet Zelta mūža biedru - \$ 1000.00.

Maksājumi sūtāmi MLB kasierei A. Porietei-Beard, 113 Highgate Ave, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5, ☎ 514-697-6624. Čekus lūdzam rakstīt uz Montreal Latvian Society vārda.

♦ **Lūdzam ievērot**, ka Montrealas Latviešu biedrības adrese ir - 291 Lorraine Dr, Baie d'Urfe, Quebec H9X 2R2 (nevis H9R 2X5, kā viens otrs to rakstīti). Nepareizas pasta kōdas lietošana aizkavē pasta pienākšanu (dažkārt pa nedēļu vai pat ilgāk!) vai to atgriež atpakaļ sūtītājam!

REDAKCIJAS VĒSTIS

• Šī dubultnumura sagatavošanā daudz palīdzējis **Imants Steprāns**, par ko viņam sevišķa pateicība. Bez viņa darba mēs nebūtu spējuši to izdod paredzētajā laikā.

Paldies arī visiem līdzstrādniekiem un lasītājiem, kas izpratuši neparasto situāciju, kāpēc nav iznācis **novembra** numurs. Nevarējam Jums par to paziņot, jo tas nebija redakcijas plāņos. Redaktora M. Štauvera ilgā uzturēšanās slimnīcā pēc sirds operācijas nebija gaidīta.

Rezultātā viens otrs manuskripts vairs nav izmantojams, jo pārdzīvojis savu laiku - novecojis. Citus varēsīm izmantot nākamajā numurā, kas, ceram, iznāks **laikus - janvāra sākumā**.

kumā. Lai izmantotu pēc iespējas vairāk pienākušo rakstu, sūtījuma kopsvars pielaida vienas (divu lappušu) lapas pielikumu. Tādēļ šim dubultnumuram ir 34 lappuses. Izdevumu saliekot, nereti gadās, ka kāda lappuse ieslid pa divi, tādēļ regulārās 32 lappuses nodrošina pret šādu negadījumu, jo Kanadas pasts sūtījumus griež atpakaļ, tiklīdz tie ir attiecīgai likmei par smagu - mūsu gadījumā vairāk kā 100 gr.

• Pateicamies visiem, kas piedalījušies kopējā Ziemsvētku un Jaungada apsveikumā, ko atrodiat no 21. - 23. lpp. Laipni lūdzam tos, kas to vēl nebūtu izdarījuši, nokārtot savu dalības maksu - ziedojumu!

• Ar 1994. gada aprīli MLB Ziņotājs ieies savā 46. gada gājumā. Tādēļ labprāt vēltisim **aprīļa numuru** izdevuma **45 gadu pastāvēšanai**. Ja kādam lasītājam būtu kādas īpašas atmiņas vai vēlējumi, laipni lūdzam tos atsūtīt redakcijai.

• Laipni lūdzam līdzstrādniekus nekavēties ar manuskriptu iesūtīšanu, jo dažu nākamo MLB Ziņotāja numuru sagatavošana un iespēšana redakcijai prasis vairāk laika kā līdz šim.

PALDIES

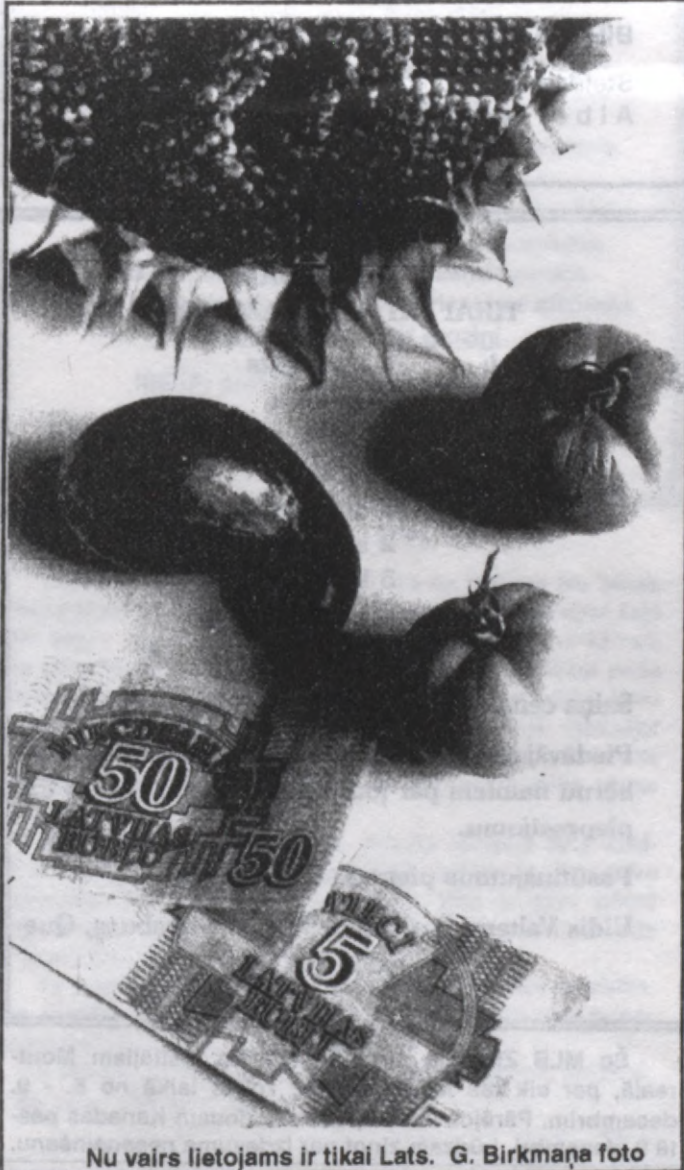
Ev.-lūt. Trīsvienības draudzes valdei, DV Toronto un Montrealas nodaļu valdēm, Montrealas Latviešu biedrībai un MLB Ziņotāja redakcijas darbiniekiem, līdzstrādniekiem un daudzajiem lasītājiem, draugiem un paziņām, kas mani ar veļtēm, laba un atveseļošanās vēlējumiem atcerējās slimnīcā un mājās pēc pārdzīvotās sirds operācijas, kas lika pavadīt slimnīcā vairāk kā 7 nedēļas.

Patreizējos apstākļos vienkārši nav iespējams Jums visiem, labie ļaudis, rakstiski un mutiski pateikties. Jūsu uzmanība mani patiesi iepriecināja.

Vēlreiz - sirsnīgs paldies itin visiem!

Pateicībā Jūsu

Mārtiņš Štauvers,
MLB Ziņotāja redaktors

Nu vairs lietojams ir tikai Lats. G. Birkmaņa foto

Apgāds Helios

444 Grenfell Ave., Montreal, Que., H3R 1G5
Tel. 514-342-9192, Fax 514-342-5328

HELIOS apgāds piedāvā sekojošās grāmatas — ideālas dāvanas svētkos un godībās.

- Tikko izdotā Vairas Viķes-Freibergas grāmata

PRET STRAUMI**Runas un raksti par latvietības tēmām**

256 lpp., 5.5"x8.25", mīkstos vākos, ar 15 krāsainām fraktāļu ilustrācijām.
Cena: Kanadā 20 Kan\$, citur 18 ASV\$; plus 2\$ sūtīšanas izd.

- Vienīgā zinātniskā grāmata angļu valodā par latvju dainām

Linguistics and Poetics of Latvian Folk Songs

Viegli saprotama vispārējai publikai. Rediģējusi Vaira Viķe-Freiberga, ar 15 starptautisku speciālistu līdzdalību. 371 lpp., 6"x9", cietos vākos; izd. McGill-Queen's University Press.
Cena: Kanadā 35 Kan\$, citur 30 ASV\$; plus 4\$ sūtīšanas izd.

Vēlos pasūtīt

_____ eks. **PRET STRAUMI**

_____ eks. **Linguistics and Poetics of Latvian Folk Songs**

Pievienoju čeku par _____ ASV/Kanadas \$

Datums

Paraksts

COLLINS CLARKE

MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Caryanna

MONTREAL TRUST

COURTIER IMMOBILIER

7401, boul. Newman
LaSalle (Québec)
H8N 1X3
Bur. : (514) 366-4633
Rés. : (514) 488-7615
Fax : (514) 366-5975

Uldis Lusis, B.A.
Agent immobilier
Real Estate Agent

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfē, Quē., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832

ADMINISTRATORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Quē., Canada H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 27.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 22.50; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 6.00, uz citiem kontinentiem - \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas - pret \$ 2.50 ziedojumu.

Lappušu sleju maksas: mazākais paziņojums \$ 20.-, 1/4 lpp. - \$ 25.-, 1/3 lpp. - \$ 30.- pilna lpp. - \$ 60.-, paziņojumu sagatavošana - \$ 20.-; čeki rakstāmi uz **Montreal Latvian Society** vārda. MLB Ziņotājs, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums.

MLB Ziņotājs iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstas. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā un nesūta atpakaļ.

=====

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

NOVEMBER/DECEMBER
1993
NOVEMBRE/DÉCEMBRE

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Quē., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832